

Masteroppgave

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Det humanistiske fakultet

Oda Krogstad Bauer

Landkontroversen i Alaska

Tundra Times og urbefolkningens politiske mobilisering i 1966

Masteroppgave i Master i Historie

Veileder: Pål Thonstad Sandvik

August 2019

Oda Krogstad Bauer

Landkontroversen i Alaska

Tundra Times og urbefolkningens politiske mobilisering i 1966

Masteroppgave i Master i Historie
Veileder: Pål Thonstad Sandvik
August 2019

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Det humanistiske fakultet

Forkortelser

AAIA – Association on Indian Affairs

AEC – Atomic Energy Commission

AFN – Aslaska Federation of Natives

ANB – Alaska Native Brotherhood

ANCSA – Alaska Native Claims Settlement Act

ASNA – Arctic Slope Native Association

BIA – Bureau of Indian Affairs

BLM – Bureau of Land Management

Forord

Det har vært utrolig spennende og lærerikt å få muligheten til å dykke ned i urbefolkningen i Alaska sin historie. Samtidig har det vært veldig utmattende og krevende å skrive denne masteroppgaven, men jeg er stolt over den kunnskapen jeg nå sitter igjen med.

Først og fremst må jeg takke min fantastiske veileder Pål som alltid har vært tilgjengelig for meg, til og med når han har hatt ferie. Takk for at du har vist engasjement og interesse for historien jeg har forsøkt å fortelle. Takk for all hjelpen du har gitt meg og at du har hatt medfølelse når jeg har hatt det vanskelig. Dine kloke ord har vært drivkraften i dette prosjektet og har motivert meg til å holde det gående.

I arbeidet med å bli ferdig med masteroppgaven er det en del personer som fortjener anerkjennelse. En stor takk til min bror, Magnus, som har dratt meg igjennom de siste ukene samt gitt grundige skriftlige tilbakemeldinger. Takk til Ellen Sophie, for korrekturlesing og saklig problemløsning på alle mine utfordringer. Takk til verdens beste Anders, for at du har hjulpet meg på alle måter gjennom hele masterløpet og alltid vært der for meg.

Jeg må også takke min kjæreste venninne Ingrid. Å få bo med deg og Anders i Trondheim, har vært de fineste årene i livet mitt. Videre må jeg takke jentagirs for alt det morsomme vi har gjort utenom skolen, og for omtanken dere har vist meg gjennom masterskrivingen.

Til slutt må jeg takke mamma og pappa. Takk for at dere alltid synes det jeg gjør er godt nok og for at dere har hjulpet meg på den måten dere kan.

Innhold

Forkortelser.....	I
Forord.....	III
1.0 Introduksjon.....	1
1.1 Problemstilling.....	3
1.2 Kilder og fremgangsmåte.....	3
1.3 Litteratur.....	4
1.4 Begrepsforklaring.....	10
2.0 Urbefolkningens landrettigheter: utviklingen i det amerikanske lovverket.....	13
2.1 Introduksjon.....	13
2.2 Utviklingen av amerikansk eiendomsrett.....	13
2.3 Urbefolkningens eiendomsrett i Alaska.....	15
2.3.1 Treaty with Russia.....	16
2.3.2 Alaska Organic Act.....	17
2.3.3 Alaska Statehood Act.....	19
2.3.4 Alaska Native Claims Settlement Act.....	21
2.4 Den internasjonale innflytelsen på minoritetsgruppers landrettigheter etter andre verdenskrig.....	22
3.0 Urbefolkningens mobilisering fra 1958 til 1966.....	27
3.1 Introduksjon.....	27
3.2 Point Hope og Project Chariot.....	27
3.3 Protester og mobilisering.....	31
3.3.1 De første protestene.....	32
3.3.2 Etableringen av nye urbefolkningsorganisasjoner i Alaska.....	35
3.4 «Frysningen» av landspørsmålet.....	38
3.4.1 Et vendepunkt.....	39
3.5 Oppsummering.....	43
4.0 Tundra Times og den politiske mobiliseringen av Alaskas urbefolkning.....	45
4.1 Introduksjon.....	45
4.2 Bakgrunn for avisen.....	46
4.3 Tundra Times i 1965.....	48
4.3.1 Landkravdebatten.....	48
4.4. Tundra Times sin politiske journalistikk før primærvalget i 1966.....	51
4.4.1 Politisk mobilisering og landkrav.....	51
4.4.2 Avisens ønske om politisk engasjement.....	54

4.4.3 Urbefolkningen krever å bli hørt.....	56
4.4.4 Tundra Times oppfordrer urbefolkningen til å samle seg.....	59
4.4.5 Dekningen av primærvalget.....	60
4.5 Tundra Times før delstatsvalget i 1966.....	63
4.5.1 Oppfordringer til mobilisering.....	63
4.5.2 En ny optimisme i avisen.....	66
4.6 Oppsummering.....	68
5.0 Konklusjon.....	70
Kilder og litteratur.....	73
Primærkilder.....	73
Aviser.....	73
Arkivmateriale.....	73
Bibliografi.....	73
Nettressurser.....	75
Vedlegg 1: Kart over landkrav i mai 1967.....	76
Figur 1.....	76
Figur 2.....	77
Vedlegg 2: Kart over Alaska og USA.....	78

1.0 Introduksjon

Den 18. desember 1971 sanksjonerte Richard Nixon lovvedtaket *Alaska Native Claims Settlement Act* (ANCSA) som var vedtatt av det amerikanske senatet og representantenes hus i kongressen.¹ Loven bestemte hvilke landområder i delstaten Alaska urbefolkningen skulle få eierskap til og hvilke fratatte landområder de skulle få kompensasjon for. Vedtaket gjorde slutt på en usikkerhet knyttet til lovstatusen til urbefolkningen i Alaska som hadde vært tilstede i over 100 år.² Den politiske innflytelsen urbefolkningen fikk i utformingen av lovvedtaket var et resultat av en omfattende mobilisering hos urbefolkningen. Før 1960-tallet var det få områder i Alaska der urbefolkningen var politisk engasjert. Som oppgaven vil vise fantes det unntak, men det var først på 1960-tallet at en omfattende mobilisering fant sted. Et avgjørende år var 1966 da urbefolkningen etablerte en delstatsdekkende organisasjon i oktober og fikk politisk gjennomslag ved valget i november.

Denne masteroppgaven omhandler urbefolkningens mobilisering og kamp for rettigheter til landområder i Alaska på 1960-tallet. Vi vil se på rettshistorie, mobilisering av urbefolkningen og særlig på rollen til avisen *Tundra Times* i arbeidet for at inuiter, aleuter og indianere skulle ha rett til å leve og bo på områder der deres forfedre hadde bodd i århundrer. Denne historien viser hvordan en urbefolkning gjennom politisk mobilisering og ved hjelp av rettslige midler fikk gjennom et delstatsdekkende landvedtak i 1971. Landvedtaket var historisk fordi det var det største landvedtaket en urbefolkning i USA noen gang hadde fått igjennom Kongressen.³

Den politiske deltagelsen har vært viktig for å bane vei for senere engasjement, og da det i det amerikanske mellomvalget i 2018 ble valgt inn to kvinnelige representanter fra urbefolkningen i Representantenes hus⁴, kom det ikke som en selvfølge. Jeg mener derfor det er viktig å ha kunnskap om hvordan det politiske engasjementet har oppstått og utfoldet seg, samt hva den politiske mobiliseringen betydde for urbefolkningen i Alaska.

Den mer overfladiske årsaken til min interesse for dette temaet ligger mange år tilbake. Som mange i min generasjon ble jeg først introdusert til den amerikanske urbefolkningen gjennom Walt Disney sin filmatisering av indianerkvinnen Pocahontas. Indianerne og deres

¹Case, D. S og Voluck, D. A. *Alaska Native and American Laws*. (Fairbanks: University of Alaska Press, 2002), 155

² Ibid. 155

³ Boyce R. J. og Nilsson, A. N, «Interest Group Competition and the Alaska Land Claims Settlement Act,» *Natural resources journal*, Vol.39(4) (1999), 755

⁴Elster, K., Strønen, A. og Zondag, M. H. W. «De historiske seirene: Slik gir mellomvalget større mangfold i amerikansk politikk» *NRK*, 07.11.2018, https://www.nrk.no/urix/de-historiske-seirene_-slik-gir-mellomvalget-storre-mangfold-i-amerikansk-politikk-1.14282503

levesett i pakt med naturen var for meg noe vakkert og allerede som liten var den «hvite manns» inntog i deres verden en hjerteskjærende affære. Da jeg med tiden forstod hvor omfattende og ødeleggende den europeiske kolonialiseringen av Nord-Amerika var for urbefolkningen, var dette et tema som jeg ønsket å undersøke nærmere. Min fascinasjon for Alaska var i første omgang knyttet til den utrolige naturen med vilt dyreliv og majestetiske fjell. De siste årene har jeg som skientusiast hatt en voksende drøm å få stå ned bratte fjellsider med urørt pudder i Alaska. Det å kunne skrive en oppgave om folkene som har levd under disse forholdene var derfor meget forlokkende.

Etter hvert som jeg satt meg nærmere inn i urbefolkningens historie i Alaska ble jeg mer overbevist om at å skrive om dette temaet også er av stor betydning rent akademisk. For det første er historien til urbefolkningen her på mange måter annerledes enn for urbefolkningen i andre deler av USA. Store deler av Alaska og menneskene som bodde der hadde liten eller ingen kontakt med «den hvite mann» og konfliktene oppstod derfor mye senere her enn i andre deler av USA. En av konsekvensene som følger av dette er at urbefolkningen i Alaska møtte et vesentlig mer «modent» samfunn både når det gjelder utdanning, rettsvesen og holdninger til annerledeshet enn i andre tider. Det har vært interessant å arbeide med denne oppgaven med dette i bakhodet.

Urbefolkningen i Alaska er også mindre kjent og studert enn resten av USA. Dette i seg selv er en grunn for å se nærmere på hvordan urbefolkningen i Alaska har kjempet for sine rettigheter.

Sist, men ikke minst, har FN gitt ut en rapport i 2019 som viser at det mangler kunnskap om urfolk på regionalt og globalt nivå.⁵ Den understreker blant annet at det vil være nyttig å kjenne til urbefolkningens rettigheter, synspunkter, kunnskap og forståelse for store regioner og økosystemer i kampen om å begrense klimaforstyrrelser. Jeg håper at mitt arbeid i all ydmykhet kan være et lite bidrag til økt kunnskap om urbefolkningen og dens kamp for rettigheter og annerkjennelse.

⁵Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services, «UN Report: Nature's Dangerous Decline 'Unprecedented'; Species Extinction Rates 'Accelerating'» *United Nations*, 06.05.2019, <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2019/05/nature-decline-unprecedented-report/> lest 08.05.19

1.1 Problemstilling

Alaska Native Claims Settlement Act i 1971 var sluttpunktet for en lang politisk dragkamp om hvilke eiendomsrettigheter urbefolkningen hadde i Alaska. Denne oppgaven undersøker hvordan urbefolkningen ble en aktør i den politiske prosessen som ledet frem mot beslutningen. I oppgaven vil jeg først gjøre rede for de spesielle omstendighetene omkring urbefolkningens rettigheter i Alaska og den historiske bakgrunnen for vedtaket. Dernest vil jeg vise hvilke framgangsmåter urbefolkningen brukte for å kreve landområder og hvordan disse kravene ble behandlet av føderale amerikanske myndigheter. Den viktigste delen av oppgaven er en nærlesing av urbefolkningens avis *Tundra Times* i valgåret 1966. Hvordan dekket *Tundra Times* spørsmålet om urbefolkningens eiendomsrett og på hvilke måter bidro avisen til den politiske mobiliseringen som fant sted blant urbefolkningen?

1.2 Kilder og fremgangsmåte

Avisen *Tundra Times* er oppgavens viktigste primærkilde. *Tundra Times* finnes i sin helhet med utgivelser fra 1962 til 1997 på mikrofilm i Library of Congress i Washington D.C. Avisens utgivelser fra mars 1965 til 1997 er digitalisert og tilgjengelig på Tussy Consortium Library sine nettsider. For å synliggjøre oppblomstringen av urbefolkningens politiske mobilisering i 1966 har jeg undersøkt avisartikler utgitt fra mars 1965 til desember 1966. Avisen er lest i den avgrensede tidsperioden som tilsvarer 19 utgivelser i 1965 og 45 utgivelser i 1966. Etter en nøye gjennomgang av avisens artikler har jeg plukket ut avismateriale som beskriver landkravdebatten og artikler som tydelig oppfordrer til mobilisering hos urbefolkningen i Alaska. Artikkene består av lederartikler skrevet av redaktøren Howard Rock, leserinnlegg fra privatpersoner og organisasjoner, artikler skrevet av avisens journalister og reportasjer skrevet av ulike korrespondenter.

Det finnes også andre måter å innhente kildemateriale fra aviser på. De avisene som finnes i databaser kan ofte ha en søkefunksjon der man ved bruk av nøkkelord finner relevante artikler. Ved bruk av et slikt søkesystem vil det være mulig å undersøke representative avisartikler over et veldig stort tidsrom. Jeg har likevel valgt å lese avisen i sin helhet i den tidsperioden jeg anså som viktigst for å besvare min problemstilling. Dette har krevd et mer omfattende arbeid, men har gitt meg en bredere forståelse av innholdet i avisen. Det har også vist hvilke temaer som har fått størst dekning i avisen og konteksten artikkene befant seg i.

De andre primærkildene som har blitt anvendt i denne oppgaven er hentet fra National Archives i Seattle høsten 2017. Arkivet inneholder historiske dokumenter fra den føderale

administrasjonen som er produsert eller mottatt av presidenten og hans stab, kongressen, ansatte i føderale statsorganer og av føderale rettsinstanser. Av arkivmaterialet som fantes i Seattle har jeg benyttet meg av Bureau of Land Management-arkivene med dokumenter fra Bureau of Land Management sine kontorer i Alaska. Disse dokumentene er kategorisert ved Record Group (RG) 049 og inneholder arkivmateriale som dokumenterer etatens virksomhet og tiltak i delstaten, samt korrespondanse med ulike kontorer i innenriksdepartementet. Hver Record Group inneholder serier som er arrangert etter hvilken enhet den tilhører og serienummer og deretter mappenummer. Et eksempel på en kilde vil være: RG 49 Bureau of Land Management, Alaska District Office Fairbanks Alaska, Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972, BOX 1, ARC #44780008, mappe F 028756.

Det arkivmaterialet som har vært relevant for min oppgave har vært dokumenter som er knyttet til protester med landkrav og anker sendt inn fra urbefolkningen og Bureau of Indian Affairs til Bureau of Land Management. Videre har etatens behandling av disse gjennom korrespondanse innenfor etaten, med urbefolkningen, Bureau of Land Management og med innenriksdepartementet vært interessante. Dokumentene har vært avgjørende for å forklare urbefolkningens framgangsmåte i landkravkontroversen og viser hvordan etaten hadde problemer med å ta stilling til protestene da Bureau of Indian Affairs anket etatens avgjørelser.

Jeg reiste til Anchorage i Alaska høsten 2017. Dette var først og fremst for å møte aktivisten William Hensley, men også for å se en liten del av landet jeg skulle skrive om. Samtalene med Hensley bidro dessverre ikke til noe nytt materiale. Han har nå blitt en eldre mann og informasjonen han ga meg, var den samme som kom frem i selvbiografien hans. Det var likevel et hyggelig møte og jeg er glad jeg tok turen.

1.3 Litteratur

Det finnes noe forskning om urbefolkningens mobilisering i Alaska, men den er ikke omfattende. Litteratur som beskriver urbefolkningens økte politiske engasjement i USA på 1960-tallet har som oftest hovedfokus på fremveksten av indianerbevegelsen Red Power. Et eksempel er den amerikanske historikeren Daniel M. Cobb sitt verk *Native Activism in Cold War America: The Struggle for Sovereignty* som tar for seg urbefolkningens aktivisme og mobilisering i de amerikanske delstatene på 1960- og 1970-tallet. Her nevnes Alaska kun i en

bisetning under en diskusjon knyttet til Kennedys indianerpolitikk.⁶ Videre tar historikeren Roxanne Dunbar-Ortiz for seg urbefolkningens historie i USA i boken *An Indigenous Peoples' History of the United States*. I kapittelet «Ghost Dance Prophecy: A Nation is Coming» snakker hun om hvordan urbefolkningens mobilisering vant viktige seire i etterkrigstiden knyttet til selvbestemmelsesrett og landerstatninger.⁷ Hun sikter imidlertid kun til indianerbevegelsen Red Power som en avgjørende aktivistbevegelse. Urbefolkningen i Alaska er heller ikke nevnt i *Native America A History* skrevet av historikeren Michael Leroy Oberg.

Det finnes likevel unntak. Det mest detaljerte verket om urbefolkningens mobilisering på 1960-tallet i Alaska er *Take My Land, Take My Life*, skrevet av Daniel Craig Mitchell. Mitchell var tidligere visepresident og general counsel for urbefolkningsorganisasjonen Alaska Federation of Natives og er utdannet advokat. Han er nasjonalt anerkjent for sin ekspertise på Indian law og har i over et tiår vært inngående involvert, både foran den amerikanske kongressen og i retten, i utviklingen og iverksettelsen av føderal urbefolkningspolitikk. Innholdet viser tydelig at forfatteren sitter inne med mye kunnskap om temaet og har hatt tilgang på et svært omfattende kildemateriale. *Take My Land, Take My Life* viser hendelsesforløpet til konflikten mellom urbefolkningen og delstaten i Alaska fra 1958 med vedtaket av *Alaska Statehood Act*. Boken gir en detaljert beskrivelse av innsatsen for å overtale kongressen til å vedta urbefolkningens landkrav på rettferdige premisser som til slutt ble vedtatt i 1971 med lovvedtaket *Alaska Native Claims Settlement Act*. Det som har vært spesielt relevant for denne oppgaven er Mitchell sine beskrivelser av Association on American Indian Affairs (AAIA) sitt samarbeid med urbefolkningen. Mitchell argumenterer spesielt for AAIA's executive director La Verne Madigan sitt iherdige arbeid som en stor bidragsfaktor for organisasjonsdannelse blant urbefolkningen. Videre har Mitchell sine beskrivelser av hvordan urbefolkningen protesterte mot overføringer av land til delstaten og konsekvensene og behandlingen av dem vært svært relevante. Her kombinerer han blant annet arkivmateriale fra Bureau of Land Management, intervjuer med ansatte i innenriksdepartementet, korrespondanse mellom ansatte i AAIA, artikler fra flere nyhetsaviser og møtereferater fra konferanser og møter. Dette har vært til stor hjelp da mitt kildemateriale har vært begrenset til Bureau of Land Management sine arkiv. På den måten tilfører Mitchell flere aspekter ved landkontroversen. I dette arbeidet konkluderer Mitchell

⁶ Cobb, D. M., *Native activism in Cold War America: The struggle for sovereignty* (Lawrence: University Press of Kansas, 2018), 76

⁷ Dunbar-Ortiz, R., *An indigenous peoples' history of the United States* (Boston: Beacon Press, 2014), 179

med at uten urbefolkningens protester og landkrav, ville kongressen aldri ha kunne vedtatt et lovvedtak som urbefolkningen var med på å utforme.⁸ Det som skiller Mitchell sitt verk fra min undersøkelse er at han ser på det store bildet av mobiliseringsprosessen, mens jeg gjør en inngående analyse av det som skjer i 1966. Videre tar forfatteren i mindre grad stilling til avisen *Tundra Times* sin innflytelse på urbefolkningens mobilisering. Han benytter seg av noen avisartikler som oppfordrer urbefolkningen til å engasjere seg i landkontroversen, men drøfter ikke avisens rolle som en aktør i denne prosessen.

Et annet viktig bidrag er skrevet av den amerikanske antropologen og eskimologen, Margaret Lantis, i *Circumpolar Problems: Habitat, Economy, and Social Relations in the Arctic*. I kapittelet «The Current Nativistic Movement in Alaska» undersøker Lantis urbefolkningens mobilisering i Alaska. Hun tar for seg urbefolkningens økende møtevirkosomhet og organisering fra 1960 etter at urbefolkningen kom i de første konfliktene med delstaten knyttet til bruk av landområder. Deretter går Lantis kronologisk frem og tar for seg urbefolkningskonferanser som hun anså som avgjørende for urbefolkningens organisasjonsdannelse frem til opprettelsen av Alaska Federation of Natives i 1966. Lantis argumenterer for åtte momenter som bidro til urbefolkningens bevegelse utover 1960-tallet. En av de viktigste faktorene var Dr. Henry Forbes. Han var Association on American Indian Affairs sin representant med ansvar for Alaskapolitikk. Da Forbes ga økonomisk støtte til etableringen av urbefolkningens delstatsdekkende avis *Tundra Times* sikret han urbefolkningen en avgjørende kommunikasjonskanal. Ifølge Lantis skapte *Tundra Times* frykt og aggresjon hos leserne. Avisen ble urbefolkningens forkjemper og mobiliserte dem ved å informere leserne knyttet til urbefolkningens rettighetskamp.⁹ Lantis gjør imidlertid ingen utdypende analyse av avisen og har fokus på de første årene av avisens virksomhet.

Det verket som i størst grad har hatt hovedfokus på *Tundra Times* er historikeren Elisabeth James sin artikkel i *Western Historical Quarterly* fra 2010. I likhet med min undersøkelse ser James på betydningen av avisen *Tundra Times* for urbefolkningens mobilisering. Artikkelen argumenterer for at *Tundra Times* fungerte som en drivkraft for å støtte og oppfordre til handling og organisering som fremmet kulturelle, sosiale, politiske og økonomiske mål for urbefolkningslandsbyer og deres folk.¹⁰ Hun konkluderer med at avisen

⁸ Mitchell, D. C., *Take my land, take my life: the story of congress's historic settlement of Alaska native land claims, 1960-1971* (Fairbanks: University of Alaska Press, 2001), 541

⁹ Lantis, M. «The Current Nativistic Movement in Alaska» i *Circumpolar Problems: Habitat, Economy, and Social Relations in the Arctic*, red. Gösta Berg (Oxford: Pergamon Press, 1969), 114

¹⁰ James, E. «Toward Alaska Native Political Organization: The Origins of *Tundra Times*». *Western Historical Quarterly* Vol.41(3) (2010): 288

skapte et rom for urbefolkningen til å utrykke seg, samt å informere isolerte samfunn. På den måten bidro avisen til den politiske modenheten og påvirkningskraften til urbefolkningen i Alaska.¹¹ Når det gjelder bruken av *Tundra Times* som kildemateriale, har jeg og James basert våre funn på ulike avisutgivelser og perioder. James har i hovedsak benyttet seg av avisartikler fra 1962 men gjør ingen nærstudier av avisens innhold. Våre undersøkelser ser med andre ord på ulike perioder. Artikkelen er likevel relevant for denne oppgaven fordi den legger frem en god beskrivelse av bakgrunnen for avisen.

Ettersom urbefolkningen i Alaska er en viktig del av delstatens historie har det vært relevant å bruke litteratur med Alaskas historie i hovedfokus. For orientering i generell historie om Alaska har boken *Alaska: A History* skrevet av historikerne Claus-M. Naske og Hermann E. Slotnick vært til stor hjelp. Boken skiller seg fra resten av litteraturen ved at den tar for seg hele Alaskas historie, mens andre kun tar for seg bestemte deler av den. Boken gir et bredt perspektiv på hele Alaskas historie fra dets første bosettere til de mange utfordringene innbyggerne står ovenfor i dag. Boken har vært relevant da den bidrar til å skape forståelse for årsakene til landkontroversen og urbefolkningens mobilisering på 1960-tallet. Blant annet påpeker Naske og Slotnic at den største veksten av nye bosettere hendte etter amerikansk overtagelse av territoriet i 1867. Dette var fordi den russiske koloniseringen var lite omfattende da russerne i utgangspunktet kun ønsket å drive handel langs kystområdene av Alaska.¹² Etter 1867 ble Alaska et amerikansk territorium styrt av militære. Det førte til nye tilstrømninger av bosettere, men det var få konfrontasjoner mellom urbefolkningen og amerikanerne, og det var ingen kriger mellom partene.¹³ Naske og Slotnic viser videre hvordan utviklingen endret seg under andre verdenskrig da Alaska utgjorde en strategisk rolle i krigen, noe som også vedvarte under den kalde krigen. Dette førte til omfattende forsvarsutbygging og en betydelig økning av flere amerikanske bosettere.¹⁴ Forfatterne påpeker likevel at den nye befolkningen var konsentrert i byene og hadde lite innvirkning på de rurale områdene av Alaska.¹⁵ Dette forklarer hvordan urbefolkningen i de rurale områdene stort sett levde i fred fra amerikanske bosettere og at det aldri foregikk krigføring eller ble etablert traktater knyttet til urbefolkningens landområder. Dette begrunner hvorfor

¹¹ Ibid. 302

¹² Naske, C. M. og Slotnick, H. E. *Alaska: A history* (Norman, Oklahoma: University of Oklahoma Press, 2011), 81

¹³ Ibid. 107

¹⁴ Ibid. 205

¹⁵ Ibid. 257

landkonflikten oppstod så sent og la grunnlag for en større politisk innflytelse fra urbefolkningen.

For å belyse de politiske forholdene i Alaska har *Alaska Politics and Public Policy: The Dynamics of Beliefs, Institutions, Personalities, and Power* vært til stor hjelp. Bokens redaktør, og professor i statsvitenskap, Clive S. Thomas, arbeider som Senior Fellow ved Thomas S. Foley Institute for Public Policy and Public Services ved Washington State University. Det som har vært spesielt relevant for denne oppgaven er kapittelet «The Fundamentals of Alaska Politics: Influences, Characteristics, Issues, and Power». Her gjør Thomas sammen med Mary Sattler, en inuitt som har vært medlem av Alaskas lovgivende forsamling i ti år, rede for de største kjennetegnene ved Alaskas politikk. Et av kjennetegnene er innflytelsen urbefolkningen har hatt på politikken.¹⁶ Dette forklares med demografiske årsaker og at Alaska ble en delstat i unionen betydelig senere enn andre delstater.¹⁷ Videre argumenterer forfatterne for at dette har gjort at urbefolkningen i Alaska skiller seg fra andre delstater der urbefolkningen utgjør en stor minoritet. Dette fordi det kun er i Alaska urbefolkningen har hatt en vesentlig innflytelse på politiske avgjørelser.¹⁸

Ettersom min undersøkelse også tar for seg konsekvenser av det amerikanske lovverket, har rettslitteratur vært en naturlig sekundærkilde. Et verk som har vært sentral for å forstå de rettslige forholdene knyttet til urbefolkningen i Alaska er boken *Alaska Natives and American Laws* av David S. Case og David A. Voluck. Case har vært advokat for urbefolkningen i Alaska sine stammer, selskaper og kommunale interesser i over tretti år. I fire år arbeidet han som advokat for Office of the Alaska Regional Solicitor i innenriksdepartementet med hovedfokus på saker knyttet til urbefolkningen i Alaska. Voluck har vært magistrat for Tlingit- og Haidaindianerne sitt Central Council og er gjesteprofessor i indian law for Lewis & Clars Law School's Summer Indian Law Program. Boken gir en generell beskrivelse og undersøkelse av interaksjonen til urbefolkningen i Alaska med amerikansk lov. Det er spesielt bokens beskrivelser av lovene som har beskyttet urbefolkningen i Alaska sin eiendomsrett som har vært relevant for denne oppgaven. Under dette har forfatterne redegjørelse for *Organic Act* (1884) og *Alaska Statehood Act* (1958)

¹⁶ Thomas, C. S. og Sattler, M. «The Fundamentals of Alaska Politics: Influences, Characteristics, Issues, and Power». I *Alaska politics and public policy: The dynamics of beliefs, institutions, personalities, and power*, red. Clive S. Thomas, Laura C. Savatgy og Kristina Klimovich., (Fairbanks, Alaska: University of Alaska Press, 2016), 60

¹⁷ Ibid. 61

¹⁸ Ibid. 279

vært avgjørende da begge har beskyttet urbefolkningens eiendomsrett før vedtaket av *ANCSA* i 1971.¹⁹

Et norskspråklig bidrag som har vært nyttig for å belyse utviklingen av urbefolkningens eiendomsrett er *Fra Little Bighorn til Standing Rock: En moderne indianerhistorie* av den norske rettshistorikeren Øyvind Ravna. Boken tar for seg præriefolkene med hovedfokus på *lakotaene*. Ravna beskriver hvordan indianerne har blitt utsatt for landbeslag, avtalebrudd og overgrep. Boken er relevant da den ser på de første rettsforholdene urbefolkningen måtte ta stilling til. Det er spesielt forfatterens beskrivelser av oppdagelsesdoktrinen som har vært aktuell for denne oppgaven. Ravna konkluderer med at oppdagelsesdoktrinen forsvarte de europeiske staters rett til å underlegge seg land kun ved å ha «oppdaget» kysten av landområdet. Dette hadde bakgrunn i oppfatningen om at de europeiske statene var kulturelt overlegne og hadde rett gudstro.²⁰

Denne oppgaven har også benyttet seg av biografier da de gjør rede for enkelte aktørers perspektiv og fortellinger rundt hendelser. Den ene aktøren som har vært viktig for denne oppgaven er aktivisten og politikeren William Iggiagurk Hensley og hans selvbiografi *Fifty Miles from Tomorrow: A Memoir of Alaska and the Real People*. Hensley forteller at urbefolkningen stod ovenfor enorme politiske utfordringer på begynnelsen av 1960-tallet. De manglet penger, organisasjoner, kommunikasjonsmidler, infrastruktur og innflytelsesrike allierte.²¹ Dette var et problem de måtte overkomme for å få politisk innflytelse. Urbefolkningens politiske gjennomslag forklarer han med at den nye generasjonen hadde innsett at dersom de ønsket endringer, måtte de bruke politiske verktøy den tidligere generasjonen hadde ignorert.²² Videre beskriver Hensley innenriksminister Udall sin landfrysning i 1966 som avgjørende for å sikre urbefolkningen en plass ved forhandlingsbordet i utformingen av *Alaska Native Claims Settlement Act*.²³ Dette bekrefter antagelsene om at 1966 var et avgjørende år for urbefolkningen og dets politiske innflytelse. Da Hensley sin bok er en selvbiografi er det ikke overraskende at den er preget av følelser og subjektivitet. En styrke er likevel at aktøren har vært i direkte kontakt med hendelsene og viser sin oppfatning av hva som skjedde med urbefolkningen på 1960-tallet. Men det er viktig

¹⁹ Case og Voluck. 2002: 49 og 56

²⁰ Ravna, Ø. *Fra Little Bighorn til Standing Rock: en moderne indianerhistorie* (Stamsund: Orkana akademisk, 2018), 22

²¹ Hensley W. L. I. *Fifty Miles From Tomorrow: A Memoir of Alaska and the Real People* (New York: Picador, 2009), 123

²² Ibid. 125

²³ Ibid. 136

å benytte annen litteratur for å sikre informasjonsgrunnlaget. Bokens svakheter er at den i liten grad tar stilling til andre aktører i urbefolkningens mobiliseringsprosess.

En annen biografi som har vært viktig i denne oppgaven er *Art and Eskimo Power: The Life and Times of Alaskan Howard Rock* skrevet av journalisten Leal Morgan. Boken ble først påbegynt av Howard Rock, men etter hans død, overtok hans venn Leal Morgan prosjektet. Boken tar for seg Rock sitt liv, men også store deler av hendelsesforløpet av urbefolkningens mobilisering på 1960-tallet. Blant annet forteller Morgan om begynnelsen på urbefolkningens delstatsdekkende mobilisering med Atomic Energy Commission sine planer om prøveprosjektet Project Chariot i 1958. Prosjektet skapte store reaksjoner da inuitene i Point Hope stod i fare for å miste jaktområder til prosjektet som gikk ut på å sprengte en atombombe i nærområdet. Som følge av trusselen gikk flere inuitlandsbyer i Nord-Alaska sammen og etablerte organisasjonen Inupiat Paitot.²⁴ Denne organisasjonen ble viktig av flere grunner. Den mest vesentlige for denne oppgaven, var at Inupiat Paitot bestemte seg for å opprette en nyhetsavis for urbefolkningen med Howard Rock som redaktør.²⁵ Etersom *Tundra Times* utgjør en betydelig del av denne oppgaven, har redaktørens bakgrunn vært helt sentral. Boken tar derimot i større grad for seg Rock sitt personlig liv og hans utfordringer, fremfor innholdet i avisen.

Min undersøkelse skiller seg i hovedsak fra annen litteratur om urbefolkningen sin mobilisering i Alaska ved at jeg gjør det første nærstudie av avisen i 1966. Hovedgrunnen til dette valget er – som vi skal se – at dette er en svært spesielt år for urbefolkningens mobilisering.

1.4 Begrepsforklaring

Begrepet «urbefolkning» brukes i denne oppgaven som felles begrep på de engelske ordene «aboriginal» og «indigenous», samt det amerikanske begrepet «Native Americans». Videre kan urbefolkningen i Alaska deles inn i tre hovedgrupper, inuitter, aleuter og indianere. Denne oppgaven vil i utgangspunktet bruke begrepet urbefolkning som fellesnevner når det er snakk om inuitter, aleuter og indianere i Alaska. Jeg vil derimot bruke enkeltbegrepene inuit, aleut og indianer når det er snakk om en bestemt urbefolkningsgruppe.

²⁴ Morgan, L. *Art and Eskimo Power: The Life and Times of Alaskan Howard Rock* (Fairbanks: Epicenter Press, 1988), 187

²⁵ *Ibid.* 187

«*Aboriginal title*» eller «*indian title*» er i denne oppgaven oversatt til urbefolkningens opprinnelige eiendomsrett. *Aboriginal title* er forklart som land urbefolkningen kontinuerlig og utelukkende har brukt og bebodd siden «time immemorial».²⁶ «Time immemorial» er oversatt i oppgaven som «uminnelige tider».

Jeg har valgt å bruke de engelske ordene for ulike stillinger i departementer og organisasjoner. Ved henvisning til lover og saker, skrives disse på originalspråket og settes i kursiv.

²⁶ Dorsett, S. og Godden, L. *A Guide to Overseas Precedents of Relevance to Native Title* (Cambera: Panther Publishing and Printing, 1998), 49

2.0 Urbefolkningens landrettigheter: utviklingen i det amerikanske lovverket

2.1 Introduksjon

Forholdet mellom urbefolkningen i Alaska og de føderale styresmaktene var unikt i amerikansk sammenheng frem til 1971. I motsetning til i andre delstater fantes det ingen avtale eller traktat mellom myndighetene og urbefolkningen i Alaska. Dette kapittelet har som formål å skape en forståelse for utviklingen av det amerikanske lovverket knyttet til urbefolkningens landrettigheter i Alaska. Kapittelet gir en introduksjon til relevante lover som vil gjøre det lettere å få innsikt i de konfliktene som oppstod mellom delstaten Alaska og urbefolkningen.

Ved drøftelse av landrettighetene til urbefolkningen i Alaska er det interessant å trekke inn de første rettsavgjørelsene som definerte indianernes eiendomsrett i USA. Dette la det historiske grunnlaget for bestemmelser om urbefolkningens eiendomsrett samtidig som det viser hvordan forholdet mellom de føderale styresmaktene og urbefolkningen i Alaska skilte seg ut. Jeg har valgt å dele kapittelet inn i tre deler. Den første delen gir en kort beskrivelse av høyesterettsjustitiarius John Marshall og den europeiske oppdagelsesdoktrinen som ble lagt til grunn for rettens avgjørelser. Den andre delen tar for seg lovene som den føderale kongressen vedtok. Her vil det settes søkelys på lovene som ble avgjørende for delstaten Alaska og urbefolkningen for å kreve eierskap på landområder. Den siste delen diskuterer hvilken innflytelse det internasjonale samfunnet kan ha hatt på lover knyttet til urbefolkningens eiendomsrett etter andre verdenskrig. Kapittelet er ment for å gi en generell bakgrunn for temaer som blir beskrevet i senere kapitler og jeg har derfor bevisst ikke gitt en grundig utdypning av hver enkelt lov. Jeg vil legge frem de nøkkelpunktene i lovvedtakene og rettsavgjørelsene som utgjør den juridiske bakgrunnen for urbefolkningens eiendomsrett.

2.2 Utviklingen av amerikansk eiendomsrett

Fra midten av det femtende århundre frem til midten av det tjuende århundre koloniserte europeiske stater områder utenfor Europa med det som senere er omtalt som *Doctrine of Discovery* (oppdagelsesdoktrinen).²⁷ Ravna skriver i sin bok *Fra Little Bighorn til Standing Rock: en moderne indianerhistorie* at *Doctrine of Discovery* var basert på en forestilling om at europeiske stater kunne beslaglegge land de «oppdaget». Den oppdagende parten fikk da rettighet til territoriene på grunnlag av at de anså seg selv som kulturelt overlegne med rett

²⁷ Dunbar-Ortiz, 2014: 199

gudstro, samt rett til å «sivilisere» folkegruppene de møtte i det nye territoriet.²⁸ Doktrinen var basert på *Tordesillastraktaten* (1494) mellom Spania og Portugal, som igjen hadde sine røtter fra Iberiske monarkiers eksklusive kirkerett til å kolonisere ikke-kristent land. Det nyetablerte USA brukte formalistiske instrumenter fra oppdagelsesdoktrinen da de fortsatte å videreføre kolonisering av Nord-Amerika etter britene.²⁹

Rettsprosessen i USA som gjaldt behandlingen av urbefolkningen som følge av doktrinen ble først synlig i 1825 i *Johnson v. M'Intosh*. Rettssaken gjaldt, ifølge den norske historikeren Ravna, en eiendomstvist mellom et firma som hadde ervervet land fra to indianerstammer og en jordeier med rettigheter fra De forente stater.³⁰ Høyesterettsjustitiarius John Marshall konkluderte at oppdagelsesdoktrinen var etablert på prinsipper fra europeisk og engelsk lov og videreført i amerikansk lov.³¹ Retten definerte eiendomsrettighetene som europeiske stater hadde i kraft av oppdagelse og avgjorde med dette at:

De forente stater har entydig akseptert den grunnleggende og vidtfavnende regelen [om oppdagelse], som innebærer at dets siviliserte innbyggere nå eier landet [...]. Som for alle andre, har oppdagelsen gitt dem en eksklusiv rett til å ta over indianernes besittelsesrett, enten ved kjøp eller ved erobring [...].³²

Ifølge Dorsett og Godden innebar dommen også at de amerikanske styresmaktene fikk herredømme og makt til å bevilge landområder, men at urbefolkningens tilstedeværelse skulle bli respektert. Det var kun den okkuperende styresmakten som kunne oppheve den opprinnelige besittelsesretten hos urbefolkningen eller gi eierskap over til en tredjepart.³³ Ravna (2018) forklarer at dommen på den måten avviste urbefolkningens landrettigheter, da Høyesterett dømte til fordel for parten som hadde mottatt sin hjemmel fra den føderale regjeringen og ikke den parten som hadde kjøpt landområdet av urbefolkningen.³⁴

Saken gikk under det som senere har blitt kalt Marshall-trilogien, som i tillegg til *Johnson v. M'Intosh* bestod av rettsakene *Worcester v. Georgia* (1832) og *Cherokee Nation v. Georgia* (1831). Sammen skulle de avgjøre både forholdet mellom myndighetene og indianerne, samt legge grunnlaget for jurisdiksjonen som var knyttet til urbefolkningens opprinnelige eiendomsrett [indian title]. De to sistnevnte sakene etablerte indianernasjonene

²⁸ Ravna. 2018:22

²⁹ Dunbar-Ortiz, 2014: 199

³⁰ Ravna. 2018: 25

³¹ Ibid. 199

³² Gjengitt etter Ravna. 2018: 26

³³ Dorsett, og Godden. 1998: 51

³⁴ Ravna. 2018: 26

som avhengige nasjoner og la grunnlaget for forholdet mellom De forente stater og indianerne.³⁵

Case og Voluck beskriver forholdet mellom urbefolkningen i USA og den føderale staten som enestående ved at det var basert på prinsipper om konstitusjonell, internasjonal og sedvanerett, der urbefolkningen var påtvunget avhengighet av de absolutte føderale styresmaktene.³⁶ Denne avhengigheten viste seg på flere områder. Urbefolkningen var avhengige av at kongressen beskyttet deres opprinnelige besittelsesrett ved å legitimere urbefolkningens landkrav. Videre var de avhengige av at de føderale myndighetene sørget for humanitære tjenester dersom delstaten nektet, eller ikke var i stand til å gjøre det. I tillegg var de avhengige av at styresmaktene beskyttet deres livsnødvendige ressurser og stammestyresett mot delstatlige eller nybyggers inngrep.³⁷

2.3 Urbefolkningens eiendomsrett i Alaska

Alaska ble først «oppdaget» på midten av 1700-tallet av Vitus Bering og Alexii Chirikov.³⁸ Fra 1799 til 1867 ble territoriet styrt av Russian American Company, men de originale vedtektene den russiske regjeringen ga Russian American Company i 1799 inneholdt ingen bestemmelser i henhold til statusen til urbefolkningen i Alaska. Seksjon 57 (1799) sa derimot at kompaniets hovedformål var fangst av sjødyr og ville dyr, og det fantes ingen grunn til å utvide kolonistytret utover kystområdene til innlandet. Kompaniet skulle heller ikke gjøre en innsats for å erobre stammene som bodde langs kysten.³⁹ Som følge av dette var det stort sett urbefolkningen som befant seg langs Alaskas kyst i sørvest og sørøst som var i kontakt med de russiske handelsmennene og det var relativt få russiske nybyggere som bosatte seg i territoriet.⁴⁰

I motsetning til indianerne som befant seg i de andre amerikanske delstatene hadde urbefolkningen i Alaska aldri inngått en avtale med USA. I delstatene sør for Alaska ble land tatt eller overdratt til styresmaktene gjennom krigføring eller traktater. Indianerstammene ble gjort til avhengige nasjoner med begrensede rettigheter, suverenitet og eiendom, men hadde også særskilt beskyttelse under loven, selv om de sjeldent ble fulgt. Ifølge Field Committee

³⁵ Dorsett og Godden. 1998: 2.

³⁶ Case og Voluck. 2002: 4

³⁷ Ibid: 4

³⁸ Korsmo, F. L. «The Alaska Natives» i *Polar Peoples: self-determination and development*. (London: Minority Rights Group, 1994), 83

³⁹ Arnold, R. D., et.all Alaska Natives & the Land (Federal Field Committee for Development Planning in Alaska, Anchorage, 1968) <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED055719.pdf>

⁴⁰ Ibid.

for Development Planning in Alaska sin rapport med navnet *Alaska Natives and the Land* (1968) hadde lover som tidligere var blitt opprettet for å håndtere det som var ansett som «indianerproblemer», liten betydning for urbefolkningen i Alaska ettersom området ble kjøpt fra Russland i 1867.⁴¹ Innen fire år etter oppkjøpet av territoriet innførte kongressen i 1871 et forbud mot innføringer av flere traktater med urbefolkningen.⁴² Som følge av dette ble eiendomsretten til urbefolkningen i Alaska behandlet på andre premisser sammenlignet med indianerne i andre amerikanske delstater.

2.3.1 Treaty with Russia

Den første loven urbefolkningen i Alaska måtte forholde seg til var *Treaty with Russia* (1867), også kalt *Treaty of March 30* eller *Treaty of Cession*, som definerte overtagelsen av territoriet Alaska til USA. Det var spesielt artikkel III og VI som ble brukt i spørsmål om urbefolkningens opprinnelige eiendomsrett. Artikkel III i *Treaty with Russia* (1867) sa at:

The inhabitants of the ceded territory, according to their choice, reserving their natural allegiance, may return to Russia within three years; but if they should prefer to remain in the ceded territory, they, with the exception of uncivilized native tribes, shall be admitted to the enjoyment of all the rights, advantages, and immunities of citizens of the United States, and shall be maintained and protected in the free enjoyment of their liberty, property, and religion. *The uncivilized tribes will be subject to such laws and regulations as the United States may, from time to time, adopt in regard to aboriginal tribes for that country.*⁴³

Med dette var urbefolkningen kategorisert som usiviliserte medlemmer av staten uten de samme rettighetene som andre borgere. Urbefolkningen sitt ståsted var udefinert og måtte derfor avgjøres av de føderale myndighetene ved et senere tidspunkt. Deler av artikkel VI under samme lov ga retningslinjer knyttet til eiendomsrettigheter og ble senere brukt i forsvaret for avskaffelse av urbefolkningens opprinnelige besittelsesrett i Alaska. Artikkelen lød som følgende:

The cession of territory and dominion herein made is hereby declared to be free and unencumbered by any reservations, privileges, franchises, grants, or possessions, by any associated companies, whether

⁴¹ Ibid.

⁴² Hayox, S. «Then Fight For It: William Lewis Paul and Alaska Native Claim» i. *Let right be done: Aboriginal Title, the Calder Case, and the Future of Indigenous Rights*, red. Foster, H., Raven, H. og Webber, J (Vancouver: UBC Press, 2007), 88

⁴³ Treaty with Russia. March 30, 1867. Seksjon III. Gjengitt i Case og Voluck. 2002: 45

⁴³ Arnold, R. D. *Alaska Native Land Claims* (Anchorage: Alaska Native Foundation, 1976), 79

corporate or incorporate, Russian or any other, or by any parties, except merely private individual property holders; and the cession hereby made, conveys all the rights, franchises, and privileges now belonging to Russia in the said territory or dominion, and appurtenances thereto.⁴⁴

Artikkelen sa med dette at USA eide alle landområdene som en del av det offentlige domene. Landet som den «usiviliserte» urbefolkningen befant seg på var på den måten underlagt den føderale regjeringen.

2.3.2 Alaska Organic Act

Fra USAs overtagelse med *Treaty with Russia* var Alaska nå blitt et militærdistrikt. Under det militære styresettet oppstod det utfordringer grunnet juridiske og institusjonelle mangler. Med den økende veksten av nybyggere økte behovet for en territoriell regjering og de føderale myndighetene svarte med vedtaket *Alaska Organic Act* i 1884. Loven bestod av fjorten seksjoner og forsynte Alaska med en territoriell regjering der embetene ble valgt av de føderale myndighetene.⁴⁵

Lovvedtaket som knyttet urbefolkningen i Alaska til amerikansk lov kom frem i seksjon 8 som blant annet stadfestet at:

Provided, That the Indians or other persons in said district shall not be disturbed in the possession of any lands actually in their use or occupation or now claimed by them but the terms under which such persons may acquire title to such lands is reserved for future legislation by Congress.⁴⁶

Med vedtaket beskyttet de føderale myndighetene urbefolkningen for inngrep i landområdene de bebodde og brukte, men hvilke områder urbefolkningen eide, var opp til den fremtidige kongressen å avgjøre.

Arnold (1976) argumenterer for at selv om urbefolkningens opprinnelige eiendomsrett ikke ble avskaffet med *Treaty with Russia*, og på en måte akseptert under *Organic Act*, hindret ikke dette nybyggerne i å beslaglegge land. Før urbefolkningen ble statsborgere og organiserte seg, var det lite de kunne gjøre mot inngrepene på områdene de hadde bebodd og jaktet på gjennom generasjoner.⁴⁷ Det fantes likevel personer blant urbefolkningen som reagerte på de økende inngrepene fra nybyggerne og som gikk rettens vei for å kreve sin rett lenge før Alaska ble en selvstendig stat. Et eksempel var Tlingit og Haidaindianerne som befant seg i

⁴⁴ Treaty with Russia. March 30, 1867. Artikkel VI. Gjengitt i Case og Voluck. 2002: 45

⁴⁵ Naske og Slotnick. 2014: 117

⁴⁶ Alaska Organic Act (1884) seksjon 8. gjengitt i Case og Voluck. 2002:45

⁴⁷ Arnold. 1976: 79

sørøst-Alaska, også kjent som *Alaska Panhandle*, en lang stripe land som strekker seg sørover fra territoriet. Med gullrushet og annen gruvedrift som oppstod utover 1880-tallet var *Panhandle*-området spesielt utsatt for tilstrømming av nybyggere. Selv om indianernes landområder til en viss grad var beskyttet under *Alaska Organic Act* hindret det ikke nybyggerne i å beslaglegge land eller drive gruvevirksomhet på områder som var bebodd eller i bruk av indianerne.⁴⁸ Som følge av mangelen på innflytelse i bestemmelser som påvirket urbefolkningen begynte Tlingit og Haidaindianerne å organisere seg og i 1912 etablerte de Alaska Native Brotherhood (ANB). Ifølge Metcalfe (2014) var personene som organiserte ANB godt utdannede på lik linje som de hvite borgerne, men manglet de samme rettighetene.⁴⁹ Organisasjonen jobbet derfor hardt for å sikre urbefolkningen stemmerett, noe de oppnådde i 1924 da kongressen vedtok *Citizenship Act av 1924*.⁵⁰ Deres politiske engasjement viste seg også da ANB drev lobbyvirksomhet for å få det første medlemmet av Alaskas urbefolkning, William Paul, i et offentlig verv. De lyktes med dette da Paul ble valgt inn i Alaskas territorielle forsamling i 1924 og tjenestegjorde frem til 1928.⁵¹ Paul var utdannet jurist ved LaSalle University og ble engasjert i problematikken knyttet til urbefolkningens landområder i 1921 da Tlingitindianere ble kastet bort fra områder de hadde brukt for å dyrke poteter av nye bosettere som hevdet sitt eierskap på landet.⁵² Selv om ANB anså seg selv som en organisasjon for hele urbefolkningen i Alaska og oppfordret andre urfolk til å delta, fikk den ikke gjennomslag i områder utenfor Sørøst-Alaska.⁵³

Metcalfe (2014) argumenter for at Paul ble en av de viktigste personene for Tlingit og Haidaindianerne til å gå til sak mot USA for tapte landområder. Det var ikke en lett oppgave å få medlemmene av ANB med på ideen om et søksmål, da flere fryktet at det var en risiko for å miste rettigheter. Men etter ANBs Grand Camp Convention i 1929 klarte Paul å overtale medlemmene.⁵⁴ Problemet organisasjonen nå stod ovenfor var at det ikke var mulig å saksøke USA uten tillatelse fra de føderale myndighetene. Men i 1929 introduserte Dan Sutherland, Alaskas delegat i Kongressen, på vegne av ANB, et lovforslag som gjorde det mulig for urbefolkningen i Sørøst-Alaska å gå til sak mot den føderale regjeringen.⁵⁵ I 1935 vedtok

⁴⁸ Ibid. 70

⁴⁹ Metcalfe, P. *A Dangerous Idea: The Alaska Brotherhood and the Struggle for Indigenous Rights*. (Fairbanks: University of Alaska Press, 2014), 13

⁵⁰ Arnold. 1976: 83

⁵¹ Metcalfe. 2014: 20

⁵² Paul, F. *Then Fight for It!: The Largest Peaceful Redistribution of Wealth in the History of Mankind and the Creation of the North Slope Borough* (USA og Canada: Trafford Publishing, 2007), 81

⁵³ Metcalfe. 2014: 19

⁵⁴ Metcalfe. 2014: 23

⁵⁵ Haycox. 2007: 89

kongressen en særegen lov som ga Tlingit og Haidaindianerne tillatelse til å legge inn søksmål mot USA⁵⁶.

Med hjelp fra advokaten J.C Peacock gikk Paul til sak i *Tee-Hit-Ton Indians v. United States* på vegne av Tlingit og Haidaindianerne i sørøst-Alaska den 30. oktober 1951.⁵⁷ I 1959 kom Court of Claims frem til at Tlingit og Haidaindianerne hadde blitt fratatt deres nedarvede landområder. Avgjørelsen var basert på *Indian Claims Commission* sine funn som sa at artikkel VI i *Treaty with Russia* (1867) sin klausul «private property» var ment for å avvise eiendom som tilhørte kommersielle bedrifter. Med dette konkluderte retten at Tlingit og Haidaindianerne sine landrettigheter ikke var avskaffet gjennom *Treaty with Russia* (1867) og at indianerne hadde rett på kompensasjon.⁵⁸ I 1968 mottok Tlingit og Haidaindianerne 7.5 millioner dollar i erstatning.⁵⁹

Rettsavgjørelsen i *Tee-Hit-Ton Indians v. United States* viste flere ting. Først og fremst ble det tydeliggjort at urbefolkningen fikk gjennomslag for sine krav når de organiserte seg. ANB var en stor pådriver for urbefolkningens rettigheter i Sørøst-Alaska og ble avgjørende for gjennomføringen av søksmålet. At organisasjonen bestod av medlemmer med høyere utdanning og personer som William Paul, med kunnskap og erfaring innenfor amerikansk lov og rettsprosess, spilte også en avgjørende rolle. Videre viste *Court of Claims* sin avgjørelse i rettsaken *Tee-Hit-Ton Indians v. United States* at urbefolkningen i Alaska faktisk hadde eiendomsrett på landområder de hadde oppholdt seg på gjennom generasjoner og at *Treaty with Russia* ikke hadde avskaffet urbefolkningens opprinnelige eiendomsrett. Selv om Tlingit og Haidaindianerne kun mottok kompensasjon på allerede tapte områder i form av erstatning, og at den politiske mobiliseringen foregikk på et lokalt nivå, var rettens avgjørelse med henvisninger til *Treaty with Russia* (1867) et håp for andre urbefolkningsgrupper i Alaska.

2.3.3 Alaska Statehood Act

Det var ikke før i 1939 at befolkningstallet på nybyggerne overskred urbefolkningen i Alaska, og etter andre verdenskrig økte antallet nybyggere betraktelig.⁶⁰ I 1950 utgjorde urbefolkningen kun 26 prosent av Alaskas totale befolkning.⁶¹ Med den økende tilstrømningen av nybyggere fulgte også interessen for å få mer innflytelse over bestemmelsene som ble tatt for territoriet. President Harry Truman viste sitt ønske om å gi

⁵⁶ Act of June 19, 1935, 49 Stat. 388. <https://vilda.alaska.edu/digital/collection/cdmg22/id/572/> Lest 07.06.19

⁵⁷ Metcalfe. 2014: 37

⁵⁸ Case. og Voluck. 2002: 56

⁵⁹ Case og Voluck. 2002: 327

⁶⁰ Naske og Slotnick. 2011: 142

⁶¹ Korsmo. 1994: 90

Alaska status som selvstendig delstat allerede i 1946 da han oppfordret kongressen om å vurdere forslaget. Ifølge Mitchell (2001) var det derimot flere senatorer som var imot forslaget av to grunner, enten var de bekymret for økt flertall til demokratene eller så fryktet de økonomisk fallitt for delstaten uten føderal støtte. I 1958 kom kongressen likevel til enighet med lovvedtaket *Alaska Statehood Act* som ble vedtatt den 7. juli 1958.⁶²

Ifølge Mitchell (2001) innførte kongressen spesielle tiltak i *Statehood Act* som skulle sikre staten inntekter, for å hindre en eventuell økonomisk krise. Bureau of Land Management var innenriksdepartementets etat som håndterte ureservert føderalt land. Ett av tiltakene var å inkludere en bestemmelse som krevde at Bureau of Land Management betalte delstaten nitti prosent av inntektene fra salg av blokker til mineral og petroleumsutvinning og utviklingsrettigheter på føderalt land i Alaska.⁶³ Lovvedtaket ga også delstaten i seksjon 6 (b) fullmakt til å beslaglegge 419 053 kvadratkilometer føderalt land over en periode på 25 år.⁶⁴

Division of Lands var Alaskas divisjon for håndtering av delstatens land og utvikling av landområder. Det var derfor deres oppgave å legge inn søknader hos Bureau of Land Management på landområder delstaten ønsket å overdra fra de føderale myndighetene. I 1960 igangsatte Division of Lands et program for å erverve rundt 16 000 kvadratkilometer føderalt land i året. Sammen med olje- og mineralinntekter fra føderalt land og landområder de hadde overdratt eiendomsretten til, mente delstatsforsamlingen at de ville ha nok til å betale for utgiftene til delstaten.⁶⁵

Å få godkjent overføringer av føderale landområder av Bureau of Land Management skulle imidlertid vise seg å bli problematisk. Mitchell (2001) forteller at før Alaska ble anerkjent som selvstendig delstat var E. L. Bartlett, Alaskas territorielle delegat i Representantenes Hus, klar i debatten om urbefolkningens eiendomsrett: *Alaska Statehood Act* skulle ikke avgjøre eller ha innvirkning på urbefolkningen i Alaska sine landrettigheter.⁶⁶ Et resultat av dette ble innføringen av seksjon 4 i *Alaska Statehood Act*, som blant annet sa:

As a compact with the United States said State and its people do agree and declare that they forever disclaim all right and title to any lands or other property not granted or confirmed to the State or its political subdivisions by or under the authority of this Act, the right or title to which is held by the United States or is subject to disposition by the United States, and to any lands or other property,

⁶² Mitchell. 2001: 1

⁶³ Ibid. 2

⁶⁴ Case og Voluck. 2002: 57
Lest 30.07.19

⁶⁵ Mitchell. 2001: 8

⁶⁶ Mitchell. 2001: 83

*(including fishing rights), the right or title to which may be held by any Indians, Eskimos, or Aleuts (hereinafter called natives) or is held by the United States in trust for said natives; that all such lands or other property, belonging to the United States or which may belong to said natives, shall be and remain under the absolute jurisdiction and control of the United States until disposed of under its authority, except to such extent as the Congress has prescribed or may hereafter prescribe, and except when held by individual natives in fee without restrictions on alienation.*⁶⁷

Seksjon 4 stadfestet med dette at landet, eller annen eiendom som fiskerettigheter, som urbefolkningen var i besittelse av eller ble holdt av USA på vegne av urbefolkningen, var under de føderale myndighetenes fulle jurisdiksjon. Videre var det opp til kongressen å eventuelt bevilge urbefolkningens landområder til en annen part. Dette betydde altså at delstaten Alaska ikke hadde autoritet til å beslaglegge urbefolkningens landområder uten et vedtak fra den føderale kongressen.

2.3.4 Alaska Native Claims Settlement Act

Fra kongressen vedtok *Alaska Statehood Act* i 1958 utviklet det seg en kontrovers mellom styresmaktene i delstaten Alaska og urbefolkningen i spørsmål om hvem som hadde eiendomsrett til ulike landområder. For å avgjøre urbefolkningens landkrav var man avhengig av et vedtak fra kongressen. Det skulle ta mange år fra *Alaska Statehood Act* ble vedtatt til kongressen til slutt vedtok *Alaska Native Claims Settlement Act* (ANCSA) i 1971 som definerte urbefolkningens landområder. Lovvedtaket sikret urbefolkningen privat eiendomsrett til land som til sammen utgjorde 178 062 kvadratkilometer og ga et beløp på 962,5 millioner dollar som kompensasjon for tapte landområder.⁶⁸ Prosessen i utformingen av vedtaket var lang og flere lovforslag ble lagt frem foran kongressen før ANCSA ble vedtatt. Utfallet til *ANCSA* var i hovedsak preget av tre ulike interessegrupper. Boyse og Nilsson (1999) har kategorisert disse som urbefolkningen, utviklingsinteressen [development interests] (oljeselskaper og staten Alaska) og bevaringsinteressen [conservation interests] (miljøforkjempere og innenriksdepartementet).⁶⁹

Clive S. Thomas og Mary Sattler forklarer urbefolkningens politiske innflytelse i vedtaket av *ANCSA* som mulig gjennom to avgjørende faktorer. Den ene var demografien, der urbefolkningen utgjorde en betydelig del av Alaskas befolkning. Da urbefolkningen dominerte de rurale områdene i delstaten, var det enklere å stemme inn representanter fra sitt

⁶⁷ Alaska Statehood Act (1958), seksjon 4 gjengitt i Case og Voluck. 2002: 56

⁶⁸ Alaska Native Claims Settlement Act 1971, seksjon 4. Gjengitt i Case og Voluck. 2002: 56

⁶⁹ Boyse og Nilsson. 1999: 755

område til den lovgivende forsamlingen. Den andre var den sene tilførselen av Alaska som delstat til unionen. På tidspunktet Alaska ble en delstat, begynte USA å revurdere behandlingen av urbefolkningen, og en epoke med forsoning og erstatning viste sitt frembrudd. Dette var til fordel for urbefolkningen i Alaska.⁷⁰

Selv om flere har omtalt *ANCSA* som det mest generøse lovvedtaket for en urbefolkning i USA knyttet til landområder, var vedtaket ifølge Berry (1975) et resultat der ingen parter ble helt fornøyde.⁷¹ Mitchell (2001) argumenterer likevel for at innsatsen til den delstatsdekkende organisasjonen, Alaska Federation of Natives, var en avgjørende aktør i forhandlingene og som med selvsikkerhet ga urbefolkningen en stemme som ble hørt av politikere i Alaska og den føderale kongressen.⁷² Aktivisten og politikeren William L. Iggiagruk Hensley har i ettertid beskrevet lovvedtaket som følgende:

We had begun, five years before, with Alaska Natives having no recognized claim over any of our traditional lands. Now we had nearly \$1 billion and 44 million acres of land, deeded to us by the highest authorities in the land. It had taken sacrifice, energy, and commitment from all of Alaska's tribes. Not everyone was happy with the outcome; there were those who felt strongly that we should have held out more. But when the Alaska Federation of Natives voted on the settlement, before President Nixon signed it into law, the result was 511 delegates in favor, 56 against. For better or worse, we had won.⁷³

Det var tydelig at *Alaska Native Claims Settlement Act* ble et kompromiss, men et kompromiss urbefolkningen var med på å utforme og som helt klart hadde hatt et annet utfall dersom urbefolkningen ikke hadde engasjert seg. Med lovvedtaket mistet urbefolkningen 90 prosent av landet de hadde gjort krav på, men de kontrollerte 178 062 kvadratkilometer, som utgjorde en større landbase enn alle indianerstammer eide i resten av USA til sammen.⁷⁴

2.4 Den internasjonale innflytelsen på minoritetsgruppers landrettigheter etter andre verdenskrig

Etter andre verdenskrig skjedde det en endring i holdninger knyttet til urbefolkningens eiendomsrett basert på andre oppfatninger enn de etablerte doktrinene på 1800-tallet.

⁷⁰ Thomas og Sattler. 2016: 61

⁷¹ Berry, M. C. *Alaska Pipeline. The politics of oil and native land claim* (Indiana University Press, 1975), 253

⁷² Mitchell. 2001: 81

⁷³ Hensley. 2009: 160

⁷⁴ Notti, E., Owlletuck, G., Thorton, Sattler, M. og T. T «Alaska Natives and the State's Political Economy: Changing Power Relationship» i *Alaska Politics and Public Policy: The Dynamics of Beliefs, Institutions, Personalities, and Power*, red. Clive S. Thomas, Laura C. Savatgy og Kristina Klimovich., (Fairbanks, Alaska: University of Alaska Press, 2016), 282

Ifølge McHugh hadde internasjonal lov etter andre verdenskrig en økende innflytelse på utformingen av nasjonale lover.⁷⁵ Med FN sitt vedtak *The Universal Declaration of Human Rights* (1948) ble staters behandling av deres statsborgere en sak under internasjonal lov. Loven signaliserte en universell tilnærming til alle minoritetsgruppers rettigheter, ikke bare de tilfellene der grupper var beskyttet i enkelttilfeller av en paragraf.⁷⁶ På både internasjonalt og statlig nivå viste lovene som ble vedtatt i tiden etter andre verdenskrig en større ansvarsfølelse for behandlingen av urbefolkningen. På det mest generelle nivået var det et bevis på en økende anerkjennelse av og tilpasning til kravene til urbefolkningen.⁷⁷ Denne oppfatningen er delt av flere historikere. Den norske historikeren Vik (2019) konkluderer med at det på 1950-tallet skjedde en endring i de internasjonale normene rundt urbefolkningens rettigheter. Denne endringen begrenset statenes mulighet til å regulere naturressurser uten hensyn til urbefolkningen.⁷⁸

Niezen har ifølge Peterson (2010) lagt frem fire faktorer som kan ha vært avgjørende for urbefolkningens rettigheter etter andre verdenskrig. Den første var at kampen mot fascismen hadde ført til at personer på et internasjonalt nivå hadde blitt mer mottagelige for å fremme tiltak for beskyttelse av minoriteter. Niezen mener det blir tydeliggjort i FN sine konvensjoner fra 1948 og frem til 1966 gjennom innføringen av menneskerettighetslover. For det andre ble prinsippet om selvbestemmelse anerkjent av FN. For det tredje var det tydelig at fra midten av det tjuende århundre, hadde assimileringspolitikken feilet. Og for det fjerde, framveksten av en middelklasse blant urbefolkningen førte til etableringen av spesifikke urbefolkningsorganisasjoner som spilte en avgjørende forsvarsrolle.⁷⁹

Selv om disse faktorene var viktige for utviklingen urbefolkningens rettigheter, argumenterer Peterson (2010) for at de ikke hadde like stor påvirkningskraft i spørsmål knyttet til landrettigheter. Det økende søkelyset på urbefolkningens landrettigheter mente han kom som følge av uløste saker relatert til det som var en ny fase med overføringer av urbefolkningens land. Peterson forklarer at den globale velstandsøkningen på 1950-tallet førte til et økende behov for utvikling av naturressurser. Denne aktiviteten førte til en mer utbredt

⁷⁵ McHugh P.G. *Aboriginal Societies and the Common Law: A History of Sovereignty, Status, and Self-Determination* (New York: Oxford University Press Inc., 2004), 289

⁷⁶ Ibid. 296-297

⁷⁷ Ibid. 289

⁷⁸ Vik, H. H. «Rights of Indigenous Peoples to Land and Natural Resources» i *The Political Economy of Resource Regulation: an International and Comparative History, 1850-2015*. Red. Sanders, A. R. D., Sandvik, P. T. og Storli, E. (Canada: UBC Press, 2019), 294

⁷⁹ Peterson, N. «Common Law, Statutory Law, and Political Economy» i *Aboriginal Title and Indigenous Peoples. Canada, Australia and New Zealand*. Red. Knafla, L. A. og Westra, H. (Vancouver: UBC Press, 2010), 174

kontakt med urbefolkningen som resulterte i konflikter mellom urbefolkningen og partene som ønsket å erverve seg områder rikt på naturressurser. Med dette vokste behovet for avgjørelser på hvem som eide landområdene. Dette førte til begynnelsen på en ny runde av lovvedtak knyttet til landrettigheter.⁸⁰

Jeg vil påstå at både Peterson sin oppfatning samt Niezen sine argumenter er aktuelle for landproblematikken i Alaska og urbefolkningens mobilisering. Da *Alaska Statehood Act* ga den nyopprettede staten retten på 419 053 kvadratkilometer føderalt land hadde dette store konsekvenser for urbefolkningen. Urbefolkningslandsbyer i rurale deler av delstaten, som tidligere hadde vært i lite kontakt med nybyggerne, ble nå utsatt for reguleringer og inngrep på områder de hadde brukt til jakt og fiske gjennom generasjoner. Reaksjonene på delstatens inngrep førte til en mobilisering av urbefolkningen i Alaska. Den yngre generasjonen av urbefolkningen i Alaska hadde også mer å stille opp med da flere hadde tatt høyere utdanning ved amerikanske universiteter. Kunnskap om lovverk knyttet til urbefolkningens eiendomsrett førte til at urbefolkningsorganisasjonene stod sterkere i kampen mot delstatens forsøk på å få eierskap på urbefolkningens tradisjonelle landområder.

Om det internasjonale samfunnet hadde en direkte innflytelse på kongressens avgjørelse om å vedta ANCSA eller den føderale statens behandling av urbefolkningen er vanskelig å svare på. Det finnes, så vidt jeg vet, ingen kilder på at urbefolkningen i Alaska henvendte seg direkte til FN og et internasjonalt publikum, selv om det i 1966 ble gitt trusler om det.⁸¹ Cobb (2008) argumenterer imidlertid for at under den kalde krigen var USA mer opptatt av hvordan de ble fremstilt i det internasjonale samfunnet. Videre ønsket ikke USA å gi Sovjetunionen en mulighet til å utnytte USAs behandling av urbefolkningen til å styrke kommunismens status.⁸² Det var derfor viktig for USA å opptre som en nasjon som tok hensyn til menneskerettigheter. Dette gir grunnlag for å tro at de politiske omstendighetene med den kalde krigen, samt økt fokus på menneskerettigheter i den amerikanske befolkningen, kan ha medvirket til at det var grunnlag for et lovvedtak som ANCSA. Likevel er det tydelig at delstaten tok lite hensyn til urbefolkningens eiendomsrett. Dette var synlig gjennom at delstaten bevisst prøvde å overdra føderale landområder til delstaten som urbefolkningen brukte til jakt og fiske. Man kan derfor anta at det fantes forskjellige holdninger blant politikere på et føderalt og delstatlig nivå. På den måten gikk de føderale

⁸⁰ Ibid: 174

⁸¹ «Age of Reasoning, Questioning Come to Natives, Says Writer». Tundra Times. Vol. 4, nr. 26. 24. juni 1966. S. 2

⁸² Cobb. 2008: 77

myndighetene i større grad bort fra oppdagelsesdoktrinen fra 1800-tallet, mens doktrinens ideologi fortsatt hadde fotfeste blant delstatens politikeres oppfatning av urbefolkningens krav på eiendom.

3.0 Urbefolkningens mobilisering fra 1958 til 1966

3.1 Introduksjon

I 1960 utgjorde Alaskas urbefolkning en femtedel av delstatens totale befolkning. 70 prosent (ca. 37,000 urfolk) holdt til i 178 urfolklandsbyer i rurale områder spredt utover Alaskas territorium.⁸³ Størsteparten av urbefolkningen levde under isolerte forhold der de livnærte seg gjennom jakt og fiske.⁸⁴ Med *Alaska Statehood Act* (1958) oppstod det imidlertid trusler mot urbefolkningens tradisjonelle liv da delstaten Alaska fikk hjemmel på store områder fra den føderale staten. Som følge av dette ble det i løpet av 1960-tallet etablert urbefolkningsorganisasjoner over hele delstaten, hvor formålet var å sikre urbefolkningen eiendomsrett på områder de hadde bebodd og brukt gjennom generasjoner. Historikerne Naske og Slotnick har omtalt perioden som en «identitetsrevolusjon» da innbyggerne i de mest fjerntliggende urbefolkningslandsbyene ble bevisst på faren for å miste landområder til delstaten.⁸⁵ Kontroversen som utspilte seg mellom urbefolkningen og delstaten fra 1958 ble til slutt avgjort med lovvedtaket *Alaska Native Claims Settlement Act* (ANCSA) i 1971.⁸⁶

Dette kapittelet handler om urbefolkningens mobilisering fra 1958 til 1966. Jeg har valgt denne perioden fordi den viser hvordan urbefolkningens mobilisering utviklet seg fra begynnelsen av 1958, til man i 1966 fikk et gjennomslag for urbefolkningens fremgangsmåter for å sikre seg eiendomsrett til landområder. Kapittelet er delt inn i tre deler. Den første tar for seg begynnelsen på mobiliseringen i 1958 og opprettelsen av urbefolkningsorganisasjonen Inupait Paitot. Den andre delen ser på urbefolkningslandsbyers fremgangsmåte for å stanse overføringer av land til delstaten og organisasjonsdannelsen som utbredte seg i delstaten. Den siste delen ser på hendelsene som førte til innenriksminister Stewart Udall sin innføring av «frysning» av landspørsmålet i 1966.

3.2 Point Hope og Project Chariot

Begynnelsen på urbefolkningens delstatsdekkende mobilisering begynte i en liten landsby med navnet Point Hope. Point Hope lå nordvest i Alaska ved kysten av Tsjuktsjerhavet og var bebodd av inuitter. Forholdene i landsbyen var svært enkle og inuittene var isolerte ettersom det verken fantes veier eller telefontilgang. Post ble levert med sjøfly, som ofte ikke nådde

⁸³ Arnold, R. D., et.al *Alaska Natives & the Land* (Federal Field Committee for Development Planning in Alaska, Anchorage, 1968) <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED055719.pdf>

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Naske og Slotnick. 2011: 283

⁸⁶ Case og Voluck. 2002: 17

landsbyen grunnet vanskelige værforhold.⁸⁷ Inuittene var derfor helt avhengige av å livnære seg selv og i generasjoner hadde de levd av hvalfangst og jakt i områdene rundt landsbyen.⁸⁸

I 1957 satte den føderale organisasjonen Atomic Energy Commission (AEC) i gang et prøveprosjekt kalt Project Chariot. Ifølge historikeren Elisabeth James (2010) gikk prosjektet ut på å detonere en hydrogenbombe, 160 ganger sterkere enn sprengningen av Hiroshima under andre verdenskrig, for å lage en havn ved Cape Thompson, rundt 3 mil sør for Point Hope.⁸⁹ Anlegget skulle senere bli brukt som et utskipningsområde av mineraler og naturressurser fra nordvestkysten.⁹⁰ I juni 1958 sendte AEC inn søknad til Bureau of Land Management om en landoverføring på 4143 kvadratkilometer fra de føderale myndighetene i området rundt Cape Thompson. Bureau of Land Management var innenriksdepartementets etat med ansvar for de føderale landområdene i delstaten, og det var deres oppgave å godkjenne overføringer av land til føderale prosjekter eller til delstaten. En måned senere dro lederen av prosjektet Edward Teller, også kjent som hydrogenbombens far, og hans arbeidsgruppe fra AEC til Alaska for å presentere prosjektet i delstatens tre største byer, Juneau, Anchorage og Fairbanks. James (2010) beskriver mottagelsen som positiv da AEC la frem prosjektet som en mulighet for økonomisk vekst for delstaten. Likevel var det enkelte ansatte ved University of Alaska Fairbanks som stilte kritiske spørsmål ved den langvarige effekten som prosjektet ville ha på regionen. AEC lovet derfor å sette i gang en miljøundersøkelse av området rundt Cape Thompson, hvor biologer og forskere ved universitetet kunne delta.⁹¹

Verken Edward Teller, som informerte innbyggerne i Alaska i 1958, eller Atomic Energy Commission som offisielt informerte nasjonen i 1959, varslet inuitene i Point Hope om planen om at det skulle sprenges en hydrogenbombe i området de brukte til villreinjakt.⁹² Imidlertid forteller Donald C. Mitchell i boken *Take My Land, Take My Life* at nyhetene spredde seg fra munn til munn og fant veien til landsbyen.⁹³ Til tross for at få snakket engelsk og hadde liten eller ingen utdanning, fantes det personer i landsbyen som var klar over hvilke skader en atombombe kunne påføre. Landsbyrådet i Point Hope bestemte seg derfor for å sende et brev til AEC i november 1959. I brevet stod det at innbyggerne i Point Hope ikke på noe tidspunkt ønsket en atomsprengning i områder i nærheten av landsbyen. For å roe ned

⁸⁷ Mitchell. 2001: 14

⁸⁸ Arnold. 1976: 94

⁸⁹ James. 2010: 286

⁹⁰ Naske og Slotnick, 2011: 286

⁹¹ James. 2010: 286

⁹² Mitchell. 2001: 14

⁹³ Ibid. 14

bekymringene reiste tre ansatte fra AEC til Point Hope i mars 1960 for å holde en høring [hearing] om prosjektet.⁹⁴

Høringen var ifølge Mitchell alt annet enn beroligende. Landsbylederen i Point Hope, David Frankson, valgte derfor å ta kontakt med Bureau of Indian Affairs sin area director i Alaska, James Hawkins, for å få bistand til å stoppe Project Chariot. Hawkins fortalte at han ikke hadde makt til å påvirke prosjektet, men rådet Frankson til å sende brev til Association on American Indian Affairs (AAIA) for mulig politisk støtte.⁹⁵

Association on American Indian Affairs var en organisasjon som ble opprettet i 1922 av hvite amerikanere for å forsvare rettighetene og fremme velferden til urbefolkningen i USA.⁹⁶ Ifølge historikeren Paul C. Rosier begynte urbefolkningsaktivister og hvite støttespillere å se en sammenheng mellom urbefolkningens undertrykkelse og de koloniserte menneskene i verden. Som følge av dette begynte AAIA-ledere å utvide deres konsept av indianerrettigheter til universelle borgerrettigheter.⁹⁷ Videre argumenterer Cobb for at AAIA hadde betydningsfull påvirkningskraft i nasjonal urbefolkningspolitikk.⁹⁸

Association on American Indian Affairs hadde tidligere gjort en innsats for å hindre kongressen i å vedta forordninger i *Alaska Statehood Act* som kunne true urbefolkningens eiendomsrett.⁹⁹ Videre hadde AAIA's executive director, La Verne Madigan, besøkt Alaska sommeren 1960 for å kartlegge en urbefolkningspolitikk og etablere en lokal AAIA-avdeling. Mitchell (2001) forteller at Madigan under oppholdet fikk et godt bekjentskap til Alaskas area director Hawkins, og på hans oppfordring reiste hun til Barrow for å danne seg et bilde av urbefolkningens behov. Barrow var den nordligste byen i Alaska og bebodd av inuiter. Hun kom her i kontakt med inuiten Guy Okakok som fortalte at folk hadde begynt å bekymre seg for hvem som faktisk eide landet urbefolkningen brukte til jakt og fiske. Etter besøket mottok Madigan brevet fra landsbylederen Frankson om situasjonen i Point Hope. Dette gjorde at Madigan valgte å ta en ny tur til Alaska i juli 1961. Med i følget var en av AAIA's styremedlemmer, Dr. Henry Forbes.¹⁰⁰

Da Madigan og Dr. Forbes ankom Point Hope arrangerte Frankson et landsbymøte der gjestene fikk delta. Ifølge Lael Morgan sin biografi om inuiten Howard Rock, poengterte

⁹⁴ Ibid. 14

⁹⁵ Ibid. 16

⁹⁶ Rosier, P. C. «The Association on American Indian Affairs and the Struggle for Native American Rights, 1948-1955,» *The Princeton University Library Chronicle*. Vol 67. No. 2. (Princeton University Library. 2006), 366

⁹⁷ Ibid. 370

⁹⁸ Cobb. 2008: 5

⁹⁹ Mitchell. 2001: 18

¹⁰⁰ Ibid. 19

Madigan i diskusjonen knyttet til Project Chariot at dersom landsbyen kunne bevise overfor Bureau of Land Management at landet var deres, kunne de få prosjektet stoppet. Madigan fortalte også at AAIA kunne bistå med advokater og lobbyvirksomhet. Videre foreslo hun at landsbyrådet skulle skrive et brev til innenriksministeren og forklare de problemene som urbefolkningen i Point Hope stod overfor. Howard Rock fikk oppgaven om å skrive brevet der urbefolkningen understrekte at innenriksdepartementet var pålagt å beskytte urbefolkningens landrettigheter.¹⁰¹ Morgan (1988) forteller at da Madigan og Dr. Forbes kom til Point Hope, hadde Howard Rock nylig flyttet tilbake til landsbyen etter å ha bodd flere år i Seattle. Da han ankom Point Hope i 1961, og fikk høre om Project Chariot, var han fast bestemt på å ta tak i problemet. Rock hadde studert kunst ved University of Washington. Med høyere utdanning og gode ferdigheter i skriftlig engelsk, ble han av Madigan ansett som en god ressurs for arbeidet.¹⁰²

Før Madigan og Dr. Forbes forlot Alaska besøkte de andre urfolklandsbyer og i hver landsby promoterte Madigan behovet for en politisk mobilisering.¹⁰³ Ifølge Mitchell (2001) fikk Madigan ønsket sitt oppfylt i november 1961, da det ble holdt et møte i Barrow hvor over 200 personer fra 17 landsbyer i nord deltok.¹⁰⁴ Association on Indian Affairs brukte 7000 dollar på reiseutgifter for å sikre den store deltagelsen. Det var Madigan som stod for planleggingen og som hadde valgt Guy Okakok som ordstyrer. På møtet ble det tydelig at flere av urfolklandsbyene stod overfor den samme trusselen mot deres tradisjonelle bruk av landet. I Barrow hadde urbefolkningen opplevd at delstatens myndigheter hadde innført reguleringer av andejakten. Dette hadde ført til at flere av innbyggerne ble arrestert for andejakt utenfor sesongen.¹⁰⁵ Det samme gjaldt landsbyen Wales hvor myndighetene hadde satt en kvote på antall villrein man kunne jakte på. Det kom videre frem at delstatens myndigheter hadde tvangsflyttet beboerne i King Island til slummen i Nome.¹⁰⁶

Under møtet valgte deltagerne å holde en avstemning for opprettelsen av en organisasjon som senere fikk navnet Inupiat Paitot. Dette ble vedtatt, og Guy Okakok fra Barrow ble stemt frem som organisasjonens første president.¹⁰⁷ Morgan (1988) forteller at det også ble vedtatt at det skulle opprettes en nyhetsavis med formål om å informere urbefolkningen om hva som foregikk i de ulike urbefolkningslandsbyene. Howard Rock ble

¹⁰¹ Morgan. 1988: 173

¹⁰² Ibid. 173

¹⁰³ Mitchell. 2001: 21

¹⁰⁴ Ibid. 24

¹⁰⁵ Lantis. 1969: 101

¹⁰⁶ Morgan. 1988: 183

¹⁰⁷ Lantis. 1969: 103

satt i komiteen som skulle undersøke mulighetene for avisen.¹⁰⁸ Avslutningsvis produserte den nye organisasjonen en erklæring for å presse kongressen til å ta en avgjørelse på hvilke landområder som tilhørte urbefolkningen. Erklæringen var ifølge Mitchell (2001) det første tegnet på de nordlige inuitenes kollektive innsats for et vedtak som var på urbefolkningens premisser.¹⁰⁹

I slutten av 1962 annonserte AEC at det avbrøt Project Chariot. Naske og Slotnick hevder at prosjektet ble stanset grunnet urbefolkningenes og allmennhetens opposisjon, mens historikeren Lantis hevder det ble stanset grunnet internasjonale reaksjoner. Likevel anså urbefolkningen avslutningen av prosjektet som en seier og et resultat av landsbyens mobilisering.¹¹⁰

Project Chariot la grunnlaget for mobilisering blant urfolkene i nord, som etablerte den første urfolksorganisasjonen, siden Alaska Native Brotherhood på begynnelsen av 1910-tallet. Med hjelp fra Association on American Indian Affairs viste Inupiat Paitot at urbefolkningen kunne organisere seg og bli hørt. Videre var opprettelsen av en avis for urbefolkningen med Howard Rock i spissen, en avgjørende faktor for senere organisasjonsdannelse og politisk mobilisering.

3.3 Protester og mobilisering

Selv om Project Chariot ble stanset, fortsatte trusselen mot urbefolkningens eiendomsrett på områder de brukte til jakt og fiske. Som det kom frem i kapittel 2 fikk delstaten med vedtaket av *Alaska Statehood Act* (1958) autoritet til å ta over 419,053 kvadratkilometer land fra de føderale myndighetene. Division of Lands hadde som oppgave å legge inn søknader hos Bureau of Land Management på hvilke områder delstaten ønsket å overdra til delstaten, og det var opp til Bureau of Land Management å vurdere søknadene. Hvilke områder som tilhørte urbefolkningen var derimot ikke lovbestemt og var opp til kongressen å avgjøre. Som følge av at det ikke fantes et vedtak som definerte urbefolkningens eiendomsrett, måtte urbefolkningen benytte seg av andre framgangsmåter for å hindre overføringer av land de brukte til jakt og fiske til delstaten. Det var først og fremst to måter urbefolkningen håndterte landkontroversen på. Den ene var å sende inn protester til Bureau of Land Management mot overføringer av land til delstaten. Den andre var å organisere seg i regionale urbefolkningsorganisasjoner. Ved å organisere seg satte de større press på innenriksdepartementet for å stoppe Bureau of Land

¹⁰⁸ Morgan. 1988: 187

¹⁰⁹ Mitchell. 2001: 24

¹¹⁰ Lantis. 104

Management i å godkjenne Division of Land sine søknader på landområder som var i konflikt med urbefolkningens opprinnelige eiendommer.

3.3.1 De første protestene

Den første konflikten som oppstod på bakgrunn av Bureau of Land Management sine overføringer av land til delstaten, skjedde i landsbyene Minto, Northway og Tanacross i 1961.¹¹¹ Delstaten hadde lagt planer om å forbedre veinettet fra Fairbanks, for å gjøre distriktene mer tilgjengelige for innbyggerne i Fairbanks.¹¹²

Landsbyrådet i Northway hadde allerede i april 1950 sendt forespørsel til USAs daværende innenriksministeren Oscar L. Chapman, om en høring [hearing] hvor grensene til landområdet urbefolkningen brukte og bebodde skulle avgjøres.¹¹³ Det samme hadde landsbyrådene i Minto¹¹⁴ og Tanacross¹¹⁵ gjort, i henholdsvis januar og august 1951. Bakgrunnen for forespørselen var at mange nye bosettere og industrier utgjorde en trussel mot landområdene urbefolkningen brukte. I brevene argumenterte de for sitt opprinnelige eierskap [native title], da dette var landområder de hadde bebodd og jaktet på siden uminnelige tider [time immemorial]. De viste til *Alaska Organic Act* av 1884 som stadfestet at de føderale myndighetene var pliktet til å beskytte urbefolkningens landområder. I brevet poengterte landsbyrådene at de aldri hadde gitt fra seg sine rettigheter til landet. De hadde verken forlatt eller solgt det. Landsbyrådene krevde derfor at innenriksministeren skulle bruke sin autoritet etter loven til å definere de landområdene som urbefolkningen hadde eierskap til.¹¹⁶

Da Division of Lands høsten 1961 fikk godkjennelse til overføringer av landområder rundt Minto, Northway og Tanacross, var det tydelig at landsbyrådenes forespørsler om å ta hensyn til urbefolkningens opprinnelige eiendomsrett ikke var ivaretatt. Som følge av dette valgte Bureau of Indian Affairs sin area director i Alaska, James Hawkins, å sende protester til Alaskas operation supervisor i Bureau of Land Management sitt kontor i Fairbanks. På

¹¹¹ RG 49 Bureau of Land Management. Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 1. ARC# 4478008. Mappe 028757, Northway Assertion of Rights, 19, Fairbanks og Box 4. ARC# 4478008. Mappe F 028755, National Archives at Seattle.

¹¹² Ibid.

¹¹³ First Chief, Natives of Northway til United States of America, Department of the Interior. 11.april. 1950 RG 49 Bureau of Land Management. Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 1. ARC# 4478008. Mappe 028757, Northway Assertion of Rights, 19, Fairbanks. National Archives at Seattle.

¹¹⁴ S. Smith, acting area director, Bureau of Indian Affairs, til Bureau of Land Management, Department of the Interior, Washington D.C. Fairbanks, Box 4. ARC# 4478008. Mappe F 028755. National Archives at Seattle.

¹¹⁵ Natives of Tanacross til Secretary of the Interior. 17 august. 1951. RG 49 Bureau of Land Management. Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 1. ARC# 4478008. Mappe F028758 2/2. National Archives at Seattle.

¹¹⁶ Ibid.

vegne av Minto, Northway og Tanacross understreket Hawkins at urbefolkningens opprinnelige eiendomsrett på de gjeldende områdene var beskyttet under *Alaska Statehood Act* seksjon 4. Han forklarte at urbefolkningen var avhengig av landområdene for bruk til jakt og fiske. Han la også ved landsbyrådenes brev til innenriksministeren i 1950 og 1951 med forespørsler om høringer for å avgjøre hvilke områder som tilhørte urbefolkningen.¹¹⁷

Da det kom frem at det fantes uklartheter knyttet til urbefolkningens krav på landområdene, løste Bureau of Land Management problemet ved å gi delstaten midlertidig godkjenning [tentativ approval] på landområder som stod i strid med urbefolkningens krav.¹¹⁸ Utover dette var det liten vilje hos Bureau of Land Management til å ta stilling til problemet. Ifølge et brev fra Bureau of Land Management sin state director i Alaska til Division of Lands and Minerals fortalte han blant annet:

I feel we should continue to act upon State selections, etc., in this area without concern insofar as the «possessory rights» for hunting and fishing are concerned.¹¹⁹

Den 24. februar 1962 fikk landsbyene Minto, Northway og Tanacross avslag av Bureau of Land Management på protestene som var sendt inn av Bureau of Indian Affairs. Avslaget var grunnlagt med henvisninger til *Treaty with Russia* (1867) og stadfestet at:

It is clear that by the terms of the treaty with Russia, the United States acquired the complete and unencumbered title to all the lands in Alaska, except for the rights of private individual property holders. Original Native title cannot be considered the equivalent of private individual property... Therefore, if there ever was any Native title in Alaska, it had been extinguished by Russia prior to the treaty, or, at the latest, at the time of the cession.¹²⁰

¹¹⁷ James E. Hawkins, area director, Bureau of Indian Affairs, til Richard J. Quintus, operation supervisor, Bureau of Land Management, 13. november, 1961. RG 49 Bureau of Land Management. Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 1. ARC# 4478008. Mappe 028757, Northway Assertion of Rights, 19, Fairbanks. National Archives at Seattle.

¹¹⁸ Robert F. Hilton, Chief, Lands Adjudication Unit, til State of Alaska, Division of Lands. Box 4. ARC# 4478008. Mappe F 028755, National Archives at Seattle.

¹¹⁹ State director til R. J. Coffman, chief, division of lands and minerals. 6. november 1961. RG 49 Bureau of Land Management. Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 4, ARC # 4478008. Mappe F 028755. National Archives at Seattle.

¹²⁰ «Protest Dismissed» Daniel A. Jones, Manager, til area director, Bureau of Indian Affairs. 24. februar 1962. RG 49 Bureau of Land Management. Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 1. ARC# 4478008. Mappe 028757, Northway Assertion of Rights, 19, Fairbanks. National Archives at Seattle.

Med dette var avslaget basert på oppfatningen om at urbefolkningens opprinnelige eiendomsrett [native title] ble avskaffet da Russland okkuperte Alaska, eller senest ved overføringen av territoriet til USA. Urbefolkningen hadde derfor, ifølge Bureau of Land Management, ingen rettigheter på områder som de brukte til jakt og fiske.

Bureau of Indian Affairs sin area director i Alaska svarte på avslaget ved å sende inn anker til Bureau of Land Management sitt kontor i Fairbanks. Ankene sa at landsbyene Minto, Northway og Tanacross hadde rett på høringer, med mulighet til å fremlegge bevis som støttet kravene deres på de gjeldende landområdene. Han understrekte videre at disse landområdene var nødvendige for å beskytte deres tradisjonelle liv. Avslutningsvis kunngjorde han at Bureau of Land Management sin egenrådige avvísning av landsbyenes krav uten en høring, stod i strid med loven og burde bli annullert.¹²¹

Bureau of Land Management sitt kontor i Fairbanks befant seg nå i en situasjon hvor de måtte ta stilling til urbefolkningens landkrav. Anken var utenfor kontoret i Fairbanks sin jurisdiksjon og siden landspørsmålet stod ubesvart, kunne ikke Bureau of Land Management godkjenne Division of Land sine søknader som stod i strid med urbefolkningens landkrav. Som følge av problemet, sendte Bureau of Land Management sin Operation Supervisor et brev til Alaskas State Director der han kunngjorde at Bureau of Land Management kun ville gi midlertidig godkjennelse på landoverføringer til delstaten som stod i strid med urbefolkningens landkrav.¹²² I november 1962 sendte E. L. Bartlett, Alaskas senator, et brev til John A. Carver Jr., Assistant Secretary of the Interior. Som Assistant Secretary of the Interior hadde Carver ansvar for både Bureau of Land Management og Bureau of Indian Affairs. Bartlett etterspurte hvilken status ankene hadde hos innenriksdepartementet.¹²³ På brevet svarte Carver at: «... the matter is currently under consideration in that Bureau. The problems raised by the appeal are, however, extremely complex and will require extensive study and research».¹²⁴

¹²¹ S. Smith, acting area director, Bureau of Indian Affairs, til Bureau of Land Management, Department of the Interior, Washington D.C. RG 49 Bureau of Land Management. Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 1. ARC# 4478008. Mappe 028757, Northway Assertion of Rights, 19, Fairbanks og Box 4. ARC# 4478008. Mappe F 028755, National Archives at Seattle.

¹²² Operations Supervisor, Fairbanks, til State Director, Alaska. 21 november. 1961. RG 49 Bureau of Land Management. Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 1. ARC# 4478008 Box 1. ARC# 4478008. Mappe F 028757

¹²³ E. L. Bartlett til John A. Carver, Jr., Assistant Secretary of the Interior. 9. nov. 1962. RG 49 Bureau of Land Management. Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 1. ARC# 4478008 Box 4. ARC# 4478008. Mappe F 028755

¹²⁴ John A. Carver, Jr., Assistant Secretary of the Interior, til E. L. Bartlett. RG 49 Bureau of Land Management. Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 1. ARC# 4478008 Box 4. ARC# 4478008. Mappe F 028755

Ifølge Mitchell (2001) valgte Carver derimot å la være å ta stilling til ankene, og arkiverte de i håp om at problemet ble løst av seg selv.¹²⁵

Spørsmålet om hvilken rett urbefolkningen i Minto, Northway og Tanacross hadde på landområdene de brukte til jakt og fiske ble stående ubesvarte i innenriksdepartementet i flere år, helt frem til ANCSA ble vedtatt av kongressen i 1971.¹²⁶ Det største problemet var mangelen på definisjoner knyttet til hvilke landområder urbefolkningen hadde opprinnelig eiendomsrett til. Til tross for at landområder som urbefolkningen bebodde og brukte var beskyttet i seksjon 4 i *Alaska Statehood Act*, var urbefolkningen avhengige av at kongressen vedtok en lov som klargjorde hvilke landområder dette gjaldt. Ettersom det ikke fantes et slikt lovvedtak før i 1971, var det mulig for Division of Lands å be Bureau of Land Management om å overføre landområder som urbefolkningen brukte under *Alaska Statehood Act* seksjon 6. Som svar på urbefolkningens protester brukte Bureau of Land Management loven *Treaty with Russia* (1867) som bevis på at urbefolkningens opprinnelige eiendomsrett var avskaffet. Som det kom frem i kapittel 2 fikk Tlingit og Haidaindianerne medhold i 1959 i Court of Claims i at urbefolkningens eiendomsrett *ikke* ble avskaffet med *Treaty with Russia* (1867). Bureau of Land Management sitt avslag på urbefolkningens protester var på den måten i strid med tidligere rettsavgjørelser. Innsendinger av protester fra landsbyene viste imidlertid at urbefolkningen var i stand til å kjempe for det de anså som deres landrettigheter. Bureau of Indian Affairs ble en viktig bidragsyter i dette arbeidet. Protestene førte til at Division of Lands kun fikk midlertidig godkjenning på overføring av områder som stod i strid med urbefolkningens landkrav. Dette løste ikke kontroversen, og sakene stod uavklarte i mange år, men det ga heller ikke delstaten avgjort eierskap på områdene.

3.3.2 Etableringen av nye urbefolkningsorganisasjoner i Alaska

Minto, Northway og Tanacross sin opposisjon mot overføringer av land ga også andre ettervirkninger enn innsendinger av protester. Lantis (1969) gjør rede for at hendelsene i urbefolkningslandsbyene førte til etableringen av organisasjonen Dena' Nena' Henash', som representerte athabaskanindianerne i Alaska.¹²⁷ I juni 1962 holdt organisasjonen en konferanse i Tanana der representanter fra 24 urbefolkningslandsbyer deltok. Til stede var

¹²⁵ Mitchell. 2001: 89

¹²⁶ J. A. Hagnar, Chief Adjudicator, til President, Village Council Tanacross. 7. feb. 1972 RG 49 Bureau of Land Management. Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 1. ARC# 4478008Box 1. ARC# 4478008. F 028758 2/2.

¹²⁷ Lantis. 1969: 104

også lokale politikere og representanter fra Bureau of Indian Affairs og Association on American Indian Affairs (AAIA). På samme måte som møtet i Barrow i 1961, hjalp AAIA med å betale reiseutgifter for tilreisende for å sikre den brede deltagelsen. Konferansen tok for seg problematikken knyttet til delstatens overtagelser av landområder som truet urbefolkningens fiske og jaktområder. Et mål var å utforme forslag til løsninger på kontroversen i landspørsmålet som kunne legges frem for innenriksdepartementet.¹²⁸ Lantis (1969) forteller at deltagerne opplevde konferansen som en suksess. Konferansen fikk oppmerksomhet fra flere hold da hendelsen ble rapportert i aviser, på tv og radio. Urbefolkningen var spesielt fornøyd med oppmerksomheten de mottok fra delstatsregjeringen.¹²⁹

Andre faktorer som bidro til den videre etableringen av flere urbefolkningsorganisasjoner, var blant annet avisen *Tundra Times* som omtales i kapittel 4. Den første utgaven kom den 1. oktober 1962. Dette var avisen organisasjonen Inupiat Paitot hadde etterspurt under møtet i Barrow i 1961. Med inuiten Howard Rock som redaktør oppfordret *Tundra Times* til mobilisering blant urbefolkningen.¹³⁰ AAIA fortsatte også sitt arbeid med å fremme mobilisering og organisasjonsdannelse. I april 1962 reiste Madigan sammen med Inupiat Paitot sin president, Guy Okakok, rundt til flere urbefolkningslandsbyer i Nord-Alaska. Formålet var å skape bevissthet rundt problematikken knyttet til faren for å miste viktige landområder til delstaten. Ifølge Lantis (1969) skapte det ikke bare interesse for problemet, men også et visst samhold i tanker og holdninger blant urbefolkningen.¹³¹ Videre arrangerte AAIA Inupiat Paitot sin andre konferanse i landsbyen Kotzebue i oktober 1962. Arnold (1976) forteller at delegater fra 28 landsbyer deltok på konferansen. Noen reiste over 90 mil for å delta. På konferansen kom det frem hvordan Bureau of Land Management opererte ved å avvise urbefolkningens jakt og fiskerettigheter. Alfred Ketzler, formann for Dena' Nena' Henash', var æresgjest. Han la frem forslaget om å presse kongressen til å lage et vedtak som beskyttet urbefolkningens landrettigheter. Foran forsamlingen sa han følgende:

Your grandfathers and mine, left this land to us in the only kind of deed they knew ...by word of mouth and our continued possession. Among our people this deed was honored just as much as if it was written and signed by the President of the United States. Until recent years, a man's honor was the only deed necessary. Now, things have changed. We need a legal title to our land if we are to hold it. Our right to

¹²⁸ Ibid. 105

¹²⁹ Ibid. 105

¹³⁰ Arnold. 1976: 99

¹³¹ Lantis. 1969: 106

inherit land from our fathers cannot be settled in court. It is specifically stated in early laws that Congress is to do this by defining the way which we can acquire title. We must ask Congress to do this.¹³²

Delegatene valgte derfor å skrive en anmodning som ba innenriksministeren om å «fryse» overføringer av landområder i nærheten av urbefolkningslandsbyer, frem til en lov som definerte urbefolkningens landkrav ble vedtatt. Anmodningen ble ifølge Arnold (1976) sendt til innenriksdepartementet med underskrift fra delegater som representerte 1000 urfolk i nord og innlandet.¹³³

Det var ikke bare i de rurale delene av Alaska at urbefolkningsorganisasjoner ble etablert. I løpet av 1963 ble Fairbanks Native Association opprettet i Fairbanks og Cook Inlet Native Association opprettet i Anchorage.¹³⁴ Ifølge Mitchell (2001) spilte aktivisten Nick Gray en sentral rolle i etableringene. Nick Gray var halvt jødisk og halvt inuit og oppvokst i Nome, på vestkysten av Alaska. Han flyttet mye på seg for å finne arbeid og ble sterkt preget av undertrykkelsen ulike urbefolkningsgrupper ble utsatt for over hele Alaska. Etter at Gray hadde bidratt med å etablere Fairbanks Native Association, flyttet han til Anchorage og ble visepresident for Cook Inlet Native Association. Han valgte likevel å fortsette arbeidet med å oppfordre til mobilisering og brukte mesteparten av tiden sin på å reise rundt i Alaska for å skape bevissthet rundt urbefolkningens problemer.¹³⁵ Utover 1960-tallet hadde også Gray flere innlegg i urbefolkningsavisen *Tundra Times*, der han oppfordret urbefolkningen til å samle seg i en felles delstatsdekkende organisasjon.¹³⁶

Arbeidet for å danne en samlet organisasjon for hele urbefolkningen i Alaska var også aktuell i AAIA sitt mobiliseringsarbeid. I juni 1963 ga AAIA økonomisk støtte til Dena' Nena' Henash for å holde sin andre konferanse i Tanana. Arnold (1976) forteller at møtet var det første steget på veien mot en delstatsdekkende organisasjon da flere urfolksledere fra ulike deler av Alaska la frem forslaget. Det var likevel de som var i tvil om en slik organisasjon kom til å fungere, og fryktet at veletablerte organisasjoner som Alaska Native Brotherhood fra sørøst-Alaska, ville dominere og ta alle avgjørelser.¹³⁷ En større optimisme viste seg derimot året etter da Howard Rock, med støtte fra AAIA, arrangerte Conference of Native Organizations i Fairbanks. På konferansen deltok ledere fra syv urfolksorganisasjoner og

¹³² Alfred Ketzler, gjengitt i Arnold. 1976: 99

¹³³ Ibid. 107

¹³⁴ Mitchell. 2001: 43 og 44

¹³⁵ Ibid. 44

¹³⁶ «Letters to the editor» *Tundra Times*. 29. juli 1966. Vol 4. Nummer 31. side 1 og 8.

¹³⁷ Arnold. 1976: 109

delegater fra fem fjerntliggende urfolkslandsbyer spredt utover Alaska.¹³⁸ Lantis (1969) forteller at inuiter og indianere anerkjente hvor viktig det var å samle seg. De fra urbefolkningen som deltok så at dersom de spredde bevissthet rundt politisk deltagelse, kunne det ha innvirkning på politikken. Dette mente de ville bli avgjørende for å få innflytelse på avgjørelser knyttet til urbefolkningens landområder.¹³⁹ Det skulle likevel gå to år til før organisasjonen ble en realitet.

Faren for å miste landområder til delstaten resulterte i opprettelsen av urbefolkningsorganisasjoner for å sette press på innenriksdepartementet for å stoppe overføringer av land til delstaten. Organisasjonsdannelsen foregikk likevel på et lokalt nivå, og selv om de fikk noe oppmerksomhet blant lokale politikere, fikk de lite gjennomslag i den generelle urbefolkningspolitikken. Organisasjonsdannelsen i storbyene Fairbanks og Anchorage var i større grad styrt av urbefolkningen selv, mens i de rurale områdene var de mer avhengige av AAIA for å drive møtevirksomhet. Dette kan forklares ved at landsbyene i de rurale områdene var mer spredt og var avhengig av økonomisk støtte fra AAIA for å kunne møtes.

Tanker som blant annet Nick Gray hadde om å danne en delstatsdekkende urbefolkningsorganisasjon, var basert på ideen om at en samlet urbefolkningsorganisasjon ville ha mer innflytelse i saker som angikk urbefolkningen. Dette ble derfor det neste skrittet i den politiske mobiliseringen. Grunnet mistillit mellom de ulike organisasjonene som hadde dype røtter, førte derimot arbeidet mot en delstatsdekkende urbefolkningsorganisasjon ikke frem. Ideen om en delstatsdekkende organisasjon var likevel plantet.

3.4 «Frysningen» av landspørsmålet

I 1966 eskalerte urbefolkningens engasjement for å stoppe overføringer av landområder fra føderale myndigheter til delstaten Ifølge Mitchell (2001) hadde Association on American Indian Affairs, i samarbeid med Bureau of Indian Affairs, innført et system i 1963 som gjorde at Division of Land sine søknader om landoverføringer til delstaten ble rapportert til Bureau of Indian Affairs. Dersom en søknad hadde innvirkninger på områder urbefolkningen brukte, varslet Bureau of Indian Affairs landsbyen det gjaldt og hjalp dem med å fylle ut protester.¹⁴⁰ Dette gjorde det lettere for urbefolkningen å protestere mot overføringer av føderalt land til

¹³⁸ Lantis. 108

¹³⁹ Ibid. 108

¹⁴⁰ Mitchell. 2001: 93

delstaten og perioden fra 1963 til 1965 ble det lagt inn fem nye protester hos Bureau of Land Management. I 1966 oppstod det imidlertid en kraftig økning i innsendinger av landkrav til Bureau of Land Management og hele 37 landkrav ble sendt inn på vegne av urbefolkningslandsbyer og urbefolkningsorganisasjoner. Dette medførte at nesten hele Alaska var dekket av urbefolkningens landkrav og det ble ikke lenger mulig for innenriksdepartementet å la være å ta stilling til landspørsmålet.

3.4.1 Et vendepunkt

Før 1966 fortsatte Bureau of Land Management å gi midlertidig godkjenning på overføringer av land til delstaten som var i konflikt med urbefolkningens landkrav. Dette var til stor frustrasjon for myndighetene i delstaten, men også urbefolkningen da det ikke virket som noe ble gjort med protestene. I 1966 vokste det imidlertid frem en ny offensiv hos urbefolkningen da de begynte å sende inn landkrav på områder som ikke delstaten hadde søkt om å overdra, i tillegg til landområder som delstaten hadde søkt om å få eierskap på. Det var ikke bare landsbyer som sendte inn landkrav, men også nye urbefolkningsorganisasjoner. Et eksempel var Northwest Alaska Native Association. Organisasjonen ble etablert i mai 1966 etter at inuiten William Hensley hadde henvist seg til 11 landsbyer i Kotzebueområdet, nordvest i Alaska, for å samles. På møtet ble faren for å miste landområder til delstaten diskutert og deltagerne bestemte seg for å opprette en organisasjon og sende inn et landkrav til Bureau of Land Management for å sikre seg landområdene de hadde brukt gjennom generasjoner.¹⁴¹ Landkravet var på 121 211 kvadratkilometer i Nordvest-Alaska. Dette gjaldt et område delstaten foreløpig ikke hadde søkt Bureau of Land Management om å overdra eierskap på.¹⁴²

Det som skulle bli vendepunktet for behandlingen av urbefolkningens landkrav kom fra en annen urbefolkningsorganisasjon i Nord-Alaska med navnet Arctic Slope Native Association (ASNA). Organisasjonen var en videreføring av det tidligere Inupiat Paitot og representerte inuitlandsbyer langs det Arktiske hav. Under organisasjonens første generalforsamling den 15. januar 1966 i Barrow kunngjorde visepresident, Charles Edwardsen Jr. at de hadde ansatt William Paul som advokat for å representere organisasjonen. William Paul var samme person som hadde hjulpet Tlingit og Haidaindianerne på 1930- og

¹⁴¹ Hensley. 2009: 122

¹⁴² Manager, Fairbanks District and Land Office, til State Director, Alaska. 30. juni 1966. RG 49, Bureau of Land Management, Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights Contest Files, Closed 1972. BOX 3 ARC# 4478008. Mappe F035294

1940-tallet med sitt søksmål i Court of Claims. Edwardsen poengterte at Paul var rett person til å representere dem for å sikre urbefolkningen landrettigheter.¹⁴³

Den 18. januar 1966 sendte William Paul inn et landkrav på vegne av ASNA til Bureau of Land Management som tilsvarte 388 499 kvadratkilometer. Det gjaldt hele området nord for Brooks Mountain Range til det Arktiske hav som han hevdet urbefolkningen hadde bebodd og brukt siden uminnelige tider. Deler av området inneholdt oljeressurser og Paul krevde også at urfolkene skulle få tilbakebetalt oljeinntekter delstaten allerede hadde mottatt fra utvinning i området.¹⁴⁴

I en telefonsamtale mellom Ross A. Youngblood, bestyrer for Land Office i Fairbanks, og H. J. Coffman, lederen for Division of Land and Minerals i Alaska, ble det derimot bestemt at de anså brevet fra William Paul som en ugyldig protest fordi William Paul ikke hadde autoritet til å legge inn protester på vegne av urfolkene. De forstod heller ikke hvem Arctic Slope Native Association (ASNA) var. Youngblood valgte derfor å sende et brev til William Paul der han forklarte at det ikke fantes noen dokumenterte bevis på at områdene han krevde tilhørte urbefolkningen. Dersom det fantes et rettmessig krav for urbefolkningen, var det opp til Bureau of Land Management sitt kontor i Washington D.C. å bestemme.¹⁴⁵

Bureau of Indian Affairs valgte i den forbindelse å sende dokumenter til Bureau of Land Management sine kontorer i Fairbanks med underskrift fra Sam Taalak, lederen for ASNA. Brevet bekreftet både urbefolkningens krav på området og William Paul sin autoritet til å legge inn krav på vegne av organisasjonen. Youngblood valgte derfor å sende brev til Bureau of Land Management sitt kontor i Washington D.C. der han ba om en redegjørelse for hvordan Fairbanks-kontoret skulle gå frem. Som svar fikk han at de anså protesten som gyldig og ville arkivere dokumentene i en mappe som kunne sendes til Washington D.C. På spørsmålene Youngblood hadde om olje- og mineralutvinningen skulle stanses, svarte de: «You should proceed on a normal basis».¹⁴⁶

Den 23. september 1966 kunngjorde innenriksdepartementet i *Federal Register*, den amerikanske regjeringens offisielle nyhetsbrev, at Bureau of Land Management ville ta imot

¹⁴³ General Meeting. 13. januar. 1966. RG 49 Bureau of Land Management. Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 5. ARC #4478008. Mappe F-035257 North Slope, Artic Slope.

¹⁴⁴ William Lewis Paul, til Department of the Interior, Bureau of Land Management, Fairbanks. 18. januar. 1966. Ibid.

¹⁴⁵ Confirmation of long distance telephone call, R. Coffman og R. Youngblood. Ibid.

¹⁴⁶ O. L. Williamson, Reality Officer, Bureau of Indian Affairs, til Ross Youngblood, Manager, Bureau of Land Management, Fairbanks District and Land office. Ibid.

bud på oljeblokker innenfor området ASNA hadde lagt inn krav på. Landområdet var på 174 014 kvadratkilometer føderalt land øst for Point Hope.¹⁴⁷

Etter at Arctic Slope Native Association sin executive director, Hugh Nicholls, fikk vite om Bureau of Land Management sin utlysning valgte han å skrive en anmodning til tingretten i Fairbanks. I anmodningen ba han om en rettskjennelse for å hindre salget av oljeblokker og overdragelser av føderalt land som lå innenfor området fra Point Hope i vest, langs fjellkjeden Brooks Mountain Range, helt til øst ved den canadiske grensen og nordover til det Arktiske hav. Videre påpekte han at urbefolkningens opprinnelige eierskap ikke hadde blitt fjernet gjennom traktater, lover eller salg.¹⁴⁸ Mitchell (2001) forklarer at anmodningen i seg selv ikke fikk medhold, men at Association on American Indian Affairs sin nye executive director, Bill Byler, sendte innenriksminister Stewart Udall et eget telegram på vegne av AAIA. I telegrammet oppfordret han innenriksministeren om å utsette salget av oljeblokker frem til et lovforslag knyttet til urbefolkningens eiendomsrettigheter ble lagt frem for kongressen.¹⁴⁹

Stewart Udall responderte på reaksjonene knyttet til delstatens utlysning ved å ta en grundig gjennomgang av ASNA sin protest. Frem til det tidspunktet hadde innenriksministeren hatt lite innsikt i landkontroversen i Alaska. Ifølge Mitchell (2001) var Stewart Udall en innenriksminister med sympati for den amerikanske urbefolkningen. Han hadde vokst opp i en liten by i Arizona der Navajosindianerne var en naturlig del av landskapet.¹⁵⁰ Mitchell (2001) forklarer innenriksministerens manglende engasjement frem til 1966 i landkontroversen som et resultat av manglende kommunikasjon mellom de ulike kontorene i innenriksdepartementet og handlingsvegring hos enkelte byråkrater.¹⁵¹ I juli 1966 kom det frem i *Tundra Times* at Udall viste sin bekymring for kontroversen. Udall påpekte behovet for en tidlig avgjørelse på landspørsmålet og at innenriksdepartementet ville gjøre alt i sin makt til å få framgang i prosessen og bidra til et godt samarbeid mellom partene.¹⁵² Måneden etter igangsatte Udall et utviklingsprogram i innenriksdepartementet for å finne en løsning på problematikken knyttet til urbefolkningens landkrav. Målet var å utarbeide et lovforslag som kunne legges frem for kongressen neste år. I programmet skulle både delegater

¹⁴⁷«Department of the Interior» *Federal Register* Vol.31. Nr.185. 23.09.1966. Washington D.C., s. 12575

¹⁴⁸ Hugh Nicholls, Executive Director, Arctic Slope Native Association, til The State of Alaska. RG 49 Bureau of Land Management. Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 5. ARC #4478008. Mappe F-035257 North Slope, Arctic Slope.

¹⁴⁹ Mitchell. 2001: 132

¹⁵⁰ Ibid. 101

¹⁵¹ Ibid. 111

¹⁵² «Udall Answers For LBJ». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 27. 1. juli. 1966. s. 1 og 7

fra delstaten og urbefolkningsledere involveres sammen med representanter fra innenriksdepartementet.¹⁵³

Etter at Udall hadde gått gjennom ASNA sin protest, valgte han den 1. desember 1966 å beordre Bureau of Land Management om å utsette salget av oljeblokkene i områder som ASNA hadde lagt inn protester mot.¹⁵⁴ Ifølge Hayox (2008) var handlingen et resultat av urbefolkningens protester og at endringer i det nasjonale perspektivet på minoriteters rettigheter fikk økende oppmerksomhet.¹⁵⁵ På dette tidspunktet hadde urbefolkningens protester vært til stor frustrasjon for myndighetene i delstaten i flere år, ettersom de kun mottok midlertidig tillatelse på områdene fra Bureau of Land Management. Da Udall i tillegg stanset salget av oljeblokkene i Nord-Alaska for å frembringe et lovvedtak hos kongressen, fulgte Bureau of Land Management opp med å stoppe alle godkjenninger på overføringer av føderalt land i Alaska.¹⁵⁶ Mitchell (2001) forteller at handlingen fort ble kjent som «the Udall land freeze».¹⁵⁷ Innføringen gjorde at myndighetene i Alaska ikke lenger kunne ignorere urbefolkningens opprinnelige eiendomsrett da de tapte store oljeinntekter på Udall sin landfrysning. Aktivisten og politikeren William Hensley (2008) forklarer at urbefolkningen med dette fikk en ny alliert, oljeselskapene. Uten en avgjørelse på urbefolkningens eiendomsrett til landområdene, var det ikke mulig å drive oljeutvinning i de konfliktrammede områdene.¹⁵⁸ Det var derfor i oljeselskapenes interesse å få en avgjørelse på urbefolkningens landkrav.

Grunnet de økonomiske tapene delstaten nå stod ovenfor satte kongressen i gang prosessen i forhandlingene mellom oljeselskapene, urbefolkningen, miljøforkjempere og delstaten Alaska. Resultatet ble vedtaket av *Alaska Native Claims Settlement Act* (ANCSA) i 1971.¹⁵⁹ Hensley (2009) har i ettertid beskrevet Udall sin landfrysning som følgende:

Without that action, we would have been dead in the water. Udall, with roots deep in American West, in my mind had the face of a chief. He was anathema to developers, but for us, he was a savior. Without his decision on the land freeze, our effort would have been hopeless.¹⁶⁰

¹⁵³ «Udall Says He Will Develop Land Solution Program». Tundra Times, vol. 4, nr. 35. 26. august 1966. s 1 og 7

¹⁵⁴ Mitchell. 2001: 132

¹⁵⁵ Hayox. 2008: 95

¹⁵⁶ Mitchell. 2001: 144

¹⁵⁷ Ibid.

¹⁵⁸ Hensley. 2009: 151

¹⁵⁹ Korsmo. 1994: 91

¹⁶⁰ Hensley. 2009: 136

Arnold (1976) forteller også Udall sine kommentarer til innføringen:

Frankly, I do not believe we would have made any significant progress on the Native Claims issue if we had not held everyone's feet to the fire (or perhaps I should say to the ice) with the freeze.¹⁶¹

3.5 Oppsummering

Urbefolkningen i de rurale delene av Alaska hadde hatt lite å gjøre med nye bosettere før 1950-tallet. Dette endret seg da befolkningsveksten økte, og Alaska ble en delstat med lovvedtaket *Alaska Statehood Act* i 1958. Med vedtaket fikk delstaten autoritet over landområder som tidligere hadde vært under føderal beskyttelse. Alaskas nye selvstyre gjorde at Alaskas styresmakter var avhengige av inntekter for å finansiere utgiftene som fulgte med dette ansvaret. Behovet for inntekter førte til at delstaten ønsket å utnytte de naturressursene som Alaskas landområder hadde til rådighet. Da delstatens planer om å overdra landområder stod i strid med land urbefolkningen anså som deres tradisjonelle jakt og fiskeområder, utviklet det seg en omfattende motstandsbevegelse hos urbefolkningen. Dette viste seg spesielt ved den økende organisasjonsdannelsen blant urbefolkningen og innsendinger av protester til Bureau of Land Management. Landkontroversen var et resultat av uklarheter i lovverket. Ifølge delstaten og Bureau of Land Management hadde myndighetene sin fulle rett under *Alaska Statehood Act* til å overta eiendomsretten på 419,053 kvadratkilometer land fra den føderale staten. At urbefolkningen benyttet seg av disse områdene til jakt og fiske var uten betydning, ettersom delstaten anså urbefolkningens opprinnelige eiendomsrett som avskaffet med den russiske okkupasjonen eller senest med lovvedtaket *Treaty with Russia* i 1867. Urbefolkningen mente derimot at deres eiendomsrett ikke var avskaffet, og at landområdene de brukte til jakt og fiske var beskyttet av lovverket *Alaska Organic Act* (1884) og *Alaska Statehood Act*. Hvilke rettigheter de ulike partene hadde var altså basert på ulike tolkninger av lovverket.

Da urbefolkningen sendte inn protester til Bureau of Land Management resulterte dette i at delstaten kun mottok midlertidig eiendomsrett til områder som urbefolkningen hadde gjort krav på. På denne måten sikret urbefolkningen at de ikke mistet land før kongressen hadde definert hvilke landområder urbefolkningen faktisk hadde eiendomsrett til. Etter en betydelig økning i innsendinger av landkrav i 1966, ble protestene også anerkjent i innenriksdepartementet, og Stewart Udall innførte en frysning av Alaskas landområder. Dette

¹⁶¹ Arnold. 1976: 124

fikk en direkte konsekvens for delstatens utviklingsprogram, da det hindret dem i å inngå avtaler med oljeselskaper som ville sikret delstaten betydelige oljeinntekter. Det ble med dette til alle parters fordel å få en avgjørelse på urbefolkningens eiendomsrett i kongressen. Protestene og landkravene urbefolkningen sendte inn til Bureau of Land Management ble derfor helt avgjørende for å presse frem en avgjørelse i kongressen og førte til at urbefolkningen fikk ta del i forhandlingene.

Det er spesielt tre interessante aspekter ved urbefolkningens protester og landkrav. Et aspekt er at protestene viste til vedtatte lover som forsvarte urbefolkningens opprinnelige eiendomsrett. Dette viser at urbefolkningen hadde både kunnskap og innsikt i det amerikanske lovverket, og at de var tilstrekkelig kunnskapsrike til å benytte seg av det. Et annet aspekt er at urbefolkningslandsbyene fortsatte å sende inn protester, til tross for at lite skjedde i behandlingen av dem. Det må altså ha vært en utbredt tro på at det var viktig å sende inn landkrav, selv om det ikke ga noe synlig utslag med det første. Økningen av protester og landkrav i 1966 viser også at det på dette tidspunktet var allment kjent at urbefolkningen stod i fare for å miste tradisjonelt land dersom de ikke gjorde krav på landet sitt. Dette førte til at urbefolkningen også krevde land som delstaten ikke hadde lagt inn søknader på hos Bureau of Land Management, hvilket understreker at det fantes en omfattende bevissthet blant urbefolkningen knyttet til deres landkrav, og at landsbyer over hele delstaten var villige til å kjempe for det de mente var rettmessig deres.

4.0 Tundra Times og den politiske mobiliseringen av Alaskas urbefolkning

4.1 Introduksjon

...Natives of Alaska, the *Tundra Times* is your paper. It is here to express your ideas, your thoughts and opinions on issues that vitally effect you.¹⁶²

Med disse ordene kom *Tundra Times* sin første artikkel ut den 1. oktober 1962. Avisens redaktør, Howard Rock, kunngjorde i sin lederartikkel at avisen skulle være et medium som tilhørte urbefolkningen og som var til for å gi dem en stemme. *Tundra Times* sine artikler skulle arbeide for å støtte urbefolkningens kamp for rettferdige beslutninger og vedtak på deres foreliggende utfordringer. Videre skulle redaksjonens politiske vurderinger forholde seg til bestemte retningslinjer med uavhengighet fra alle politiske parti. Det ville like vel være rom for at redaksjonens egne synspunkter på politiske spørsmål kunne komme fram i avisen. Kunngjøringen understrekte at fra tid til annen ville redaktørspaltene favorisere bestemte representanter og være preget av personlige meninger. I tillegg til å være et politisk talerør skulle avisen informere om saker som angikk urbefolkningen og temaer knyttet til arktisk kultur.¹⁶³ Historikeren Elisabeth James har omtalt *Tundra Times* som en avis som satte urbefolkningen i Alaska på kursen mot aktivisme og politisk innflytelse, og dette nesten et tiår før den mer kjente American Indian Movement.¹⁶⁴ Avisens arbeid gjorde det mulig å forene urbefolkningen i en samlet front, da den gjorde informasjon tilgjengelig for hele urbefolkningen, også de mest fjerntliggende og isolerte urbefolkningslandsbyene i Alaska.

Dette kapittelet tar for seg avisen *Tundra Times* i tidsperioden 1965 til 1966. Et overordnet spørsmål vil være: hvilken innvirkning hadde *Tundra Times* på den politiske mobiliseringen til urbefolkningen i Alaska? Årene 1965 til 1966 utpeker seg som spesielt interessante for å besvare problemstillingen, ettersom hendelser i disse årene hadde stor betydning for urbefolkningens mobilisering. Året 1966 ble en milepæl for urbefolkningens mobilisering fordi det ble opprettet en delstatsdekkende urbefolkningsorganisasjon. I tillegg skjedde det en betydelig økning i innsendinger av landkrav fra urbefolkningen. 1966 var videre et valgår hvor urbefolkningens politiske engasjement ble synliggjort gjennom den

¹⁶² «We are committed to our policies» *Tundra Times*, Vol.4, nr. 41. 1. oktober 1966. s. 1 og 2

¹⁶³ Ibid.

¹⁶⁴ James. 2010: 287

største valgdeltagelsen fra urbefolkningen noensinne. Ved å se på avisens utgivelser fra 1965 og 1966 blir det mulig å belyse utviklingen i avisens engasjement for å mobilisere urbefolkningen i den gitte perioden.

Selve mobiliseringen var sterkt preget av den foreliggende landkravdebatten og jeg vil derfor ta for meg eksempler på artikler som dekker den politiske mobiliseringen, samt de som diskuterer urbefolkningens landkrav. På bakgrunn av dette vil jeg undersøke hvilken måte avisen oppfordret til mobilisering og vurdere hvordan innholdet påvirket leserne.

Kapitlet tar for seg fire hovedtemaer. Den første er bakgrunnen for avisen. Den andre er landkravdebatten i 1965. Den tredje er det politiske engasjementet før primærvalget i 1966. Den fjerde er det politiske engasjementet før delstatsvalget i 1966.

4.2 Bakgrunn for avisen

Da landkontroversen mellom urbefolkningen og delstaten begynte å utspille seg i 1958 fantes det ingen etablerte kommunikasjonskanaler mellom de vidt spredte urbefolkningslandsbyene i Alaska. Samtidig som enkelte landsbyer nøytdet av noe handel og sosial utveksling med nabosamfunnene, hadde de lite kunnskap om eller kontakt med andre mer fjerntliggende landsbyer. Frem til 1960-tallet fantes det, ifølge James (2010), nærmest ingen lokale nyhetsaviser i de fleste urbefolkningslandsbyene, og folk hadde kun sporadisk tilgang på radio eller tv. Dette var den viktigste årsaken til isolasjonen flere landsbyer var preget av. Media som mot formodning skulle finne veien til en landsby, hadde svært sjeldent fokus på saker som gjaldt urbefolkningen.¹⁶⁵ Det fantes noen unntak, i 1923 etablerte William L. Paul Sr. *Alaska Fisherman* i Juneau og i 1926 etablerte hans sønner, William og Louis, *Alaskan* i Petersburg. Begge avisene ble utgitt av urbefolkningsorganisasjonen Alaska Native Brotherhood. Ifølge Atwood og Williams Jr. (2006) var *Alaska Fisherman* og *Alaskan* de første avisene som ble utgitt av en minoritetsgruppe i Alaska med hovedmål om å fremme gruppens politiske og økonomiske velferd.¹⁶⁶ Avisene opererte imidlertid kun i den sørøstlige Panhandle-regionen, og inuiter, aleuter og athabaskanindianerne i resten av Alaska fortsatte å leve i isolerte samfunn.¹⁶⁷ Da urbefolkningen i Nord-Alaska møttes under konferansen i Barrow der Inupiat Paitot ble etablert i 1961, kom det frem at flere landsbyer led av de samme utfordringene. Deltagerne ble enige om at det var viktig å legge til rette for bedre kommunikasjon mellom de ulike landsbyene. De kom frem til at etableringen av en avis

¹⁶⁵ James. 2010: 287

¹⁶⁶ Atwood, E. og Williams Jr., L. *Bent Pins and Chains: Alaska and Its Newspapers*. (U.S: Xlibris Corporation, 2006), 407

¹⁶⁷ Ibid. 409

kunne være løsningen, og inuiten Howard Rock ble en av de som fikk ansvar for å videreutvikle ideen.¹⁶⁸

Howard Rock var født i 1911 og oppvokst i Point Hope. Etter å ha fullført grunnskolen begynte han på internatskolen White Mountain Industrial School i Nome.¹⁶⁹ Ifølge Morgan (1988), strevde Rock med inuitenes tradisjonelle liv. Han var mer opptatt av litteratur og kunst fremfor jakt og fiske. Etter at han gikk ut fra White Mountain Industrial School, flyttet han sørover for å bli lærling hos kunstneren Max Siemens i Orgeon. Etter ett år i lære begynte Rock å studere ved University of Washington, der han tok hovedfag i kunst i tre år.¹⁷⁰ Da han fullførte universitetet jobbet han med å skjære ut scener fra Alaska i elfenbein hos en gullsmed i Seattle. Morgan beskriver Rock som en nedbrutt mann da han vendte tilbake til Point Hope i 1961, med alkoholproblemer og et ønske om å ta livet sitt.¹⁷¹ Den kritiske situasjonen som møtte han med faren for Project Chariot førte derimot til at Rock besluttet å engasjere seg i opposisjonen mot prosjektet.

Etter at Association on American Indian Affairs sine representanter, La Verne Madigan og Dr. Henry Forbes deltok på landsbymøtet i Point Hope i juli 1961, opprettholdt Rock kontakten med Madigan. Da det ble klart at det skulle holdes en konferanse for flere landsbyer i Barrow i november samme år, tilbydde Madigan å betale reiseutgiftene for Rock slik at han kunne delta.¹⁷² Under oppholdet i Barrow kom Rock i kontakt med Tom Snapp, en journalist som tilhørte majoritetsbefolkningen. Snapp var skribent for *Fairbanks Daily News-Miner* og var kjent for å være sympatisk i saker som gjaldt urbefolkningens undertrykkelse. Senere, da Rock fikk oppgaven med å etablere en nyhetsavis for urbefolkningen, spurte han Snapp om å delta i prosjektet, og svaret fra Snapp var ja.¹⁷³ For å starte opp avisen, trengte de penger. Ifølge Morgan (1988) skrev Tom Snapp et 48 sider langt brev til Dr. Henry Forbes der han belyste behovet for en nyhetsavis for urbefolkningen, og spurte om Forbes kunne gi økonomisk støtte. Forbes svarte at dersom Howard Rock var villig til å være redaktør for avisen, ville han gi et lån på 35 000 dollar det første året.¹⁷⁴

Fra avisens oppstart ble det gitt ut en utgave på åtte sider annenhver uke, men fra 1966 økte redaksjonen antallet til en utgave på åtte sider i uken. Fra avisens hovedkontor i Fairbanks ble det sendt ca. 2000 eksemplarer til abonnenter med post, og med sjøfly eller

¹⁶⁸ Morgan. 1988: 187

¹⁶⁹ Ibid. 55

¹⁷⁰ Ibid. 100

¹⁷¹ Ibid. 158

¹⁷² Ibid. 183

¹⁷³ Ibid. 195

¹⁷⁴ Ibid. 195

hundespann til de mer avsidesliggende områdene.¹⁷⁵ James (2010) argumenterer imidlertid for at flere personer leste avisen ettersom hver landsby kun hadde behov for et fåtall abonnementer hvor en utgave kunne gå i omløp i landsbyene.¹⁷⁶ Redaksjonen bestod de første årene i hovedsak av Howard Rock og Tom Snapp, som de eneste betalte medarbeiderne. Andre bidragsytere var urfolkene Martha Teeluk, Fred Ipalook Al Ketzler og John Hope som frivillige korrespondenter.¹⁷⁷ Videre brukte avisen innslag fra delstatlige politikere, som telegram, eller brev i forbindelse med reportasjer, og bidrag fra ledere av urbefolkningslandsbyer, med nyheter fra landsbyene. Howard Rock var også opptatt av å skape stolthet og lærdom rundt den arktiske kulturen, og publiserte en rekke artikler som fortalte om det arktiske liv og fortellinger fra landsbyer om språk og levesett.¹⁷⁸

Selv om avisen først og fremst ble utgitt i Alaska, hendte det likevel at avisen fikk nasjonal oppmerksomhet. Et eksempel var da *Tundra Times* ble sitert i *New York Times* 31. juli og 1. august 1966.¹⁷⁹ Det fantes også personer som abonnerte på avisen utenfor delstaten.¹⁸⁰ Likevel viste innholdet i avisen at den i mindre grad fokuserte på generelle nasjonale og delstatlige nyheter, men heller var en avis for og om urbefolkningen.

4.3 Tundra Times i 1965

I 1965 hadde landkravproblematikken mindre oppmerksomhet i forhold til 1966, ettersom *Tundra Times* heller satt søkelys på andre foreliggende problemer hos urbefolkningen. Kun én lederartikkel uttrykte behovet for politisk oppreisning, men dette var knyttet til ønsket om bedre boforhold, utdanning og helsetiltak. Likevel var det enkelthendelser knyttet til landkrav som skapte reaksjoner hos urbefolkningen og *Tundra Times* publiserte artikler knyttet til dette.

4.3.1 Landkravdebatten

Den 24. mai 1965 gjorde *Tundra Times* det kjent for sine lesere at landsbyen Tanacross var i konflikt med delstaten grunnet landområder de brukte til jakt og fiske. (se også kapittel 3) På avisens førsteside kom det frem at delstaten hadde fått overdratt landområder fra Bureau of Land Management til tross for at Tanacross sitt landsbyråd hadde lagt inn et krav på samme område hos innenriksdepartementet allerede på 1950-tallet. Delstaten hadde valgt å overse

¹⁷⁵ James. 2010: 298

¹⁷⁶ Ibid. 301

¹⁷⁷ Ibid. 302

¹⁷⁸ Ibid. 296

¹⁷⁹ «Letter to the editor» *Tundra Times*, Vol. 4. Nr. 32. 5. august 1966. s. 2

¹⁸⁰ Ibid. S. 2

urbefolkningens landkrav og lagt ut eiendom rundt landsbyen for salg på New York World's Fair.¹⁸¹ I artikkelen hadde Tom Snapp gjort et intervju med Roscoe Bell, director of State Division of Lands, for å få en redegjørelse for delstatens handlinger. Bell svarte på kritikken ved å forklare at han hadde forhørt seg med Bureau of Indian Affairs om de gjeldende områdene, og at han hadde fått beskjed om at det ikke var lagt inn krav på området.¹⁸² *Tundra Times* valgte likevel å følge opp saken. I påfølgende utgave kom det frem at tidligere State Lease and Sale Manager, Richard D. Mueller, hadde påpekt urbefolkningens krav til Bell etter å ha foretatt en undersøkelse. Ifølge Mueller hadde han fått to valg av Bell etter bemerkningen, hvor han enten kunne si opp eller få sparken, og at urbefolkningens landkrav deretter bevisst ble skjøvet til side. I artikkelen hadde *Tundra Times* fått tilgang på et brev fra Mueller til Bell, hvor han blant annet påpekte at urbefolkningens tilgang på land var helt nødvendig for å sikre velferden i landsbyene. Et utdrag fra brevet sa blant annet:

We talk about and make plans for the disposal of natural resources, and blithely disregard the Indians rights who have a higher and superior right to the land historically used by them for maintance and sustenance of their way of life.¹⁸³

Videre fremgikk det av artikkelen at Tanacross nå hadde lagt inn en offisiell protest hos Bureau of Land Management, ikke bare mot overføringer av land til delstaten, men til alle mulige parter. I tillegg hadde de bedt innenriksminister Udall om en høring, hvor de ba kongressen om å avholde den dersom han selv ikke kunne delta.¹⁸⁴

Debatten om urbefolkningens landkrav fortsatte mot slutten av årsskiftet. Det var spesielt en politiker som vakte oppsikt etter en uttalelse om urbefolkningens landrettigheter som ble trykt i *Tundra Times* den 19. november. Ifølge artikkelen hadde Alaskas representant i den føderale kongressens representantenes hus, Ralph Rivers, uttalt at urbefolkningen ikke hadde krav på områder som kun var til deres bruk. Rivers mente at den beste løsningen på landkontroversen mellom urbefolkningen og delstaten var å oppheve urbefolkningens opprinnelige eiendomsrett og gi dem kompensasjon for tapte landområder. Urbefolkningens landkrav hindret, ifølge Rivers, delstaten i å få eierskap på landområder som var rettmessig deres under *Alaska Statehood Act*. Følgende hadde Rivers uttalt om urbefolkningens forhold

¹⁸¹ «Tanacross protesting». *Tundra Times*, Vol. 3. Nr. 16. 24. mai 1965. S. 1 og 3

¹⁸² Ibid.

¹⁸³ «Official fights force-out» *Tundra Times*, Vol 3. Nr. 17. 17. juni 1965. s 1 og 7.

¹⁸⁴ Ibid.

til landet: «What would they do with it? They wouldn't use it. It would just lie there.»¹⁸⁵

Ralph Rivers var en godt etablert politiker i Alaska for det demokratiske parti. Han hadde hatt ulike verv siden 1944 da han ble valgt som Alaskas territorial attorney.¹⁸⁶ Ifølge Mitchell (2001) hadde Rivers «a white miner's view» på urbefolkningens landrettigheter, etter å ha vokst opp i en gruveleir i Flat.¹⁸⁷ Artikkelen vakte sterke reaksjoner, og den 17. desember publiserte *Tundra Times* et leserbrev fra en leser med navnet Sandy Jensen. I brevet stod det at hun håpet Rivers ville revurdere oppfatningen han hadde om at urbefolkningen ikke kom til å bruke områdene de hadde lagt inn krav på. Hun forklarte at urbefolkningen i mer enn 5000 år hadde brukt og høstet fra disse områdene. I stedet for å konkludere med at de ikke hadde brukt landområdene, kunne man si at de ikke hadde misbrukt dem. Videre mente hun at delstatens bekymring var knyttet til mulighetene for olje- og gassutvinning. Dersom det skulle finnes seg naturressurser på urbefolkningens landområder var hun sikker på at urbefolkningen ville utnytte disse og bidra til delstatens utvikling, men på en bærekraftig måte: «Being so much of the land they have inherited from their fathers, they might just be able to develop without stripping and destroying it.» Avslutningsvis konkluderte hun med at Rivers sitt forslag om å opphøre urbefolkningens eiendomsrett og gi dem kompensasjon, var det verste som kunne skje urbefolkningen.¹⁸⁸

Tundra Times viser med disse artiklene de store utfordringene urbefolkningen stod ovenfor i forhold til urbefolkningens landkrav. Artiklene knyttet til Division of Land som hadde ansvar for utviklingen av delstatens landområder og landuttak, er spesielt interessante fordi de tydeliggjør hvordan etaten bevisst ignorerte Tanacross sitt landkrav. De viser også hvor langt ledere i Division of Land var villige til å gå for å sikre delstaten inntekter, da de angivelig presset ut ansatte som kunne hindre dette arbeidet. Avisen satte med dette et kritisk søkelys mot Division of Land sin framgangsmåte i å erverve seg land, samtidig som den påpekte at det fantes ansatte i etaten som så urbefolkningens eiendomsrett som rettmessig. Å trykke deler av Mueller sitt brev der han ordrett går til forsvar for urbefolkningen, og det etter at han har gjort en undersøkelse for etaten knyttet til deres rettigheter, var et godt virkemiddel. På den måten fremstilte avisen urbefolkningens landkrav som legitime med støtte også utenfor urbefolkningen.

¹⁸⁵ «Rivers Suggests Land Solution». *Tundra Times*. Vol. 3, nr. 3, 19. november 1965. S. 1 og 7

¹⁸⁶ Mitchell. 2001: 51

¹⁸⁷ Ibid. 2001: 52

¹⁸⁸ «Open Letter». *Tundra Times*. Vol. 3, nr. 5, 17. desember 1965: 1 og 4.

Videre viste politikeren Ralph Rivers sine uttalelser hvordan urbefolkningen i Alaska ble oppfattet som en urimelig minoritetsgruppe. Det var et tydelig tegn på at etablerte politikere manglet forståelse for hvordan urbefolkningen i de rurale områdene av Alaska levde livet sitt. *Tundra Times* motsa påstandene ved å trykke artikler hvor det kom frem hvordan urbefolkningen oppfattet situasjonen og hvor mye landet betydde for dem. Dette la grunnlag for urbefolkningens protester og retten på landområder.

4.4. Tundra Times sin politiske journalistikk før primærvalget i 1966

At *Tundra Times* publiserte avisartikler knyttet til urbefolkningens landkrav og mobilisering var ikke et nytt fenomen. Det som likevel er interessant med avisen i 1966 var at landkravdebatten og urbefolkningens politiske engasjement helt klart dominerte nyhetsbildet. Sammenlignet med 1965 var det en betydelig økning i oppfordringer til mobilisering som blant annet kom frem i redaktørens lederartikler. Fra juni 1966 publiserte Howard Rock nærmest en lederartikkel i hver utgave som oppfordret urbefolkningen til å engasjere seg. Videre var bortimot alle nyhetsartiklene knyttet til organisasjonsdannelse eller delstatsvalget utgitt på avisens førsteside. Dekningen av nye og mer aggressive urbefolkningsorganisasjoner, som gikk åpent ut med sine politiske holdninger, var også et nytt fenomen som fikk stor plass i avisens utgaver.

4.4.1 Politisk mobilisering og landkrav

Den 14. januar 1966 meddelte *Tundra Times* at en ny urbefolkningsorganisasjon var etablert i Barrow med navnet Arctic Slope Native Association (ASNA), som representere inuitene nord for Brooks Range til det Arktiske hav. Artikkelen meddelte at et av hovedmålene til organisasjonen var å kreve land som historisk sett ble brukt av folket i området. Den eneste kvalifikasjonen man trengte for å bli medlem var å skrive under på målsetningen til organisasjonen.¹⁸⁹ I *Tundra Times* sin neste utgave kom det frem at ASNA ville etablere et uavhengig politisk parti. Organisasjonen hadde sendt ut brev til urbefolkningsledere i flere områder av delstaten for å høre deres mening om et slikt parti. En talsperson for ASNA, Hugh Nicholls, fortalte avisen at så langt hadde de mottatt svar fra Juneau-området og Bartler Island. Ifølge Nicholls var folk mottagelige for ideen, men hadde noen kommentarer og spørsmål. Men Nicholls forklarte at de ønsket å høre fra alle deler av Alaska før de eventuelt gikk videre med ideen. På side åtte av avisutgaven ble hele brevet som ble sendt til de ulike

¹⁸⁹ «'Top 0' the World' Eskimos Forming New Organization» *Tundra Times*, Vol. 4, nr. 7, 14. januar 1966. s. 5

urbefolkningslederne publisert. I brevet stod det blant annet at ASNA ønsket å styrke urbefolkningens innflytelse i det kommende delstatsvalget. Urbefolkningen i Alaska utgjorde 30 prosent av stemmene i delstaten og dette måtte de benytte seg av.¹⁹⁰ I samme utgave i en annen artikkel kom det videre frem at ASNA var i ferd med å legge inn et landkrav på nesten 390 000 kvadratkilometer, dette ville bli det største landkravet som hittil var sendt inn til BLM. Innenfor området fantes det antagelig olje- og gassressurser. Også her opptrådte Nicholls som talsmann for organisasjonen og meddelte:

Our people have been on this land for over 8000 years, 3000 years before Moses brought the children from Israel out of Egypt, and we feel by aboriginal right we have just claim to the land ... The Eskimo people of the Arctic Slope feel that with title to the land and its rich resources that they are now capable of creating an area of self-sufficiency with schools, hospitals, and sanitation facilities for all the villages free of government agency aid of assistance.¹⁹¹

Utdrag fra organisasjonens generalmøte ble også publisert i artikkelen. Foran forsamlingen ble det blant annet sagt:

And how have the people been able to survive ... and still retain their ability to quickly learn new ways, to still be light hearted, to be able to laugh at their own mistakes? Because the land in which they have lived for the past thousand years, and which they claim as their own, has imparted to the character of the people a tenacity – a perseverance and a will to overcome adversities which few other races possess ...¹⁹²

I de neste utgavene fortsatte *Tundra Times* å gi ut informasjon om ASNA og hvordan organisasjonen opererte, samt kommende møter man kunne delta på. I avisens utgave den 4. mars ble det gjort kjent på første side at organisasjonen nå mottok støtte fra flere hold.¹⁹³

Alaskas politikere fikk også økt oppmerksomhet i landkravdebatten som utspilte seg i avisen. Alaskas føderale senator (også tidligere guvernør i Alaska), Ernest Gruening, hadde gitt en uttalelse om at urbefolkningens landkrav hindret delstatens økonomiske utvikling i *Fairbanks Daily News-Miner*, og dette skapte reaksjoner i *Tundra Times*. I et åpent brev til Gruening fra inuitten og aktivisten William Hensley, uttrykte han sin misnøye med Gruenings påstand. Hensley anså det som en fornærmelse ettersom urbefolkningen hadde en legitim rett

¹⁹⁰ «Independent Political Party Sought By Group». *Tundra Times*, Vol. 4, nr. 8, 28. januar 1966. s. 1 og 8.

¹⁹¹ «Full Title Asked For 96 Million Acres». *Tundra Times*, Vol. 4, nr. 8, 28. januar 1966. s. 1. og 8.

¹⁹² Ibid.

¹⁹³ «Mushrooming For A.S.N.A.». *Tundra Times*, Vol. 4, nr. 11, 4. mars. 1966. s. 1 og 8.

til å kreve landområder de mente var rettmessig deres. Ifølge Hensley var det galt å legge ansvaret for delstatens nåværende kaotiske tilstand på urbefolkningen. Han påpekte at det hadde gått lang tid siden vedtaket av *Treaty of Cession (Treaty with Russia)* i 1867 som sa det var opp til kongressen å avklare urbefolkningens landområder. Det minste Gruening kunne gjøre var å forsøke å forstå hva som lå bak urbefolkningens ønske om et vedtak før han skapte fordomsfulle holdninger mot dem. Hensley understrekte at problemet lå i lovenes uklarheter i å definere urbefolkningens krav på land, og en manglende evne hos innenriksdepartementet i å ta stilling til inuittenes, aleutenes og indianernes landkrav. Loven sa at de føderale myndighetene hadde en plikt til å beskytte urbefolkningens eiendomsrett, men at innenriksdepartementet og Bureau of Indian Affairs ikke hadde gjort dette. Videre la han vekt på at urbefolkningen nå hadde utviklet seg som siviliserte borgere i den grad at de krevde sin rett og at han hadde et håp om at Gruening ikke ville ta fra dem den retten ved å hindre innenriksdepartementet i å akseptere deres protester mot delstatens landuttak. Avslutningsvis skrev Hensley følgende:

In the entire history of American relations with its aboriginal peoples, this is truly the «last frontier» and the last opportunity that is left to treat an «emerging» people with justice, honesty and understanding.¹⁹⁴

Gruening svarte på kritikken i neste utgave av *Tundra Times* den 29. april hvor han meddelte at han følte seg misforstått. Ifølge Gruening var det innenriksdepartementet som var årsaken til hans frustrasjon. Han mente imidlertid at størrelsen på landkravene til urbefolkningen var urimelige og at en kompensasjon for tapte landområder var en fornuftig løsning. Men han var enig i at urbefolkningens landområder skulle avgjøres av kongressen.¹⁹⁵

Neste måned fortsatte *Tundra Times* å publisere artikler der Gruening viste sin misnøye med innenriksdepartementets håndtering av landkontroversen. Han var spesielt frustrert over innenriksminister Udall sin «landfrysning» da innføringen stanset delstatens landuttak. Videre ba han om at et vedtak knyttet til landkravene ble avgjort snarest, slik at urbefolkningen kunne komme ut av sitt underutviklede stadium som lå hundre år tilbake i tid grunnet mangel på økonomisk utvikling.¹⁹⁶ Uttalelsen skapte reaksjoner og Hugh Nicholls, som talsmann for ASNA, skrev et åpent brev til Gruening som ble publisert i *Tundra Times* uken etter. Nicholls skrev at den eneste grunnen til at urbefolkningens økonomiske utvikling

¹⁹⁴ «Answers Gruening». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 18. 22. april, 1966. s. 2

¹⁹⁵ «Gruening Clarifies Position on Native Land Claims». *Tundra Times*, Vol. 4, nr 18, 29. april 1966. S. 1 og 2

¹⁹⁶ «Gruening Asks for Claims Legislation». *Tundra Times*, Vol. 4, nr. 21. 20. mai, 1966. s. 2

befant seg hundre år tilbake i tid, var fordi den «hvite mann» hadde blottet Alaska for deres ressurser. Videre påpekte han at dersom urbefolkningen hadde blitt behandlet som mennesker, og deres rettigheter hadde blitt respektert, hadde ikke urbefolkningen vært preget av den fattigdommen de gjorde i dag.¹⁹⁷

Med den omfattende dekningen av den nye organisasjonen Arctic Slope Native Association var det tydelig at dette var saker som redaksjonen anså som viktige å formidle. Utgavene var preget av ASNA sitt fremtog som en ny organisasjon med klare formål om å sikre urbefolkningen sine landrettigheter. Dette viste at kampen om landrettigheter slettes ikke var avgjort, og var avhengig av at urbefolkningen fortsatte å sende inn landkrav. ASNA uttalte seg på en måte som appellerte til det unike ved urbefolkningen i Alaska, med henvisning til overlevelsen av deres tradisjonelle bånd med landet til tross for motstand. I tillegg oppfordret ASNA til politisk deltagelse og at urbefolkningen skulle samle seg i et uavhengig politisk parti. Det var en radikal tanke, da urbefolkningen i Alaska tradisjonelt stemte på demokrater.¹⁹⁸

Artiklene knyttet til Gruening sine holdninger var i stor grad kritiske til oppfatningen om at urbefolkningens landkrav var for store og at kompensasjon ville være tilstrekkelig for å løse konflikten. Igjen publiserte *Tundra Times* artikler som tok oppgjør med slike holdninger og med dette forsvarte urbefolkningens synspunkter og krav. William Hensley sitt innslag er interessant fordi han påpekte at dette var politikernes *siste* sjanse til å behandle urbefolkningen på rettferdige premisser. Med dette er det klart at han viser til de mørke sidene ved urbefolkningens historie der urbefolkningen i andre delstater i USA ble fratrukket landområder av amerikanerne. Nå var det ifølge Hensley politikernes mulighet til å ta ansvar og behandle urbefolkningen på en verdig måte.

4.4.2 Avisens ønske om politisk engasjement

Da Alaskas delstatlige primærvalg nærmet seg sommeren 1966, økte også dekningen av det politiske engasjementet til urbefolkningen i *Tundra Times*. Den 13. mai kunngjorde ASNA på avisens førsteside at de støttet tre kandidater fra det demokratiske partiet, William A. Egan, E. L. Bartlett og Mike Gravel i det kommende primærvalget. De oppfordret også andre fra urbefolkningen å gjøre det samme.¹⁹⁹ Kunngjøringen viste seg å sjokkerte flere politikere da ingen organisasjon fra urbefolkningen før hadde gått offentlig ut og vist støtte til bestemte

¹⁹⁷ «ASNA Official Says Gruening Inaccurate On Native Land Claims». *Tundra Times*, Vol. 4, nr. 22, 27. mai 1966. s. 2

¹⁹⁸ Mitchell. 2001: 54

¹⁹⁹ «Arctic Eskimos Endorse Egan, Bartlett, Gravel». *Tundra Times*, Vol. 4, nr. 20. 13. mai, 1966. s. 1 og 8.

politikere.²⁰⁰ Videre kom det frem i *Tundra Times* sin dekning av ASNA sitt generalmøte den 27. mai, at misnøyen mot senator Gruening vedvarte. Organisasjonen var spesielt kritiske til senatorens forslag om å gi urbefolkningen kompensasjon for tapte landområder. I artikkelen ble det publisert utdrag fra organisasjonens president, Sam Talaak, sin tale foran forsamlingen:

We want title to this land. Within this area, we have always made our living. If we do not claim the land now, it will be taken away from us, and our animal and fish will soon be gone.²⁰¹

I samme utgave ble det kunngjort at inuiten William Hensley stilte til valg som nordvest-Alaskas delegat i Alaska House of Representatives. Hensley fortalte til avisen at han stilte på grunn av den økende konflikten knyttet til urbefolkningens landkrav: «I have studied the problem carefully and have seen that no legislation has carefully informed the Native people about their rights to the land which they occupy.» Hensley sa videre at han ville besøke hver landsby langs det nordvestlige distriktet i Alaska for å informere om landkravproblematikken og hvilke rettigheter urbefolkningen hadde samt bistå i å utforme landkrav.²⁰²

Redaktør Howard Rock supplerte det økende politiske engasjementet med sin lederartikkel den 24. juni. I artikkelen meddelte Rock at politikerne nå, mer enn noensinne, kjempet om urbefolkningens stemmer i det kommende valget. Han påpekte at kandidatene hadde innsett at stemmene var avgjørende (og kunne utgjøre forskjellen) på om de vant eller ikke. Videre hevdet han at den økende interessen politikerne viste urbefolkningen var et resultat av det nye politiske engasjementet hos urbefolkningen. Det var spesielt ASNA sin kunngjøring om støtte til bestemte politikere som hadde vakt stor oppsikt. Dette viste det politiske potensiale til aleuter, indianere og inuitter. Rock understrekte at urbefolkningen sine stemmer kunne utgjøre en forskjell. Et eksempel var Gravel, demokratenes representant i Alaska House of Representatives, som hadde lagt frem et forslag om en ny skolereform, der urbefolkningen ifølge Rock, uten tvil hadde bidratt til sakens gjennomslag. Rock avsluttet innlegget i *Tundra Times* med:

²⁰⁰ «200 ASNA Memembers Meet, Chart out Future Course of Action». *Tundra Times*, Vol. 4, nr. 22. 27. mai, 1966. s.1

²⁰¹ Ibid.

²⁰² «Kotzebue Eskimo Seeks House Seet». *Tundra Times*, Vol. 4, nr. 22. 27. mai, 1966. S. 1 og 7

This demonstrated that some measure of concerted political effort among the Native people can have telling effect in the political structure of our state. These are signs we should always keep in mind and the time to do it is this year – NOW – and the future.²⁰³

I samme utgave av *Tundra Times* ble det publisert et leserinnlegg av ASNAs talsperson, Hugh Nicholls. Nicholls fortsatte kritikken mot senator Gruening og trakk linjer fra senatorens forslag og politikk til tidligere generasjoner som sa «Yes, this is the Land of the Dakota, the Sioux, the Cheyenne, but we feel he has no more use for it, he stands in the way of progress so we will move him to reservations and restrict him to it.» Nicholls spurte videre om det ikke fantes noen politikere som kunne komme med forslag i urbefolkningens favør og jobbe for et rettferdig lovvedtak knyttet til urbefolkningens eiendomsrett. Et tiltak kunne eventuelt være å inkludere FN i rettsspørsmålet. Organisasjonens arbeid for menneskerettigheter hadde bidratt til frigjøring av flere stater fra tidligere koloniherrer, og dersom urbefolkningen i Alaska la frem saken sin foran det internasjonale organet ville de trolig få medhold. Dette ville i så fall, ifølge Nicholls, være en bedre løsning enn å gå med på et lovforslag lagt frem av politikere som Gruening.²⁰⁴

Avisens publisering viser at landkontroversen og det politiske engasjementet gikk hånd i hånd. Det var tydelig at redaksjonen ønsket å fremme artikler som ba urbefolkningen om å kreve landet sitt, samt delta i det kommende valget for å få politisk innflytelse. Dette så man gjennom en ny offensiv front, både ved ASNAs kunngjøring om støtte til bestemte politikere, og offentliggjøring av inuiten William Hensley sitt kandidatur i Alaska House of Representatives. Videre understrekte Howard Rock den avgjørende rollen urbefolkningen kunne ha i det kommende valget i hans lederartikkel. Han skrev på en måte som gjorde at urbefolkningen kunne få håp om at de faktisk kunne bli hørt og ha mulighet til å påvirke de politiske strukturene. Videre er Hugh Nicholls sitt innlegg interessant, da han trakk frem FN for å få gjennomslag i saker knyttet til urbefolkningens rettigheter. Det viste at urbefolkningen var bevisst på de holdningsendringene som foregikk utenfor delstaten og at de var villige til å bruke andre virkemidler og kanaler for å få gjennomslag for politikken sin.

4.4.3 Urbefolkningen krever å bli hørt

Med den voksende kontroversen mellom delstaten og urbefolkningen fulgte det et økende press på innenriksdepartementet i å ta stilling til landkravene. Den 10. juni 1966 publiserte

²⁰³ «The Signs of Political Awakening». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 26. 24. juni 1966. s. 2

²⁰⁴ «Age of Reasoning, Questioning Come to Natives, Says Writer». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 26. 24. juni 1966. s. 2.

Tundra Times en artikkel som ga informasjon om situasjonen som utspilte seg i behandlingen av landkravene. Ifølge artikkelen hadde en delegasjon fra kongressen og representanter fra innenriksdepartementet møttes for å legge en handlingsplan. Møtet ble arrangert av senator Ernest Gruening, og under begivenheten hadde han lagt frem forslaget om at urbefolkningen kunne få eierskap til landet de bebodde samt 650 000 kvadratmeter rundt de bebodde områdene. I tillegg kunne de få kompensasjon for tapte landområder, dersom de kunne bevise at landet hadde vært i deres besittelse. Deltagerne var alle enige om at de ønsket en rask behandling, men representantene fra innenriksdepartementet forklarte at delstaten ikke kunne få eiendomsrett på områder som urbefolkningen hadde lagt inn krav på før urbefolkningens eiendomsrett ble avgjort. Det ble derfor bestemt at en komite skulle etableres med representanter fra Alaska congressional delegation, og at Bureau of Indian Affairs og innenriksdepartementet skulle arbeide frem forslag for å avgjøre urbefolkningens landkrav.²⁰⁵

I samme utgave publiserte Howard Rock en lederartikkel som tok opp forhandlingene som ville foregå i Washington D.C. I den forbindelse oppfordret Rock de føderale og delstatlige representantene til å rådføre seg med urbefolkningen når de skulle avgjøre landkravene deres. Han påpekte at landområdene det ble stilt spørsmål ved var best kjent av folket selv, «... who know every river, stream, lake, and the animals that roam on these lands.» Dette var en sak som ville ha stor innvirkning på urbefolkningens fremtid, og at representantene kom frem til en rettferdig løsning var avhengig av deres vilje til å konsultere seg med kunnskapsrike folk fra urbefolkningen og lytte til dem.²⁰⁶ Som svar på lederartikkelen sendte Alaskas senator Ernest Gruening et leserbrev til avisen som ble publisert noen uker senere. Gruening var helt enig i at urbefolkningen måtte være en del av avgjørelsene i saker de var involvert i og uttalte blant annet til avisen:

This would afford an opportunity for an open and frank discussion of the unique problems confronting the Bureau's operations in Alaska and would be a definite step forward in the assumption of full responsibility for their own affairs by the Native people of Alaska.²⁰⁷

Den 1. juli 1966 kunne *Tundra Times* meddele på første side at innenriksminister Udall hadde gitt uttrykk for at han sammen med Bureau of Indian Affairs og Bureau of Land Management var svært bekymret for situasjonen knyttet til urbefolkningens landkrav. Dette kom frem i et

²⁰⁵ «Congressional Delegation, Interior Officials Meet to Settle Native Land Claims». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 24. 10 juni. 1966. s. 1 og 8

²⁰⁶ «Consultation of Native People Important». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 24. 10 juni. 1966. s. 2

²⁰⁷ «Letters to the Editor». *Tundra Times*, vol 4., nr 29. 15. juli 1966. S. 2

brev avisen hadde fått tilgang på. I brevet stod det at Udall ville gjøre alt i sin makt for å få frem en avgjørelse og at han ønsket et godt samarbeid mellom alle partene involvert.²⁰⁸ I samme utgave informerte *Tundra Times* leserne om at Public Land Review Commission, den nyetablerte komiteen som var en del av forhandlingene som foregikk i Washington D.C., ville holde en høring 2. juli i District Courtroom i Juneau. Møtet ville ha innvirkning på bestemmelser knyttet til eierskap på føderale landområder, blant annet landuttak, tømmer-, olje-, gruvevirksomhet, og lover, reguleringer og retningslinjer. Alaskas guvernør, William A. Egan, kommenterte saken og sa at han håpet at så mange som mulig ville delta slik at de kunne gi sin mening knyttet til landkravproblematikken.²⁰⁹

To uker senere ga *Tundra Times* et sammendrag av høringen og fortalte om flere urbefolkningsrepresentanters vitnesbyrd. Det ble imidlertid satt mest fokus på bidraget fra ASNAs talsperson, Hugh Nickholls. Avisen brukte en hel side på å gjengi hans tale til forsamlingen. I sitt vitnesbyrd ga han en grundig forklaring på hvor mye landet betydde for urbefolkningen. Han viste til urbefolkningens historie og tradisjon og brukte dette som et virkemiddel for å begrunne urbefolkningens landkrav. Avslutningsvis understrekte han at dersom urbefolkningen skulle bli uavhengige av økonomisk støtte og bidra til den amerikanske økonomien måtte de eie sine egne ressurser.²¹⁰

Tundra Times sine artikler var informative og ga urbefolkningen beskjed om hvor og når høringer ble holdt. Dette sørget for at informasjonen nådde frem til flere deler av delstaten og la til rette for urbefolkningens deltagelse. Videre ga avisen innsikt i hva som ble gjort i høyere instanser for å løse landkontroversen. Det kom også tydelig frem at urbefolkningen krevde et sete ved forhandlingsbordet i saker som angikk dem. Som vi så i Howard Rock sin lederartikkel ba han de føderale og delstatlige myndighetene om å rådføre seg med urbefolkningen i saker som angikk dem. Det at innenriksminister Udall delte dette synet var avgjørende og resulterte i at høringer knyttet til urbefolkningens landkrav også ble holdt i Juneau og ikke bare i Washington D.C. Gruening sitt leserinnlegg var et tegn på at også delstatens representanter begynte å innse at de ikke lenger kunne overse urbefolkningenes meninger. Om hans intensjon var oppriktig eller et ønske om et bedre omdømme i avisen er vanskelig å si, men det må sies å være et betydelig framskritt for urbefolkningen.

²⁰⁸ «Udall Answers for LBJ». *Tundra Times*, vol. 4, nr 27. 1. juli 1966. s. 1 og 7

²⁰⁹ «Commission to Hold Hearings On Land». *Tundra Times*, vol. 4, nr 27. 1. juli 1966. s. 1 og 7

²¹⁰ «Eloquent Testimonies at Land Law Hearings» *Tundra Times*, vol. 4., nr 29. 15. juli 1966. s. 1 og 4.

4.4.4 Tundra Times oppfordrer urbefolkningen til å samle seg

Den 8. juli 1966 var Hugh Nicholls gjesteredaktør i *Tundra Times*. I lederartikkelen snakket han om den store verdien av kontakt mellom de ulike urbefolkningslandsbyene. Han påpekte at i deres tid trengte ikke lenger avstand å hindre dem i å arbeide sammen i saker som hadde betydning for dem alle. Han trakk frem at den urett som var begått mot en person fra urbefolkningen var et angrep på dem alle. Videre understrekte Nicholls at dersom de skulle beskytte de kommende generasjonene kunne de ikke inngå kompromiss og miste det de hadde krav på ifølge loven. Han sammenlignet nåtidens hendelser med tidligere tider og trakk linjer tilbake til indianernes kamp mot den «hvite mann». Den «hvite mann» var fortsatt deres fiende, men nå foregikk kampen i den lovgivende forsamlingen og loven var urbefolkningens våpen.²¹¹ Artikkelen skapte reaksjoner, og en av Alaskas andre aviser, The Nome Nugget, tok oppgjør med Nicholls sin artikkel i *Tundra Times*. *Tundra Times* valgte å publisere artikkelen til Nome Nugget i avisens utgave den 29. juli. Nome Nugget reagerte på Nicholls sin beskrivelse av den «hvite mann» som fienden, som ifølge dem støttet opp om rasistiske fordommer. De kritiserte også *Tundra Times* for å publisere artikkelen og sa at det bidro til generalisering, og Nome Nugget redaksjonen påpekte at det fantes flere personer som ikke tilhørte urbefolkningen som hadde støttet urbefolkningens sak. Avslutningsvis understrekte Nome Nugget at ingen hadde rett på noe, men at alle hadde et ansvar.²¹² I samme utgave svarte *Tundra Times* på kritikken. Avisen sa seg enig i at Nicholls sin formulering tidvis kunne virke i overkant spisse. Likevel var det vanskelig for personer utenfor urbefolkningen å forstå tyngden urbefolkningen ga landkravene, som for dem nærmest var noe religiøst. Landkravene hadde så stor betydning fordi urbefolkningen hadde levd i ett med naturen, fått næring av den, begravd sine kjære i den, oppdratt sine barn i den, utviklet sine tradisjoner og kultur i den og etablert sine historier og legender om den. Grunnet det nære båndet de følte til naturen og landet så de med stor bekymring på faren å bli fratatt den gleden. *Tundra Times* kunne ikke forstå at Nome Nugget mente at ingen hadde rett på noe. Videre understrekte artikkelen at kampen de førte ikke var mot hvite menn generelt, men mot de folkevalgte som satt med makten. Som en minoritet var de avhengige av hjelp fra personer utenfor urbefolkningen, så å bygge opp rasehat ville være dumskap. Hugh Nicholls gikk i spissen for urbefolkningen, og dette berømmet artikkelen. Urbefolkningen ønsket eierskap på land som

²¹¹ «Guest editorial, Divide and Conquer». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 28. 8. juli 1966. s. 1

²¹² «Race Hatred No Aid» *Tundra Times*, vol. 4, nr. 31. 29. juli 1966. s. 2

alle andre. De ønsket ikke å bli gjerdet inne på små områder. De ønsket å kunne uttrykke seg fritt, ta ansvar og få en stemme i saker som angikk deres utvikling.²¹³

Videre fulgte oppfordringer til at urbefolkningen mobiliserte seg i et brev fra urfolksaktivisten Nick Gray (se kapittel 3), som lå døende med kreft på Alaska Native Service Hospital i Anchorage. I brevet skrev han at han med glede så folkets vekkelse og anerkjennelse av behovet for å samle seg i organisasjoner og brorskap for å beskytte arven deres. Det neste steget ville være å begrave tidligere fordommer mot hverandres grupper som skilte mellom indianere, aleuter og inuitter, og erstatte tanken om at de alle var fra Alaska og en samlet urbefolkning. Nå hadde folket muligheten til å samarbeide og forbedre tilværelsen. Dersom de skulle få gjennomslag for sine meninger i avgjørelser knyttet til deres landrettigheter måtte de stå samlet.²¹⁴

Disse artiklene i *Tundra Times* oppfordret urbefolkningen til å samle seg om en felles sak, urbefolkningens landrettigheter. Det er likevel interessant at avisen lagde en klar linje mellom oss (urbefolkningen) og dem (de hvite). Dette var mulig et bevisst valg for å bygge bro mellom de ulike urbefolkningsgruppene i Alaska. Sammen var de en urbefolkning og ikke inuitter, aleuter og indianere.

Nome Nugget sin kritikk mot *Tundra Times* viser at avisens publiseringer hadde dekning utenfor urbefolkningen. Howard Rock sitt svar på kritikken viser også at redaksjonen ønsket å skape forståelse fra andre hold enn urbefolkningen. *Tundra Times* tok på den måten på seg oppgaven å ikke bare informere urbefolkningen, men også resten av delstatens befolkning om den pågående landkonflikten. Avisen ville tydeliggjøre urbefolkningens side av landkontroversen.

4.4.5 Dekningen av primærvalget

Primærvalget den 23. august 1966 nærmet seg, og med det trykte *Tundra Times* sine forventninger i 8. juliutgaven. Artikkelen hevdet at valget med sikkerhet kom til å bli det mest hektiske og interessante som noen gang hadde blitt holdt i Alaska. Flere kandidater kjempet om færre embeter enn tidligere, og som følge fikk stemmene fra rurale områder av Alaska større betydning enn tidligere. Enkelte kandidater hadde oppfatningen om at de kun trengte å vise ansiktet i landsbyene for å sikre seg stemmer. Dette førte til at kandidater mer enn tidligere reiste til de rurale delene av Alaska under sine valgkampanjer. Dette var likevel

²¹³ «An Answer to the Nome Nugget: A Right To Responsibility». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 31. 29. juli. 1966. s. 2

²¹⁴ «With Life Ebbing, Gray Pleads Cause». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 31. 29. juli. 1966. s. 1 og 8

ingen lett oppgave da folk befant seg i små samfunn spredt utover Alaskas 1,5 millioner kvadratkilometer. Noen landsbyer var kun tilgjengelige med sjøfly, småbåter eller hundespann. Ifølge artikkelen var det spesielt én kandidat som hadde utmerket seg i jakten på stemmer fra bushområdene. For å sikre seg et delstatsembete hadde Mike Gravel reist rundt i hele delstaten. I noen av samfunnene han besøkte hadde innbyggerne aldri sett en kandidat før. Enkelte hevdet imidlertid at landsbyfolkene ikke vil stole på nye kandidater, men ville stemme som de alltid hadde gjort. Det var også andre kandidater som hadde tatt seg tid til å fly til landsbyene for å møte og snakke med folket.²¹⁵

I de påfølgende avisutgavene gikk flere urbefolkningsorganisasjoner offentlig ut med kandidater de ville stemme på. *Tundra Times* kunne rapportere den 15. juli at Northwest Alaska Native Association gikk ut med sin støtte til fire demokrater, guvernør William A. Egan for gjenvalg, senator E. L. Bartlett for gjenvalg til det amerikanske senatet, Mike Gravel som Alaskas representant til den amerikanske kongressen og William Hensley som nordvest-Alaskas representant i Alaska House of Representatives.²¹⁶ Demokraten Wendell Kay, som stilte mot Egan om setet som Alaskas guvernør, hadde i en tidligere utgave kritisert Egan sin behandling av urbefolkningen og hadde meddelt at «It's about time that this administration realizes that Native people have rights protected by the Constitution of Alaska.»²¹⁷ I *Tundra Times* sin 22. juliutgave ga Kay derfor uttrykk for at han var svært skuffet over at Northwest Alaska Native Association (NANA) hadde gitt sin støtte til Egan. Videre mente han at det kunne virke som at NANA var William Hensley sin organisasjon, siden han var executive director for organisasjonen.²¹⁸

Tundra Times fortsatte å publisere artikler som kritiserte Ralph Rivers. I et langt innlegg fra advokaten William Paul, gikk han hardt ut mot Rivers sine argumenter for å gi urbefolkningen mindre landområder og heller kompensere dem for tapte landområder. Hvert av Rivers sine argumenter ble besvart med motargumenter der Paul knyttet urbefolkningens landområder som en lovpålagt rettighet.²¹⁹

I siste lederartikkel før valget oppfordret Howard Rock alle fra urbefolkningen å stemme i primærvalget. Med overskriften «Do Not Shirk This Duty» ba han alle om å ta ansvar og del i den mest demokratiske prosessen i landet som kunne avgjøre deres fremtid.²²⁰

²¹⁵ «1966 – Can it Be Political Year to Be Remembered?» *Tundra Times*, vol. 4, nr. 28. 8. juli 1966. s. 1 og 4

²¹⁶ «More Endorsements» *Tundra Times*, vol. 4, nr. 29. 15. juli 1966. s. 1

²¹⁷ «Kay Scores Gravel Taken on Indian Land» *Tundra Times*, vol. 4, nr. 28. 8. juli 1966. s. 1 og 8

²¹⁸ «Kay Disappointed Over N.A.N.A. Endorsements». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 30. 22. juli 1966. s. 1 og 5

²¹⁹ «Indian Attorney Takes Issue with Rep. Rivers». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 30. 22. juli 1966. s. 2 og 7.

²²⁰ «Do Not Shirk This Duty». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 34. 19. august 1966. s. 1

Da valgresultatene kom kunne *Tundra Times* kunngjøre den 26. august at primærvalget ga noen overraskelser, noen skuffelser og noen hjertevarmende seire. William Hensley vant overlegent som nordvest-Alaskas representant i Alaska House of Representatives. I tillegg var guvernør Egan og senator Bartlett klare vinnere i primærvalget. Begge hadde stor støtte fra de rurale områdene av Alaska. En skuffelse var derimot at Ralph Rivers så vidt hadde vunnet demokratenes kandidatur om plassen i den amerikanske kongressen over Mike Gravel med 1000 stemmer. Rivers ville derfor stille til valg mot republikanernes kandidat, Howard Pollock, i det kommende novembervalget. Ifølge artikkelen var dette første gang landsbyfolkene samlet seg i organisasjoner og aktivt gikk inn for at bestemte kandidater kunne representere folket.²²¹ I samme utgave takket en leser med navnet Albert Enzmann, *Tundra Times* for arbeidet avisen gjorde. Han var spesielt takknemlig for at avisen arbeidet for å gi urbefolkningen en stemme og bli hørt.²²² Representant William Hensley benyttet også anledningen til å takke avisen i et leserinnlegg uken etter. I brevet påpekte han at valget viste flere ting: innvirkningskraften *Tundra Times* hadde, ønsket til folket om en mer intellektuell tilnærming til problemene deres, og støtten representanten hadde blant folket for å sikre landet deres. Organisasjonsdannelsene var noe av de mest spennende bevegelsen i dagens Alaska. *Tundra Times* hadde ifølge Hensley mye av æren for denne utviklingen.²²³

Tundra Times sin dekning av valgkampen var svært omfattende og ga et klart bilde på at dette var avisens viktigste saker. Selv om det kunne virke som *Tundra Times* ga objektive rapporteringer, kom det frem hvilke kandidater som fikk best omtale og hvilke som ble ansett som dårlige representanter for en urbefolkningsvennlig politikk. På den måten formet avisen nyhetsbildet og oppfordret velgerne til å delta og gi støtte til bestemte politikere.

Valgresultatene viste at avisen til en viss grad lyktes i dette arbeidet. Til tross for mye kritikk mot Ralph Rivers vant han primærvalget for demokratene. Om dette kom som et resultat av at det fortsatt fantes folk blant urbefolkningen som ga stemmer til de samme kandidatene som før, eller at det fantes folk fra urbefolkningen som hadde latt være å stemme, er derimot vanskelig å bedømme. Rivers vant med så liten margin at urbefolkningen kunne ha utgjort en forskjell, da de utgjorde en betydelig del av de stemmeberettigede i delstaten.

²²¹ «Hensley Takes Northwest; Gravel Narrowly Beaten». *Tundra Times*, vol 4. nr. 35. 26. august 1966. s 1 og 8.

²²² «Letters to the editor». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 35. 26. august 1966. s. 2

²²³ «Letters to the editor». *Tundra Times*, vol. 4, nr 36. 2. september, 1966. s. 2

4.5 Tundra Times før delstatsvalget i 1966

Etter primærvalget fortsatte det politiske engasjementet å prege avisens utgivelser. Hver eneste utgave, med unntak av to eksemplarer frem til desember, handlet om landkrav eller urbefolkningens organisering. Det ble satt fokus på urbefolkningens potensiale som stemmegivere og behovet for å samle seg for å få politisk gjennomslag. For å nå dette målet utga *Tundra Times* en rekke artikler som oppfordret til en delstatsdekkende organisasjon med et felles mål for urbefolkningens politikk.

4.5.1 Oppfordringer til mobilisering

I sin lederartikkel 2. september 1966 analyserte redaktøren Howard Rock resultatene fra primærvalget i sin lederartikkel. Han fortalte at Gravel hadde mottatt et flertall fra de arktiske, de nordvestlige og de sørvestlige landsbyene. Rock forklarte stemmene med at urbefolkningen hadde anerkjent det arbeidet Gravel hadde gjort for å opprette skoler i nærområdene. Videre fantes det en misnøye med Rivers sine uttalelser i landkravdebatten. Selv om det fantes noe skuffelse knyttet til Gravel sitt tap mot Rivers, påpekte Rock at valgdeltagelsen viste begynnelsen på et nytt engasjement hos urbefolkningen. Rock mente likevel at det var rom for forbedringer, og at det var et behov for en mer samlet styrke.

We are making a good start. We should leave no room for satisfaction at the present time for fledgling political efforts until they begin to pay us returns in benefits. This can only come when more concerted attempts are made and which are worth a great deal to us in our future. The pooling of strength is needed now so it can help us in our endeavors for self-improvement in days to come.

I artikkelen la derfor Rock frem forslaget om at Alaskas urbefolkningsorganisasjoner samlet seg på et møte for å diskutere et felles standpunkt. Han foreslo at et slikt møte kunne arrangeres den kommende oktober.²²⁴ Rock sin lederartikkel fikk støtte i avisens neste utgave. Aktivisten og presidenten for Cook Inlet Native Association, Emil Notti, uttalte til avisen:

I would like to see a meeting of Native association leaders on a statewide basis. We are aware, I am sure, of each other and some things that we are separately trying to do in our areas. There are certain things that are of concern to all of us, regardless of what part of the state we live in.²²⁵

²²⁴ «Native Voters Break Away from Rivers». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 36. 2. september 1966. s 1 og 2

²²⁵ «October Meeting Possible». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 37. 9. september 1966. s 1 og 7.

Tundra Times fortalte videre at Cook Inlet Native Association nå hadde sendt ut forespørsler til flere urbefolkningsorganisasjoner om et møte i oktober. Talsperson fra ASNA, Hugh Nicholls uttalte i samme artikkel at deres organisasjon fullt og helt støttet forslaget og ønsket å sende delegater.²²⁶

Howard Rock fortsatte å skrive om urbefolkningenes mobilisering i lederartiklene sine. Det var spesielt ett innlegg som fikk mye oppmerksomhet. I artikkelen kalt «The Awakening» skrev Rock om de ulike organisasjonenes framvekst, hvor han diskuterte hvordan de hadde bidratt til å styrke urbefolkningens stemme og innflytelse. Han påpekte at de eldre organisasjonene, som Alaska Native Brotherhood (ANB), hadde banet vei for de nye organisasjonene. Likevel fantes det tegn på ANB hadde behov for å fornye seg for å nå sitt fulle potensiale. Rock trakk frem at organisasjonene i byene Fairbanks og Anchorage nå hadde modnet, og at de var de gruppene som til nå hadde gitt de beste resultatene. Videre skrev Rock om de nyeste organisasjonene i nord, som viste offensive holdninger og aggresjon som var verdt å merke seg. Rock avsluttet innlegget med å si at nå var invitasjonen til det delstatsdekkende konferansen for urbefolkningen sendt ut og at flere hadde meldt sin deltagelse. Han understrekte at: «We think the October conference of Native Association leaders will spark action where lethargy existed heretofore.»²²⁷

Det var likevel ikke alle som anså Howard Rock sine meninger i hans lederartikkel som presise. Alaska Native Brotherhood (ANB) sin president, Frank See, svarte i et brev til redaktøren at ANB ikke kjente seg igjen i Rock sin beskrivelse som en organisasjon som måtte tenke nytt. Han understrekte alt arbeidet organisasjonen hadde gjort for å bane vei for andre og håpet på støtte fra avisen i det arbeidet.²²⁸ En annen leser (ikke navngitt) tok også oppgjør med avisen og fortalte at den eneste artikkelen som hadde vært av interesse, var ANB sitt leserinnlegg. Leseren kritiserte *Tundra Times* for å gi alt for snever dekning av de ulike urbefolkningsorganisasjonene og landsbylederne. Videre mente han at fremfor å gi overskrifter til anerkjente politikere, burde avisen sette søkelys på politikere fra urbefolkningen sine prestasjoner. Han var et stolt medlem av ANB, og håpet på at *Tundra Times* ville fortjene ny respekt hos leserne.²²⁹

Den 30. september kunngjorde *Tundra Times* at October conference of Native Association skulle holdes den 14., 15. og 16 oktober i Anchorage. I artikkelen kom det frem

²²⁶ «October Meeting Possible». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 37. 9. september 1966. s 1 og 7.

²²⁷ «The awakening» *Tundra Times*, vol. 4, nr. 38. 16 september 1966. s 1 og 6

²²⁸ «ANB's Ire Aroused By Times Editorial». *Tundra Times*, vol. 4, nr 44. 4 november 1966. s. 2.

²²⁹ «Letters to the Editor». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 46. 18. november 1966. s. 2.

at Cook Inlet Native Association sin president Emil Notti, håpet at: «... agreements will be worked out between the different groups to form a «solid front» of the associations working together.»²³⁰

Flere organisasjoner viste sitt engasjement for den kommende konferansen. Advokaten Stan McCutcheon, som representerte Tyonek Indian Tribe, fortalte *Tundra Times* at folket fra Tyonek ville legge frem et omfattende forslag for å få fart på prosessen i å avgjøre landkravsspørsmålet på konferansen. Videre kunne avisen fortelle at konferansen ville bringe sammen organisasjonene for å diskutere problemer de stod ovenfor.²³¹ Howard Rock supplerte saken i samme utgave i sin lederartikkel. Han mente konferansen kom til å bli produktiv dersom lederne brukte oppfinnsomhet og var framtidsrettet. Han påpekte at de ville stå ovenfor mange komplekse problemer, men at lederne med sikkerhet ville gjøre sitt beste med det store ansvaret de hadde for folkene de representerte. Rock antok at hovedmålet ville være å etablere et felles grunnlag som de kunne jobbe ut ifra, slik at de kunne klargjøre viktige tiltak for å håndtere de mange utfordringene urbefolkningen stod overfor. Behovet for dette burde være åpenlyst på konferansen dersom de skulle få gode resultater.²³² Leserne viste også sin begeistring, i samme utgave takket en leser gjennom brev til redaktøren for informasjonen avisen ga om nyheter om folket deres, organisasjonene og personene som stilte som kandidater for seter i delstatens forsamling. Leseren uttrykte at det viktigste av alt var arbeidet avisen gjorde for å samle folket og skape forståelse for hverandre slik at de kunne arbeide tettere sammen.²³³

I avisartiklene *Tundra Times* publiserte frem mot urbefolkningens delstatsdekkende konferanse var det klart at Howard Rock gjorde det han kunne for å motivere urbefolkningen til å mobilisere. Han gjorde det klart at primærvalget viste at urbefolkningen kunne utgjøre en forskjell, men at det var behov for en samling av organisasjonene for å få gjennomslag for politikken de ønsket. Artiklene viste også at dette ønsket var delt av flere aktivister, og håpet om en samlet urbefolkningsgruppe så endelig ut til å få gjennomslag. Leserinnleggene i avisen ga videre *Tundra Times* anerkjennelse for arbeidet det hadde gjort for å mobilisere urbefolkningen. Det ble både trukket fram avisens arbeid for å danne en delstatsdekkende urbefolkningsorganisasjon og for å oppfordre urbefolkningen til å avgi stemmer i valget

²³⁰ «Organizations meeting to be oct. 14, 15, 16» *Tundra Times*, vol. 4, nr. 40. 30. september 1966. s. 1 og 5.

²³¹ «Tyonek to present land proposal». *Tundra Times*, vol. 4, nr 42. 14. oktober 1966. s. 1 og 4.

²³² «'Espirit' de Corps'» *Tundra Times*, vol. 4, nr 42. 14. oktober 1966. s. 2

²³³ «Letters to editor». *Tundra Times*. Vol 4. nr. 42. 14. oktober 1966. s. 5

Publiseringen av leserinnleggene fra urbefolkningsorganisasjonen Alaska Native Brotherhood er også interessante. De viser et mer nyansert bilde i oppfatningen av avisen og tydeliggjør at ikke alle blant urbefolkningen oppfattet innholdet som riktig.

4.5.2 En ny optimisme i avisen

Den 28. oktober publiserte *Tundra Times* en rekke artikler knyttet til resultatene fra Statewide Native Conference i Anchorage. Avisen publiserte både nyheter fra konferansen og artikler som beskrev den historiske hendelsen. Det ble også gitt ut fullstendige tekster fra lovforslaget organisasjonen hadde utformet for urbefolkningens landkrav som de ville legge frem foran kongressen. Videre la artiklene frem fundamentet for å organisere seg til en samlet delstatsdekkende enhet, Statewide Native Organization (som senere fikk navnet Alaska Federation of Natives). I en kommentar til avisen meddelte den nye organisasjonens formann, Flore Lekanof, at: «The Tundra Times did a lot to let the people know of this movement – the newspaper you might say carved the way.»²³⁴

Howard Rock hadde selv deltatt på konferansen og i sin lederartikkel fortalte han at delegater fra alle deler av Alaska hadde vært til stede. Han kalte Statewide Native Conference en stor prestasjon og la ut om arbeidet som ble utført. Rock meddelte at lederne hadde jobbet i harmoni med grundige diskusjoner, og at resultatet var en kunngjøring de alle kunne stille seg bak. Ifølge Rock viste Anchoragekonferansen seg å bli et viktig utgangspunkt for å få frem det imponerende talentet hos aleuter, eskimoer og indianere. Dette mente han kom frem i talene som ble holdt som klarte å angripe de grunnleggende problemene de hadde til felles, samt lovforslaget til landkravet som skulle legges frem for den amerikanske Kongressen.²³⁵

Etter Statewide Native Conference var det ny optimisme i avisen knyttet til det kommende delstatsvalget den 8. november 1966. Nå stod valget mellom demokratiske og republikanske representanter for seter i den amerikanske kongressen. I Howard Rock sin lederartikkel den 4. november hyllet han det politiske engasjementet hos inuitter, aleuter og indianere i Alaska. Ifølge Rock kunne valget i november bli en viktig hendelse i urbefolkningens historie. Videre understrekte han at dersom urbefolkningen gjorde en felles innsats og benyttet seg av muligheten til å stemme, kunne dette medføre fordeler i fremtiden. Han ba alle reflektere rundt dette faktum, og oppfordret alle som var kvalifiserte til å stemme.

²³⁴ «Political Power One Purpose of Organization» *Tundra Times*. Vol 4. nr. 43. 28. oktober 1966. s. 1 og 12

²³⁵ «A Great Achievement» *Tundra Times*. Vol 4. nr. 43. 28. oktober 1966. s. 2

Med sine siste ord sa han: «We cannot afford to pass up this important opportunity.»²³⁶ I samme utgave publiserte *Tundra Times* et brev til redaktøren fra den republikanske kandidaten for Alaskas sete i U. S. House of Representatives, Howard Pullock. Pullock kritiserte motkandidaten Ralph Rivers for å ha mislyktes i sine åtte år i kongressen med å finne en løsning på landkravkontroversen. Han påpekte at Alaskas urbefolkning var tjent med en endring og Pullock mente han var rette mann til å gjøre disse endringene.²³⁷ ASNA hadde i en tidligere utgave kunngjort sin støtte til Pullock og oppfordret andre til å gjøre det samme.²³⁸

Da valgresultatene kom kunngjorde *Tundra Times* at republikaneren Howard Pullock hadde gått av med seieren over Ralph Rivers som Alaskas representant i U. S. House of Representatives. Pullock ga følgende beskjed til *Tundra Times*: «I deeply appreciate all the help I received from the Alaska Natives ... The Natives will now have a friend in Congress who will work for them very hard. The land problem is of major interest to me.» Videre kunne avisen meddele at republikaneren Walter Hickel hadde vunnet over demokraten William Egan som Alaskas nye guvernør. I en uttalelse til *Tundra Times* meddelte Hickel at han ville etablere et delstatsdepartement for saker knyttet til urbefolkningen, og reise rundt til urbefolkningslandsbyene for å finne rett mann til å styre departementet. Det fantes også representanter fra urbefolkningen som gikk seirende ut av valget. Athabaskanindianeren og republikaneren, John Sackett, vant et sete i Alaska State Legislature. Sackett fortalte avisen at han trodde seieren var et resultat av urbefolkningen hadde savnet god representasjon i den lovgivende forsamlingen. Sackett mente at urbefolkningen hadde anerkjent hans tidligere arbeid for dem. Ifølge *Tundra Times* var det første gang urbefolkningen nesten bare stemte på republikanere siden Statehood, og at det var første gang politikerne appellerte til urbefolkningen med spesifikke løfter. Videre var det første gang urbefolkningen selv var organisert i regionale organisasjoner som jobbet aktivt for å støtte bestemte kandidater.²³⁹

Howard Rock komplimenterte urbefolkningens valgdeltagelse i flere avisutgivelser. I en lederartikkel med overskriften «They're Finally Listening to Us» konkluderte han med at urbefolkningens spredte stemmer endelig hadde samlet seg, dette fordi det var nødvendig og fordi det hadde foregått en økende bevissthet rundt urbefolkningens stemmemakt. Dette hadde politikerne måtte anerkjenne. Rock påpekte at det hadde vært personer fra urbefolkningen

²³⁶ «The important Privilege» *Tundra Times*. Vol. 4, nr. 44. 4. november 1966. s. 2

²³⁷ «Letters to the editor» *Tundra Times*. Vol. 4, nr. 44. 4. november 1966. s. 2 og 11

²³⁸ «Arctic Slope Organization Endorse Howard Pollock». *Tundra Times*, vol. 4, nr 40. 30. september 1966. s 1 og 8

²³⁹ «Election Marks First Native Active In Campaign». *Tundra Times*, vol. 4, nr. 45. 11. november 1966. s. 1 og 8

som lenge hadde jobbet for like utdanningsmuligheter og bedre boforhold, men det var først nå at lederne hadde hatt muligheten til å uttrykke seg med autoritet;

This authority comes from the growing sophistication of the village Native. These people have wanted the thing their leaders were asking for – but they didn't know how to go about helping the very people who were speaking for them ... This wanting is making itself known in the large number of Native organizations forming and recently, in the Statewide Native Organization.²⁴⁰

Videre, i Rock sin lederartikkel den 9. desember, hyllet han landsbyene for deres eksepsjonelle innsats. Imidlertid mente Rock at det var rom for forbedring. Ifølge Rock hadde det vært landsbyer som ikke hadde vært koordinerte i stemmegivningen sin. Han påpekte at dette måtte de få til for å få gjennomslag med politikken deres. Rock konkluderte med at det trolig kom av innflytelse utenfra urbefolkningen, og at det nå ble landsbyledernes ansvar å forene stemmene. Likevel understrekte Rock at 1966 hadde vært året hvor urbefolkningen hadde blitt hørt og at eskimoenes, aleutenes og indianernes politiske bidrag i Alaska ville bli mer og mer viktig. Beviset var ifølge Rock tallene på den høyeste valgdeltagelsen hos urbefolkningen noensinne i delstaten.²⁴¹

4.6 Oppsummering

Urbefolkningen som tradisjonelt sett levde og fungerte i små isolerte grupper fikk med *Tundra Times* et innblikk i den alvorlige landproblematikken de stod ovenfor og hva det ville si for deres levesett dersom de ikke foretok seg noe. *Tundra Times* sitt hovedfokus i 1966 var helt klart urbefolkningens mobilisering. Avisen ga ut en betydelig økning av artikler knyttet til dette temaet sammenlignet med 1965. Dette var i stor grad preget av delstatsvalget og behovet for å endre det politiske landskapet for å få gjennomslag i landkravdebatten. Med dette fulgte flere oppfordringer til organisering og stemmeavgivning i Howard Rock sine lederartikler. Dette engasjementet førte til opprettelsen av den delstatsdekkende organisasjonen Alaska Federation of Natives (AFN) under Statewide Native Conference og den største deltagelsen blant urbefolkningen i et delstatsvalg noensinne.

Dekningen av den offensive urbefolkningsorganisasjonen ASNA var et viktig virkemiddel for å skape bevissthet rundt landkravene og et politisk engasjement. Landkravdebatten som preget avisens førstesider, kan også ha skapt bevissthet og forståelse

²⁴⁰ «They're Finally Listening to Us» *Tundra Times*. Vol. 4, nr. 46. 18. november 1966. s. 2

²⁴¹ «Effort Promising but Needs Improvement» *Tundra Times*. Vol. 4. Nummer 49. 9 desember 1966. s. 2

for urbefolkningens landkrav hos urbefolkningen selv. Det kom frem at nye politikere tok urbefolkningens stemme i valget seriøst og ønsket å bli støttet av dem. Om intensjonene til politikerne var oppriktige, er usikkert. Likevel fremstilte avisen et bilde av at det fantes politikere som var mer sympatiske med en mer urbefolkningsvennlig politikk.

Om avisen var et kamporgan kan diskuteres. Howard Rock sine lederartikler sa aldri hvem urbefolkningen skulle stemme på. Likevel bar avisen tydelig preg av at enkelte politikere fikk mer negativ presse enn andre, selv om det ofte kom i skjul av enkelte organisasjoners utsagn. På den måten var avisens artikler og lederartikler i utgangspunktet tilbakeholdende, mens innlegg fra andre urbefolkningsorganisasjoner og leserinnlegg viste mer aggressive holdninger. Når det er sagt, er det også viktig å anerkjenne at avisen viste redaksjonen i *Tundra Times* sin virkelighetsoppfatning. Avisen viser ikke nødvendigvis hele urbefolkningens holdninger, men er et eksempel på hva en del av urbefolkningen skrev og mente. Imidlertid er det viktig å påpeke at avisen også trykte saker der leserne fra urbefolkningen stilte spørsmål ved redaksjonens fremstillinger. På den måten ble innholdet i avisen mer mangfoldig.

Tundra Times viste de sakene som avisen anså som viktige å formidle til urbefolkningen. Den bidro til å gjøre avstander mindre mellom langstrakte deler av Alaska og forene urbefolkningsgruppene i spredte rurale områder. Nyhetsbildet gir en indikator på stor innflytelse hos urbefolkningen og en økende mobilisering som resultat av artikler som oppfordrer til dette. Avisen må på den måten ha vært en sosial og offentlig arena for meningsutveksling og påvirkning. Det er derfor grunnlag for å konkludere at avisens mål fra 1962 om å støtte urbefolkningens kamp fortsatt var like gjeldende i 1966.

5.0 Konklusjon

Da urbefolkningen i Alaska på 1960-tallet stod i fare for å miste landet sitt, befant de seg i en annen situasjon sammenlignet med andre urbefolkningsgrupper i USA. Gjennom koloniseringen av Russland og deretter den amerikanske overtagelsen av territoriet i 1867, hadde aldri urbefolkningen i Alaska blitt utsatt for krigføring eller skrevet under en traktat der de ga fra seg landet sitt. I stedet var de beskyttet av flere lover som slo fast at urbefolkningen ikke skulle forstyrres i deres besittelse eller bruk av landområder. Likevel ble faren for å miste landet reell med *Alaska Statehood Act* i 1958, da Alaska ble en amerikansk delstat. Med dette fikk delstatens myndigheter myndighet til å overdra landområder til private interesser. Disse områdene hadde tidligere vært under føderal beskyttelse. Ettersom lovverket som beskyttet urbefolkningens landområder ikke definerte nøyaktig hvilke landområder som tilhørte urbefolkningen, var det åpent for delstaten å gjøre krav på land urbefolkningen hadde brukt til jakt og fiske gjennom generasjoner. Denne faren kom imidlertid i en tid da samfunnet var mer «modent» og menneskerettigheter var et nasjonalt anliggende. Videre hadde urbefolkningen i større grad, enn mange andre urbefolkningsgrupper, ressurssterke personer med høyere utdanning og kunnskap om det amerikanske lovverket. I tillegg til det betydelige engasjementet fra Association on American Indian Affairs (AAIA), som Mitchell har understreket i sin forskning,²⁴² gjorde dette at urbefolkningen var mer rustet til å kjempe for sin sak. En viktig grunn til at urbefolkningen fikk eiendomsrett på landområder med *Alaska Native Claims Settlement Act* i 1971, var derfor at det politiske landskapet var åpent for at urbefolkningen hadde rettigheter, samt at urbefolkningen var i stand til å kreve sin rett.

Urbefolkningens politiske mobilisering på 1960-tallet var et resultat av delstatens mål om å overta eiendomsretten på landområder urbefolkningen var avhengige av. Mobiliseringen var imidlertid avhengige av enkeltpersoner som gikk foran og av økonomisk støtte for å drive møtevirksomhet. Som vi har sett i kapittel 3, spilte organisasjonen AAIA en viktig rolle i opprettelsen av urbefolkningsorganisasjoner i de rurale områdene. Dette så vi blant annet med etableringen av den første organisasjonen i Nord-Alaska i 1961, Inupiat Paitot. Det ble begynnelsen på et langt samarbeid med AAIA og dets engasjement i arbeidet med å sikre urbefolkningen i Alaska landrettigheter.

Engasjementet til urbefolkningen selv var også en viktig faktor for mobiliseringen i Alaska. Det fantes flere aktivister og urbefolkningsorganisasjoner som oppfordret til mobilisering i delstaten. En utfordring var likevel at 70 prosent av urbefolkningen levde i

²⁴² Mitchell. 2001

rurale landsbyer spredt utover Alaska med store avstander. I tillegg til avstandene, befant folk seg på svært isolerte steder, med liten eller ingen infrastruktur uten tilstrekkelige måter å kommunisere på. En løsning kom i 1962 med opprettelsen av en delstatsdekkende avis for urbefolkningen med økonomisk støtte fra Dr. Henry Forbes. Med avisen *Tundra Times* ble det mulig for de ulike landsbyene å skaffe seg informasjon om den økende trusselen for å miste landområder til delstaten. På bakgrunn av dette hevder James at *Tundra Times* ble en aktør i mobiliseringen med politisk innflytelse på urbefolkningen.²⁴³

Min undersøkelse underbygger James sin påstand, men jeg baserer mine funn på en mer inngående analyse av avisen i en noe senere tidsperiode. Jeg har valgt å undersøke *Tundra Times* sin dekning i avisen i 1966. Dette året er valgt fordi det ble et avgjørende år for urbefolkningens mobilisering og gjennomslag på flere områder.

Jeg mener det var spesielt tre områder i 1966 hvor *Tundra Times* kan ha hatt en innvirkning på mobiliseringen. (1) Som vi så i kapittel 3. skjedde det en betydelig økning av innsendinger av landkrav i 1966. Mellom 1961 og 1965 ble det sendt inn åtte landkrav fra ulike urbefolkningslandsbyer, mens det i 1966 ble sendt inn 37. Landkravene bidro i stor grad til anerkjennelse på et føderalt nivå ved at innenriksminister Udall innførte en landfrysning på bakgrunn av urbefolkningens landkrav. Dette gjorde at det ble forgang i prosessen i å utforme et vedtak som definerte urbefolkningens eiendomsrett. Økningen av landkravene kom trolig av økt bevisstgjøring knyttet til faren for å miste landkrav til delstaten. *Tundra Times* bar tydelig preg av en tematikk som var knyttet til fokus på landkravene. I flere artikler ble det understreket hvilke unike bånd urbefolkningen hadde til landet og hvorfor de trengte og hadde rett til å forsvare det. Dette var spesielt synlig i landkravdebatten hvor delstatspolitikere eller utenforstående hevdet at urbefolkningen ikke hadde behov for store landområder i et eventuelt landoppgjør. På den måten viste også avisen hva som ville skje dersom urbefolkningen ikke krevde landet sitt og delstatens myndigheter fikk bestemme. Dette kan ha bidratt til at flere landsbyer og urbefolkningsorganisasjoner la inn landkrav.

(2) Avisen tydeliggjorde at mange av Alaskas etablerte politikere manglet forståelse for urbefolkningens landkrav, og at det var behov for et politisk skifte i delstaten dersom urbefolkningen skulle få gjennomslag for sine synspunkter. Urbefolkningen stemte gjerne på de samme politikerne, tradisjonelt sett demokrater, eller lot være å stemme i det hele tatt. *Tundra Times* gjorde et omfattende journalistisk arbeid for å endre på de politiske strukturene. Redaksjonen trakk frem hvilke politikere som ikke talte urbefolkningens sak ved å publisere

²⁴³ James 2010: 287

artikler som var kritiske til bestemte politikere. Samtidig publiserte avisen også artikler om nye politikere som urbefolkningsorganisasjoner viste sin støtte til. Videre forsøkte Howard Rock i sine lederartikler å oppildne det politiske engasjementet og han ga klare oppfordringer til urbefolkningen om å stemme. I flere artikler understrekte han at urbefolkningen kunne bidra til endringer, ettersom de utgjorde en betydelig andel av de stemmeberettigede.

(3) Primærvalget i 1966 viste ifølge avisen en betydelig økning i stemmer fra urbefolkningen, men det kom også frem at ikke alle stemte på de samme representantene. Et svar på dette var å etablere en delstatsdekkende urbefolkningsorganisasjon der lederne kunne bli enige om en felles fremgangsmåte for å få politisk innflytelse. Rock la til rette for dette ved å publisere forslag om at de ulike lokale organisasjonene skulle møtes der han fremhevet hvor viktig dette kunne være for å sikre urbefolkningen en stemme i forhandlingene om deres landkrav. Dette bidro til at Alaska Federation of Natives (AFN) ble etablert i oktober 1966. Organisasjonen skapte ifølge Rock sine lederartikler en optimisme for det kommende delstatsvalget i november. AFN utarbeidet ved stiftelsen av organisasjonen et lovforslag som skulle bli en del av forhandlingene i avgjørelsene på urbefolkningens landkrav. Resultatene fra delstatsvalget i november viste at avisen sitt ønske om bred politisk deltagelse var oppfylt.

Tundra Times bidro til de politiske skiftene i delstaten. Samtidig var avisens journalistikk sannsynligvis også en refleks av begivenhetenes gang, denne dekket en mobilisering som allerede var i gang. Her er det mest antageligvis snakk om en vekselvinkling eller kanskje heller en nær kobling mellom avisen og aktivistene. Valgresultatet i 1966 førte uansett til at det deretter ble ført en mer urbefolkningsvennlig politikk. Sammen med en holdningsendring knyttet til urbefolkningens eiendomsrett på et føderalt nivå, bidro dette til å styrke urbefolkningens innflytelse i utformingen av landvedtaket *ANCSA* i 1971.

Kilder og litteratur

Primærkilder

Aviser

Tundra Times. Mars 1965 – Desember 1966

Arkivmateriale

Bureau of Land Management (RG 49) Alaska District Office, Fairbanks, Alaska. Native Assertion of Rights, Contest Files, Closed 1972. Box 1-6, National Archives at Seattle, Washington State.

Bibliografi

Arnold, Robert D., et.al. *Alaska Natives & the Land*. Federal Field Committee for Development Planning in Alaska, Anchorage, 1968. (Rapport)
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED055719.pdf>

Arnold, Robert D. *Alaska Native Land Claims*. Alaska Native Foundation, 1976.

Atwood, E. og Williams Jr., L. *Bent Pins and Chains: Alaska and Its Newspapers*. U.S: Xlibris Corporation, 2006.

Berry, Mary C. *Alaska Pipeline. The Politics of Oil and Native Land Claim*. Indiana University Press, 1975.

Boyce, John R. og Nilsson, Mats A. «Interest Group Competition and the Alaska Native Land Claims Settlement Act.» *Natural Resources Journal*, Vol.39(4) (1999): 755-798.

Case, David S. og Voluck, David A. *Alaska Natives and American Laws*. Fairbanks: University of Alaska Press, 2012.

Cobb, Daniel M. *Native Activism in Cold War America: The Struggle for Sovereignty*. Lawrence: University Press of Kansas, 2008.

Dorsett, Shaunnagh og Godden, Lee. *A Guide to Overseas Precedents of Relevance to Native Title*. Canberra: Aboriginal Studies Press, 1998

Dunbar-Ortiz, Roxanne *An Indigenous Peoples' History of the United States*. Boston: Beacon Press, 2014

Federal Register Vol.31. Nr.185. 23.09.1966. 12559-12588 Washington D.C.

Hayox, Stephan. «Then Fight For It: William Lewis Paul and Alaska Native Claim.» *I Let Right Be Done: Aboriginal Title, the Calder Case, and the Future of Indigenous Rights*, redigert av Foster, H., Raven, H. og Webber, J. 85-100 Vancouver: UBC Press, 2007

Hensley, William I. *Fifty Miles from Tomorrow: A Memoir of Alaska and the Real People*. New York: Picador, 2009.

James, Elisabeth «Toward Alaska Native Political Organization: The Origins of Tundra Times.» *Western Historical Quarterly*, 41(3), (2010) 285-303.

Korsmo, Fae. L. «The Alaska Natives.» I *Polar Peoples: self-determination and development*. London: Minority Rights Group, 1994.

Lantis, Margaret «The Current Nativistic Movement in Alaska» i *Circumpolar Problems: Habitat, Economy, and Social Relations in the Arctic*, redigert av Gösta Berg, 99-118. Oxford: Pergamon Press, 1969

McHugh, Paul. G. *Aboriginal societies and the common law: a history of sovereignty, status, and self-determination*. New York: Oxford University Press, 2004.

Metcalf, Peter. *A dangerous idea: The Alaska Native Brotherhood and the struggle for indigenous rights*. Fairbanks: University of Alaska Press, 2014.

Mitchell, Donald C. *Take my land, take my life: the story of congress's historic settlement of Alaska native land claims, 1960-1971*. Fairbanks: University of Alaska Press, 2001.

Morgan, Leal. *Art and Eskimo power: The life and times of Alaskan Howard Rock*. Fairbanks: University of Alaska Press, 2008.

Naske, Claus M., & Slotnick, Herman. E. *Alaska: A history*. Norman, Oklahoma: University of Oklahoma Press, 2011.

Notti, Emil, Owlletuck, G., Thorton, Sattler, M. og T. T «Alaska Natives and the State's Political Economy: Changing Power Relationship.» I *Alaska Politics and Public Policy: The Dynamics of Beliefs, Institutions, Personalities, and Power*. Redigert av Clive S. Thomas, Laura C. Savatgy og Kristina Klimovich, 273-312. Fairbanks, Alaska: University of Alaska Press, 2016.

Oberg, Michael L. *Native America: a history*. United States: John Wiley & Sons, 2017.

Paul, F. *Then Fight for It!: The Largest Peaceful Redistribution of Wealth in the History of Mankind and the Creation of the North Slope Borough*. USA og Canada: Trafford Publishing, 2007)

Peterson, Nicolas. «Common Law, Statutory Law, and Political Economy.» I *Aboriginal Title and Indigenous Peoples. Canada, Australia and New Zealand*. Redigert av Knafla, L. A. og Westra, H., 171-184. Vancouver: UBC Press, 2010.

Ravna, Øyvind Fra *Little Bighorn til Standing Rock: en moderne indianerhistorie*. Stamsund: Orkana Akademisk, 2018.

Rosier, Paul C. «The Association on American Indian Affairs and the Struggle for Native American Rights, 1948–1955.» *The Princeton University Library Chronicle*, Vol.67(2). (2006): 366-391.

Thomas, Clive S. og Sattler, M. «The Fundamentals of Alaska Politics: Influences, Characteristics, Issues, and Power.» I *Alaska politics and public policy: The dynamics of beliefs, institutions, personalities, and power*. Redigert av Clive S. Thomas, Laura C. Savatgy og Kristina Klimovich, 59-82. Fairbanks, Alaska: University of Alaska Press, 2016

Vik, Hanne H. «Rights of Indigenous Peoples to Land and Natural Resources.» I *The Political Economy of Resource Regulation: an International and Comparative History*. Redigert av Sanders, A. R. D., Sandvik, Pål T. og Storli, Espen, 277-301 Canada: UBC Press, 2019

Nettressurser

Elster, K., Strønen, A. og Zondag, M. H. W. «De historiske seirene: Slik gir mellomvalget større mangfold i amerikansk politikk» *NRK*, 07.11.2018, https://www.nrk.no/urix/de-historiske-seirene_-slik-gir-mellomvalget-storre-mangfold-i-amerikansk-politikk-1.14282503

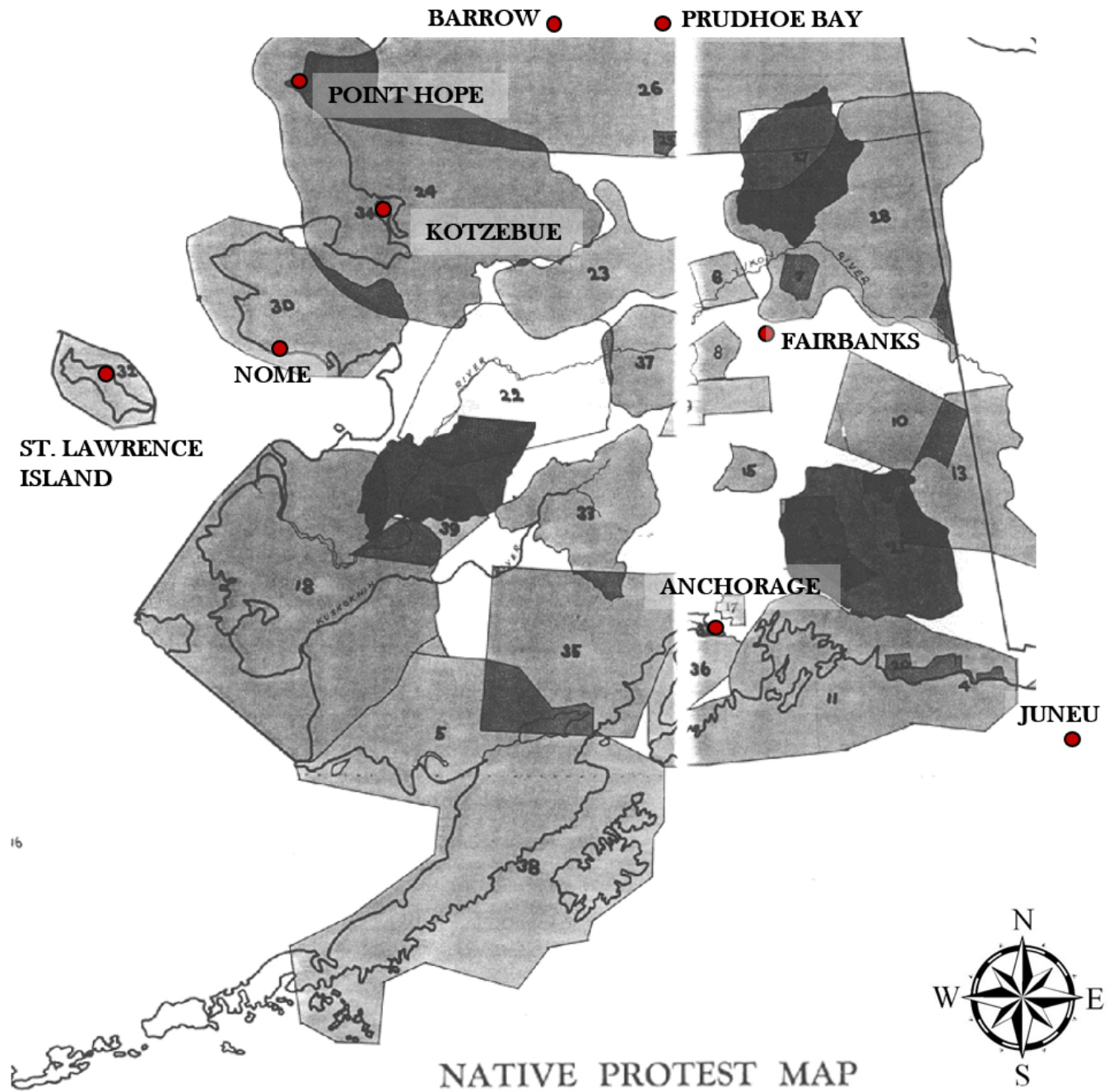
Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services, «UN Report: Nature's Dangerous Decline 'Unprecedented'; Species Extinction Rates 'Accelerating'» *United Nations*, 06.05.2019, <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2019/05/nature-decline-unprecedented-report/> lest 08.05.19

«Native Protest Map» Department of the Interior, Bureau of Land Management. 17. mai. 1967. Gjengitt fra «Native Land Claim» *Alaska Review of Business and Economic Conditions* Vol.4, nr. 6. Institute of Social, Economic and Government Research, University of Alaska. http://www.alaskool.org/projects/anca/articles/iser1967/native_land_claims.html lest 09.08.2019

Department of the Interior, National Park service. Hentet fra: <https://www.nps.gov/locations/alaska/what-we-do.htm> lest 09.08.2019

Vedlegg 1: Kart over landkrav i mai 1967

Figur 1.

244

²⁴⁴ «Native Protest Map» Department of the Interior, Bureau of Land Management. 17. mai. 1967. Gjengitt fra «Native Land Claim» *Alaska Review of Business and Economic Conditions* Vol.4, nr. 6. Institute of Social, Economic and Government Research, University of Alaska.

http://www.alaskool.org/projects/ancsa/articles/iser1967/native_land_claims.html lest 09.08.2019 (Bildet er formatert fra kilden)

Figur 2.

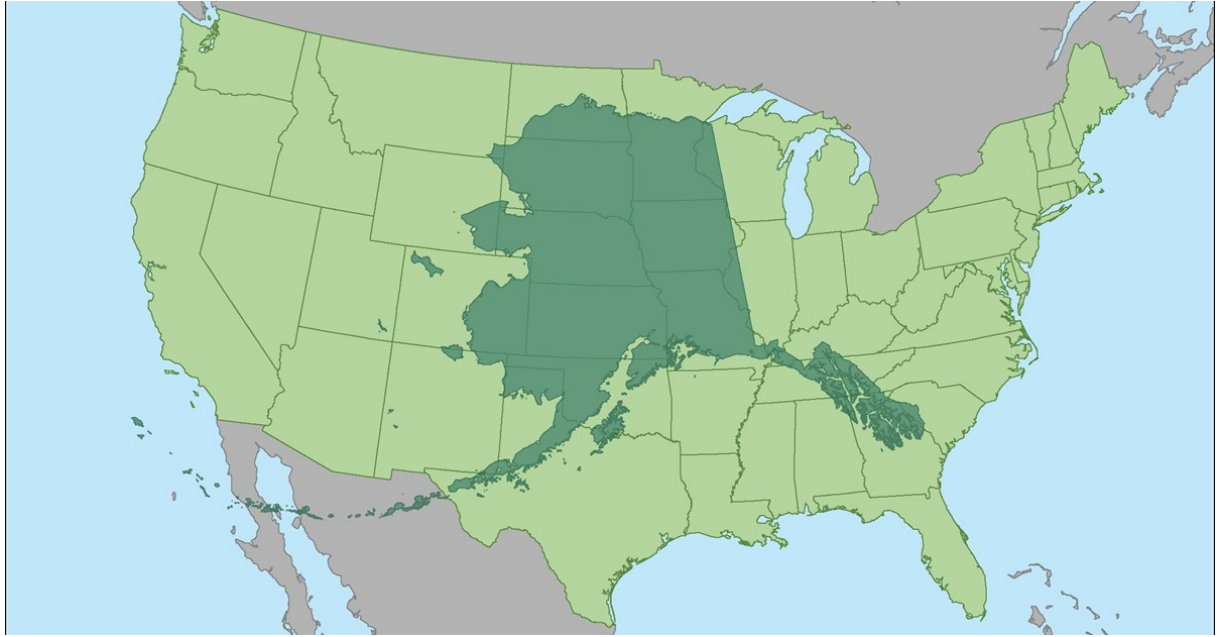
Protest	Acres (Approximate)
1. Mentasta	592,800
2. Gulkana	2,245,000
3. Copper Center	1,102,300
4. Yakataga	260,000
5. Lake Aleknagik	59,000
6. Stevens Village	1,604,300
7. Birch Creek	882,900
8. Minto	1,160,300
9. Nenena	2,966,400
10. Tanacross	6,544,400
11. Prince William Sound	25,401,500
12. Anvik	8,551,200
13. Northway	6,384,390
14. Chilkoot	640
15. Cantwell	1,336,900
16. St. George Island	58,000
17. Eklutna	437,000
18. Bethel	33,685,000
19. Southeast	3,088,800
20. Katalla	336,700
21. Copper River	13,401,400
22. Kaltag, et al	15,740,300
23. Huslia	9,081,000
24. Kotzebue	37,837,400
25. Anaktuvuk Pass	422,500
26. North Slope	58,017,300
27. Venetie and Arctic Village	7,920,600
28. Chalkyitsik	25,628,500
29. Eagle	529,700
30. Seward Peninsula	14,622,000
31. Knik	23,000
32. St. Lawrence Island	4,252,900
33. McGrath	9,383,700
34. Kotzebue	50
35. Nondalton	20,028,600
36. Keinai	4,540,500
37. Tanana	5,167,000
38. Alaska Peninsula-Kodiak	53,719,300
39. Holy Cross	3,345,000

245

²⁴⁵ «Native Protest Map» Department of the Interior, Bureau of Land Management. 17. mai. 1967. Gjengitt fra «Native Land Claim» *Alaska Review of Business and Economic Conditions* Vol.4, nr. 6. Institute of Social, Economic and Government Research, University of Alaska.

http://www.alaskool.org/projects/ancsa/articles/iser1967/native_land_claims.html lest 09.08.2019 (Bildet er formatert fra kilden. Tallene i tabellen samsvarer ikke alltid med kildematerialet i BLMs arkiv)

Vedlegg 2: Kart over Alaska og USA

246

²⁴⁶ Department of the Interior, National Park service. 12.10.2017 Hentet fra:
<https://www.nps.gov/locations/alaska/what-we-do.htm> lest 09.08.2019

